

Fabrikalardan makine sesinden önce *İşçinin Sesi* gelecek!
Yıl:14, Sayı: 358, 25 Temmuz 1988

İŞÇİNİN SESİ

Tek büyük işçi sınıfı!
Tek silah illegal parti!
Tek yol devrim!

Burjuvazi şimdiden havanın sıcaklığından bunalmış durumda, oysa sonbaharda

HAVA DAHA DA ISINACAK

Bir süredir işçi sınıfı, daha büyük eylemler, ülke çapında protestolar, burjuvaziyle kıran kırana savaş istiyor. Bugün bu istek sınıf savaşımına yeterince yansımıyor. Yansıyan, varolanın çok gerisindedir. Burjuvaziye soğuk terler döktüren de budur.

Ortada henüz alevler yok, ama binanın temel direkleri içten içe yanıyor. Bütün bina bir anda tutuşabilir ve alevler ortalığı sarabilir. İçerdekilerin henüz etleri cızırdamaya başlamadı, ama hem binanın hararetinden, hem de alevlerin binayı sarmak üzere olduğunu bildiklerinden buram buram ter döküyorlar.

Türkiye siyasal ortamında bir süredir, gerçek durumla görüntü tam üstüste düşmüyor. İşçi sınıfının öfkesi, kavga hazırlığı ve kararlılığı şu an eylemlerde yansıyan düzeyin çok ötesindedir.

Ülkenin her köşesinde grevler, protestolar, izinsiz yürüyüşler, yasadışı eylemler oluyor. Hem de bugün artık bunlar günlük hayatın olağan bir parçası haline geldi. Ama artık bunlar gerçek durumu tam anlamıyla yansıtmıyor.

Yansıyan varolanın çok gerisindedir

İki yıl önce yalnızca bir fabrikada başlayan coşkulu bir grev bütün sınıfı heyecanlandırabiliyordu. Netaş grevi bunun en güzel örneğidir. Bugün Netaş'ı da aşmış pek çok grev aynı anda sürüyor. Üstelik ülkenin her yanında, her gün irili ufaklı tonla protesto eylemi, yasadışı yürüyüşler, mitingler, işgaller oluyor. Devlet adamlarını yuhalamalar, polisle, askerle çatışmalar oluyor. Ama bütün bunlar bugün işçi sınıfına yetmiyor.

Bir süredir işçi sınıfı, daha büyük eylemler, ülke çapında protestolar, burjuvaziyle kıran kırana savaş istiyor. Bugün bu istek varolduğu ölçüde sınıf savaşımına yansımıyor. Yansıyan, varolanın çok gerisindedir. Burjuvaziye soğuk terler döktüren de budur.

İşçi sınıfına güvenmeyen küçük burjuva siyasal hareketler, sınıfın göreceli ve görünüşteki durgunluğunun büyük fırtınalara gebe olduğunu anlayamıyorlar. Bu nedenle, kendi geri ve yılgın psikolojilerini sınıfa maletmeye çalışıyor, geri eylem önerileriyle ortaya çıkıyorlar.

Faşizm sonrasında yeniden ayağa kalkan işçi sınıfı hareketine bir göz attığımızda 12 Eylül öncesinden çok ileri ve deneyimli bir sınıf görüyoruz. Bunun en güzel göstergesi, işçi sınıfının sendikal birliğine ve örgütlülüğüne verdiği önemde yansıyor. Sınıf bir hamle yapıyor, ileri atılıyor, ardından sendikal sorunlarına eğilip onları çözmeye yöneliyor. Ama sorumsuz ve yıkıcı bir tutumla değil. Yapıcı ve sendikal birliğini gözü gibi sakınan bir tutumla bunu yapıyor. Bu tutumuyla hem sendika yönetimlerini ilerletiyor, hem de sınıfın geri kesimlerini eğitiyor. Yeni ve daha ileri kavgalara hazırlanıyor.

Yangın benzetmesi ortalığı sardı

Şu sıralarda işçi sınıfı yine kendi evine çeki düzen verme çabasındadır. Sendikal demokrasinin işletilmesi, sendikal birliğin pekiştirilmesi gibi sorunların kavgasını veriyor. Bu nedenle sendikaların içinde de hava çok çok sıcaktır. Bazı fabrikalarda işçiler sendika yönetiminin engelleme çabalarını da kırarak eyleme geçiyorlar. Kahramanmaraş'ta Sır Barajı işçileri öyle yaptılar.

Küçük burjuvalar göremiyor, ama burjuvazi işçi sınıfının durumunu çok iyi görüyor. İçin için yanan binanın alev almak üzere olduğunu biliyor. Burjuva siyasal ortamdaki hararetin, genel görüntünün önünde gütmesinin nedeni, yarın ne olacağını bilen burjuvazinin bugünden eteklerinin tutuşmuş olmasıdır.

Burjuvazi havanın sıcaklığından bunalmış durumdadır. Burjuvaların ve burjuva basının kendi ağzından, ekonomik-siyasal-toplumsal ortamı değerlendirişine bakın:

15 Temmuz tarihli *Cumhuriyet* gazetesi, birinci sayfasında, büyük puntolarla en tepeden şu başlığı attı: "Siyaset ısındı".

10 Temmuz tarihinde İlhan Selçuk *Cumhuriyet*'teki köşesinde, her cümleden sonra "çok sıcak" diyen bir yazı yazdı.

15 Temmuz'da Sakıp Sabancı da şöyle dedi: "Dış borç böyle giderse yangın çıkarır."

Osman Ulagay ise ekonomik tabloyu çizerken, tablonun sıcaklığından kendisi de bunaldı ve *Cumhuriyet*'in ekonomi köşesindeki yazısını şöyle bitirdi.

"Evet, sıcak çok fazla, tablo çok karışık. Boyalar hızla birbirine karışmaya başladı. Galiba en iyisi işi iyice karıştırmadan uzunca bir izne çıkmak."

Burjuvalar Türkiye ortamında şimdilik kendilerine kaçacak ferah yerler bulabiliyorlar. Onlara tavsiyemiz tadını çıkarmaya baksınlar, yarın kaçacak delik de bulamayacaklar.

Sonbahara hava daha da ısınacak

İcra, iflas, haciz, konkordato, senet protestosu gibi kavramlar ekonomi sayfalarının en çok kullanılan kavramları oldu. Yargıçların bir günde baktığı icra davalarının sayısı 300-400'ü buldu. Yılın ilk 6 ayında yalnızca İstanbul'da 500 bin icra işlemi yapıldı. Tabii bunların çoğunluğu küçük ve orta işletmeler. Ekonomik kriz önce onları vuruyor ve bu yoldan proletaryanın saflarını da sıklaştırıyor. Son üç yılda 50 bin bakkal kapanmış, 300 bin civarındaki bakkal sayısı 250 bine inmiştir.

Banka ve Piyasa İstihbaratçıları Derneği, şirketlerin yaz aylarını geçiştirmeye çalıştıklarını, asıl icra ve iflas furyasının sonbaharda kopacağını söyledi.

İTO yönetim kurulu başkanı Yalı Erez "tüccar işsiz kalacak, durum her gün kötüleşmektedir" dedi.

Ekonomik krizden en az etkilenen kesim bankalar. Bankalar, faiz ve kredi alacakları için sanayicilerin boğazına çökünce çıkar çatışması başladı ve kavga koptu. Odalar Birliği'nin bankalarla sanayiciler arasında diyalog kurmak için düzenlediği toplantıdan da diyalog değil kavga çıktı.

Sonbaharda hem ekonomik hem toplumsal-siyasal ortam daha da kızışacaktır.

İşçi sınıfı, sendikal ve örgütsel sorunlarını çöze çöze, gücüne güç katarak ilerliyor. Yeni ve daha üst boyutlu bir atağa hazırlanıyor.

Öğrenciler sonbaharda yeniden okullarına dönecekler ve üniversiteler yeniden kavga sesleriyle inleyecek.

Burjuvazi yerel seçimleri erkene almaya ve Ekim'de yapmaya karar verdi. ANAP Anayasa değişikliği için 2 Ağustos'ta meclisi toplantıya çağırmak üzere imza topluyor.

Bütün bunlar havayı daha da ısıtacak. Burjuvazi şimdiden bunalmış durumda. Bakalım sonbaharda her cephede yaşayacağı cehennem sıcağına dayanabilecek mi?

Nezihe Dalyan

Burjuvazi Kürdüstan'da yürüttüğü sömürge savaşında ağır kayıplar veriyor

Kürt halkının savaşımı yükseliyor

İşçi sınıfı ve Kürt halkı omuz omuza, savaşımı yükseltiyor.

Türkiye burjvazisi sınıf savaşının bugünkü sıcağına dayanamayıp "yandım allah" çığlıkları atarken, bir yandan da Kürt devrimcilerinin ateşiyle yanıyor.

Siirt'in Şırnak ilçesi yakınlarındaki Cudi dağı eteklerinde, PKK'lı militanlarla, sömürgeci Türk ordusu arasında iki gün süren çatışmalar oldu.

Son yılların bu en büyük çatışmalarında PKK militanları hiç kayıp vermezlerken, aynı günlerde güvenlik güçleri toplam 10'a yakın kayıp vediler.

13 Temmuz günü, Cudi dağı eteklerinde PKK'lı devrimcilerin "dur" ihtarına silahla karşılık veren Ramazan Aktaş adlı astsubay PKK'lıların açtığı ateş sonucu öldü, bir asker ise yaralandı. Bunun üzerine burjuvazi bölgeye Siirt, Şırnak, Eruh ve Cizre'den askeri birlikler, tanklar, helikopterler yolladı. Çatışmalar gece gündüz sürdü. İkinci gün bir asker daha öldürüldü.

Çatışmalar sürerken yetkililer "bölge tamamen kontrolümüzde, hareket alanlarını kısıtladık" diye açıklamalar yaptılar ama tek bir PKK'lıyı bile yakalayamadılar. Çatışma bittikten sonra, "enselerindeyiz, kaçamayacaklar" dediler ama bir yandan da "zor doğa koşulları yüzünden yakalamamız güçleşiyor, sürekli izlerini kaybettiriyorlar" diyerek çaresizliklerini ele verdiler. PKK militanlarının izini yakalamaya çalışırken, onların kurdukları tuzaklarla ve yerleştirdikleri mayınlarla karşılaştılar.

Aynı sıralarda, Hakkari'nin Çukurca ilçesine bağlı Çınarlı köyünde olaylar çıktı. Eruh'un Yağızoymak köyünde bir cenaze töreninde çıkan çatışmada bir jandarma eri yaralandı, bir kişi öldü.

Bingöl'ün Yayladere ilçesinde de bir jandarma komando eri öldü, bir er de ağır yaralandı. Bunu yetkililer, "jandarma komando timlerinin birbirini terörist sanarak ateş açmaları sonucu oldu" diye açıklandılar.

Aynı günlerde Van'in Gelenler köyü, Kaşkal mezrası yakınlarında da iki jandarma eri öldürüldü. Bunu da yetkililer, "İran topraklarından açılan ateş sonucu öldürüldü" diye açıkladılar.

Burjuvazi, Kürdistan'da yürüttüğü sömürge savaşında verdiği gerçek kayıpları hiçbir zaman doğru açıklamadı. Bu nedenle, açıklamaları ve rakamları güvenilmezdir. Büyük olasılıkla son günlerdeki çatışmalarda verdiği kayıplar açıkladıklarından çok daha fazladır.

Burjuvazi, Kürt halkının sömürgeciliğe karşı verdiği savaşımı bastırabilmek için çok çeşitli yollar deniyor. Örneğin, zaman zaman, altında garip imzalar bulunan MİT bildirileri çıkararak çeşitli yerlere postalıyor, ortalığı bulandırmaya çalışıyor. 11 Temmuz tarihinde de Malatya'daki yerel gazetelere "bir gurup doğulu genç" imzalı bildiriler yollandı. Bir yandan da ilerici, devrimci bilinen devlet memurları, hiçbir gerekçe gösterilmeden sürülmeye başlandı. 9 öğretmen, Olağanüstü Hâl Bölge Valiliği'nin isteği ile ve hiçbir soruşturma geçirmeden sürüldü.

Bütün bunlar Kürt halkının savaşımını bastırmaya, ya da devrimcileri korkutmaya yetmez ama burjuvazinin korkusunu çok güzel gösterir. Korksun. Daha da çok korkacaklardır. İşçi sınıfı ve Kürt halkı omuz omuza, savaşımı yükseltiyor.

Zekiye Gülveren

İŞÇİNİN SESİ

Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: PO Box 513 London, N16 5QB ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

Bu düzeni başlarına geçireceğiz

Sevgili yoldaşlar,

Epeydir mektup yazamadım. Bunda, büyük oranda, işte çalışmamın etkisi var. Çalıştığım makina çok yorucu. Akşam kendimi eve zor atıyorum. İyi de para alıyorum! 140 bin lira artı sosyal haklar...

Bir olasılık, eski temsilci önümüzdeki ay temsilciliği bana devredecek. Burada o kadar iyi bir yerdeyiz ki şimdi hangi fabrikaya gitsem temsilciliği alabiliyorum. Önceki fabrikadan, temsilci olacağım patrona duyurulduğu için atıldım. Şimdi burada da böyle olmaması için "dua" ediyoruz!

Sendika bünyesinde yapılan tartışmalar şemeresini verdi. İşverenlerin uygulamalarına karşı eylem komiteleri yaşama geçiyor. Bir komisyon oluşturuldu. İçinde biz de varız.

Çalışmalarda iki temel sorundan hareket ediyoruz.

1. İşten atmalar.
2. Sendikasızlaştırma çabaları.

Önerilerimiz arasında fabrika basmalar, patron dövmeler ve üretimi durdurmaya yönelik eylemler de var. Gelişmeleri sonra daha uzun yazarım.

L.P., İstanbul

Gelenek de gelecek de bizimdir

Otomobil-İş Sefaköy şubesi, 18 Haziran'da Zafer sinemasında, "Dostluk ve Tanışma Gecesi" yaptı. Gece, "15-16 Haziran direnişlerini kutlamaya" yönelikti. Ama kutlanan günün anlamının tersine, coşkudan, disiplinden uzak, pasif, yılgın bir gece oldu. Düğün gecesine bile benzetemediler. Evet, gece onu düzenleyenlere tam yakışan, ama 15-16 Haziranlarda *ayaklanmış olan* işçi sınıfına hiç *yakışmayan* bir geceydi.

Gecenin düzenlendiği salonda tahminen 1500 kişi vardı. Çoğunluk eşleri ve çocuklarıyla gelen, gerçekte coşkulu bir gece bekleyen işçilerdi. Ayrıca protokol davetlisi olarak Kemal Türkler'in eşi ve eski DİSK'li sendikacılar vardı. Petrol-İş, Deri-İş ve Otomobil-İş yöneticileri de geceye katıldılar.

Gecede Sefaköy şube başkanının açış konuşmasından sonra, Otomobil-İş genel başkanı çok kısa bir konuşma yaptı. Onun ardından Otomobil-İş'ten bir "işçi" daha uzun bir konuşma yaptı. Bu konuşmacı, Türk-İş'e çattı, ayrı örgütlenmeyi vurguladı.

Daha sonra, sözü yaşlı bir Kavel işçisi aldı. Herhalde konuşmayı resmi sosyal demokratlar yazıp eline vermişler ki, uzun ve cansız bir konuşma oldu. İçeriği, sanıyorum okuyan işçiyi bile tatmin etmedi. Yine de, konuşmacının, 15-16 Haziran'ı yaşamış bir Kavel işçisi olması salonu bir ölçüde coşturdu. Sloganlar atıldı. En çok atılan slogan, "Kemal Türkler aramızda" idi. Karısı selam verdiğinde dakikalarca alkışlandı.

Gecede DİSK'le ilgili slogan atılmadı. Çünkü resmiler, yine bukalemun gibi renk değiştirip kıvırtmaya başladılar. DİSK konusunda artık açıkça "ayrı konfederasyon", "DİSK" lafı edemiyorlar. Ama öyle bir sinsi çalışma içindeler ki, yaptıklarıyla "DİSK" imajı veriyorlar. Eski kadroların reklamını yapmak, geceye onları toplamak bu niyete hizmet ediyordu. Kemal Türkler'in adını da bu niyetle kullanmaya çalışıyorlar.

Bir ara, deri işçilerinin arasından "DİSK'e özgürlük" sloganı başlatıldı, ama kimse katılmadı. "İşçiler birleşin", "işçi iktidara" sloganları atıldı.

Konuşmaların arasında, geceye gelen mesajlar okunurken, Yağcı ve Sargın'a özgürlük dilenen, ağlaşan mesajlara yer verildi. Bu arada deri işçileri olarak bizim verdiğimiz mesaj en çok alkış alan mesaj oldu.

Mesajımız öz olarak şöyleydi:

> 15-16 Haziran direnişleri, Netaş'ta, Deri-İş grevinde, ambarlar grevinde, belediye işçilerinin, demiryolu işçilerinin direnişlerinde yaşıyor, yaşatılıyor. DİSK'in devrimci geleneklerini Türk-İş'te yaşatacağız. Devrimci Türk-İş'i yaratacağız. Bize çevrilen silahı onlara çevireceğiz. Türk-İş eylem kararlarını yaşama geçireceğiz.

Sönük geçen konuşmalardan sonra, Sadık Gürbüz çaldı söyledi. Sadık Gürbüz'ün slogan atmamızı istememesi gecenin coşmasını iyice engelledi. Gece öylece sona erdi.

15-16 Haziran, işçi sınıfının kendiliğinden ayaklanma günleridir. Sıcak sınıf savaşının gelecekte nerelere yükseleceğinin eski ve sınırlı bir örneğidir.

Resmilerin bütün çabası işçi sınıfına, geleneğin bu devrimci özünü unutturmaktır.

Onlar, gelecek devrimci günlerden ölesiye korkuyor ve uyuz gecelerle geçmişin devrimci deneyimlerini kendi sosyal demokrat, uzlaşmacı çerçevelerinde hapsetmeye, "yumuşatmaya" çalışıyorlar.

Ama nafile! Tarihe damgasını vuran ve geleceği de devrimle kuracak olan işçi sınıfı şanlı ayaklanmasını, sınıf savaşını daha da yükselterek kutluyor.

Sınıfımız, dün yaşamda kendiliğinden bir bilinçle ateşlediği volkanı, yarın örgütüyle patlatacaktır.

O güne kadar yapacağımız çok iş var. Çalışalım arkadaşlar! Az konuşup, çok iş yapalım. Başaracağız!

Gelenek ve gelecek bizimledir!

A.Ş., İstanbul

Kavga çelikleştiriyor

Merhaba,

Yaşadığım süreçte, her geçen gün yeni şeyler öğreniyorum. Neden olmasın ki? Ekmek kavgası insanı çelikleştiriyor. Düşünün, bir komünist olarak bir karakol inşaatında çalışmak ne güç birşey, anlatamam. Ve ben bunun iğrençliğini Kürdistan'da bir köyde hissettim.

Evet yoldaşlar, işte o zaman partinin gerekliliğini, merkezi disiplinin şart olduğunu anladım. Burjuvazinin pisliklerini orada da bizzat yaşayarak gördüm. Askeri güçlerin halk üzerindeki sömürgeci baskısını, halkın nasıl zorla güvenlik görevlisi yaptırıldığını, köylülerin jandarma güçlerine olan nefretini bizzat onların ağzından dinledim.

Onun da ötesinde bir akşam karakol komutanı ile oturuyorduk. Genç bir delikanlıydı, ben yaşlarda. İşsizlik sorunuyla karşı karşıya kaldığı bir ortamda askerliği seçmiş. Bu insanla çok güzel konulara değindik. O akşam ağzından çıkan sözler şunlardı:

> "Ben burada gördüklerimi anlatsam bu devlet beni asar."

Evet, bunları söylemişti. Bu gösteriyor ki, ordu da kendi içinden çürüyor. Kürdistan anılarımı her mektubumda anlatacağım sizlere...

Yoldaşlar, biraz da Kırıkkale'den sözedeyim. Kırıkkale, 325.000 nüfuslu bir bölge. Arazi olarak düzlük denilebilir. Çevresinde tepecikler var. Ankara'ya 80 km uzaklıkta, Samsun yolu üzerinde.

Aslında bir il görünümünde. Köylülerin geçim kaynağı tarım. Ama fabrikalarda çalışmaya gelip işçileşen çok. Olanak bulursam fotoğraf çekip göndereceğim.

Kırıkkale bir sanayi bölgesidir. Askeriyenin atardamarı MKE silah fabrikaları, barut fabrikası ve yeni açılan TÜPRAŞ Orta Anadolu Rafinerisi, İbrahim Örs Askeri Ekipman ve Romörk Fabrikası... Bunlar bilebildiklerim.

Akşamları saat 5'te bir işçi ordusu sokaklara çıkıyor. Aynı şekilde rafineri işçileri de yola dökülüyorlar. Fakat sınıfsal bilinç düzeyi sanırım biraz geri. Kent ile köy yaşamı içinde sıkışmış kalmış bir işçi kitlesinden söz edebiliriz.

Kırıkkale'de örgütlü sendikalardan biri de Petrol-İş. Petrol-İş'in işçilere tüm olumlu yaklaşımı yanında, Kırıkkale örgütünün yönetiminde sağcılar var. Yöneticiler, sendikanın eğitim seminerlerine geç geliyorlar, camiye gidiyoruz diye toplantıdan çıkıp gidiyorlar. Derebeylik gibi bir durum var.

Biraz Orta Anadolu Rafinerisi'ni anlatayım. Irak'tan gelen petrol boru hattı, Yumurtalık'tan Kırıkkale'ye de ulaşıyor. Petrol burada işlenerek yurdun muhtelif yerlerine dağılıyor. Irak'tan Yumurtalık'a kadar 7 pompa istasyonu ve Ceyhan/Yumurtalık terminali, Yumurtalık'tan Kırıkkale'ye kadar da, Karaisalı, Aksaray ve Kırıkkale Varış terminali var. Rafineride, tahminime göre 2000 kişi çalışıyor.

Kırıkkale hakkında şimdilik bunları yazabiliyorum.

Öte yandan, 1970'li yıllara ait *Petrol-İş* dergilerini gözden geçiriyorum ve karşılaştığım şeyler karşısında korkunç bir rahatsızlık duyuyorum. O dönemin dergilerinde 15-16 Haziran olaylarına iğrenç yaklaşımlarda bulunuyorlar. Olayları bir kışkırtma olarak göstermişler. Oysa bu, sınıfımızın tarihine ters düşen bir değerlendirmedir. 1970'li yıllarda bu değerlendirmelerden bazılarını, şu an sendika danışmanı olan Özkal Yici'nin yapmış olması da üzücü.

Neden böyle başladım? Çünkü Petrol-İş'in bugün geldiği yer, çok farklıdır. Bu da örgütü oluşturan işçilerin sendikalarını, birlik ve mücadele içinde nasıl ilerlettiklerini gösterir. Şu andaki yöneticiler ve merkez icra kurulu, sınıfın mücadele tarihine sahip çıkıyor, geçmişteki hatalarından ders çıkarıyorlar.

Petrol-İş, emek ve kültürü parçalanmaz bir bütün olarak görerek, işçilerin becerilerini ön plana çıkarmaktadır. Örneğin, "63 Grev" oyunu ile 12 Eylül sonrasının işçi tiyatrosunu oluşturmuştur. Uzun bir ileri adım daha atılıyor, gelecek günlere mücadele içinde hazırlanılıyor. Örgüt ilerliyor. 1970'li yılların uzlaşmacı tavrının yerini kitle sendikacılığı alıyor. Petrol-İş'in son 10 yılı bu ilerlemeyi gösteriyor. Bu da sevindiricidir.

Örgütün geçirdiği değişime son örnek Eskişehir'den. Petrol-İş'in her zaman faşist, şövenist-milliyetçi tutum ve hareketleriyle tanınan, örgütün iç disiplinini bozan Eskişehir şube başkanı Mehmet Emin Birsen, 13 Temmuz 1988 tarihinden itibaren görevinden alındı. Eskişehir şubesi kapatılarak Ankara'ya bağlandı. Eskişehir'de şimdilik bölge temsilciliği olacak.

M. Emin Birsen'in Petrol-İş genel merkezine karşı getirdiği suçlamalar şunlardı:

Petrol-İş'in Marksist bir sendika anlayışını benimsemesi, genel kurullarda, özellikle son yıllardaki genel kurullarda Kemal Türkler için saygı duruşunda bulunulması ve Türk-İş'te genel merkeze sürekli muhalefet olması vb...

1980'li yıllarda ona buna muhbirlik yapan bu yaratık, Petrol-İş'in tüm iyi niyetine karşın, sekter, bölücü tutumunu sürdürmüştü. Bence, bir şubenin şimdilik kapatılmasıyla sonuçlanmış olsa da, bu adamın görevden alınması sevindiricidir.

Petrol-İş merkezinin aldığı bu karar da gösteriyor ki, işçi sınıfı milliyetçilikle, şövenizmle, faşizmle her zaman mücadele edip onu yenilgiye uğratacaktır. Kapitalist düzenle uzlaşan her kim olursa olsun işçi sınıfı ona karşı tavır alacak, devrimi başarıya ulaştıracaktır.

Petrol-İş gibi Türk-İş de tüm örgütsel yapısıyla, tavandaki olumsuzlukları aşarak gelişiyor. Sınıf savaşımındaki yerini alıyor, alacak!

Yoldaşlar,

Partime olan güvenim her gün daha da güçleniyor. Tüm içtenliğimle merhaba diyerek sevgiler yoldaşlarım...

Y.Emre, Ankara

Okurlarımıza duyuru

Değerli *İşçinin Sesi* okurları,

Gazetemizin, 15 sterlin olan Türkiye dışı abone bedelini, 353. sayımızdan itibaren, yeni bir sınıflandırma yaparak değiştirdik.

Son yıllarda, abone sayısında olduğu kadar, uluslararası posta taşıma ve baskı masraflarında da artışlar oldu. Öyle ki, örneğin Avustralya için yaptığımız posta masrafı, abone bedelini aşar duruma geldi. Bunun önüne geçmek için abone koşullarını yeniden düzenledik.

Yeni düzenlemeye göre yıllık ve altı aylık abone bedelleri şöyledir:

BÖLGE	YILLIK	6 AYLIK
İngiltere	20 Sterlin	10 Sterlin
Avrupa	22 Sterlin	11 Sterlin
Ortadoğu	40 Sterlin	20 Sterlin
K. Amerika	40 Sterlin	20 Sterlin
Avustralya	48 Sterlin	24 Sterlin

Yeni abone koşulları 353. sayımızdan itibaren geçerli olacak, eski abonelerimiz, abonelikleri bitene kadar yeni düzenlemeden etkilenmeyecekler.

Kazlıçeşme'de doğru fikirler maddi güce dönüşüyor

D ğru tutum semer sini veriyor

Türk-İş temsilciler toplantısında yaşanan olayı, DİSK'in Türk-İş'ten ayrılmasına benzetmemiz, bunun ileri işçileri sınıfın öteki kesimlerinden ayırıp, Türk-İş'in dev örgütünü burjuvaziye bırakacağını, işçi sınıfını bıçak gibi yeniden böleceğini, oysa ihtiyacımızın sınıfın sendikal birliği olduğunu söylememiz, işçilerin kafasına yatıyor.

Rıza Canver

Kazlıçeşme'de yaşadığımız bir-iki olayı ilginç bulduğumdan, yorumumla birlikte size aktarmak istiyorum.

Bugün sendikada 10 kişilik bir işçi gurubu toplantı yapmak istedi. Yönetim kurulundan ve temsilcilerden birer arkadaş da içlerindeydi. Şube başkanı, bana, "haber verilip izin alınmadan yaptırmam" deyip görüş belirtti. Gurubun başını çeken bir işçiyle toplantı öncesi sert bir şekilde tartıştı. Ben orada dinleyici kaldım.

Bu arada gurup toparlanıyor, "ne yapacağız, ne yapmalıyız," diyordu. Kültür faaliyetleri tartışılacakmış, çözüm önerileri hazırlanacakmış. Sendikanın merkez teşkilatlandırma sekreteri de oradaydı. Şube başkanımız ve merkez teşkilatlandırma sekreteri olayı görüşmek için kahveye gittiler. Şube başkanı geri dönüp işçilerin içinden beni çağırdı ve görüşümü sordu.

Ben şube başkanının usül eleştirisini haklı bulduğumu, ancak arkadaşlar böyle bir çalışma yapmak istiyorlarsa, onların da önlerinin açılması gerektiğini söyledim. Şube başkanının tepkiciliğe kaydığını belirttim, toplantıya gidip başkanlık yapmasını ve toplantının düzenleniş biçimini orada eleştirmesini istedim.

Tekrar sendikaya döndük. Bu arada toplantı yapmayı planlayan tüm arkadaşlar gelmişlerdi. İkisi bayan onüç kişi toplandık. Şube başkanı ilk yaptığı eleştiriyi daha da yumuşatarak getirdi. Toplantının başını çeken arkadaş da eleştirinin haklı olduğunu, haber vermemizin gerektiğini söyledi. Tabii, bundan önce bir yığın tartıştılar.

Bu noktada uzlaşılmadan önce ben söz aldım. Toplantıyı düzenleyen arkadaşları önemli bir hastalığı teşhis eden doktorlar olarak gördüğümü, ancak hastalığa ilaç verirken değişik bir hastalığa meydan verebilecek bir yola girdiklerini, bu örgüte ve hiyerarşisine saygılı olmamız gerektiğini söyledim.

Doğru tutum budur, yoldaşlar. Sendikalarda siyasal çalışma yapacağız. Ama, sendikal örgütün tüzüğüne ve hiyerarşisine saygı gösterecek, onun disiplinine uyacağız.

Öte yandan, sendikaların da üyelerine karşı görevleri var.

Bunu Marks şu sözlerle anlatıyor.

"...Sendikalar, şimdi işçi sınıfının *tam kurtuluşunun* genel çıkarı için örgütlenme merkezleri olarak bilinçli davranmasını öğrenmek zorundadırlar. Onlar, bu doğrultuda eğilim gösteren her toplumsal ve siyasal harekete yardım etmelidirler..." (Marks-Engels, *Toplu Yapıtlar*, İng. basım, c.2, s.82-83)

Birbirini tamamlayan bu iki tutum, bizim, Türk-İş'te sendikal birliği pekiştirmeye yönelik tutumumuzdur. Doğru tutumumuzun sonuçlarını yavaş yavaş alıyoruz.

Örneğin, Türk-İş'in temsilciler toplantısında yaşanan olay, işçileri toplantıyı terketmeye yönlendiren gurubun içinde bir kargaşaya, tartışmalara neden olmuş. Hatta Munzur Pekgüleç, şimdi geri adım atarak, kendisine haksızlık yapıldığını, işçileri dışarı çıkarmaya değil içeri sokmaya çalıştığını söylüyormuş.

Bu arada işçiler, bizim, Türk-İş toplantısının terkedilmemesi ve Türk-İş'e sahip çıkılması şeklindeki tavrımızı doğru buluyorlar. Türk-İş temsilciler toplantısında yaşanan olay gibi olayların, DİSK'in Türk-İş'ten ayrılmasına benzediği, bu tutumun ileri işçileri sınıfın öteki kesimlerinden ayırıp Türk-İş'in dev örgütünü burjuvaziye bırakacağı, işçi sınıfını bıçak gibi yeniden böleceği, oysa ihtiyacımızın sınıfın sendikal birliği olduğu söylendiği zaman, işçilerin kafası hızla açılıyor.

Kazlı'da ideolojik, siyasal öncülüğümüz gelişiyor. Örgütsel olarak da güçleniyoruz.

Burjuva saflara geçmiş Yağcı'ların gerçek davasını işçi sınıfı görecektir

Asıl savunmayı işçi sınıfına hazırlasınlar

Yağcı, "etrafımızı saran bunca telaş niye" diye soruyor ve herkesi "soğukkanlılığa davet" ediyor. Oysa gerçekte burjuvazinin telaş ettiği filan yok. Telaş gibi gösterilmek istenen, hazırlanan senaryonun bir parçasıdır. Yağcı da rolünü oynuyor.

TBKP genel sekreterleri Nabi Yağcı ve Nihat Sargın hakkındaki iddianamenin okunması 17 Haziran'da bitirildi. 4 Temmuz'da Yağcı "savunma"sının bir kısmını yaptı. Tam Yağcı'ya yakışır bir savunma oldu. Şöyle diyor Yağcı:

"Ben bir komünistim. Öyle sanıyorum ki, bu sözüm kulağınıza, her zaman duymaya alışık olduğunuz bir söz olarak çarpmıyor."

Patlatılan edebiyat bir yana, komünistlik Yağcı'ya hiç de uymuyor. O, "komünistim" diyerek, komünistlerin adını kirletiyor. Savunma şöyle sürüyor:

"Fakat, 'sen komünistsin' sözü tersine ülkemizde oldukça sık duyuluyor. Üstelik, 'sen komünistsin' denilen insanların çoğu gerçekten de komünist değildir. Gerçekten komünizme inananlar ise komünist olduklarını söyleyemezler bu işte bir terslik yok mu?"

Gerçekten bu işte bir terslik var. Komünist olmayan Yağcı'ya burjuvazi, "sen komünistsin" diyerek iltifat ediyor. Burjuvazi komünist olmayan birine komünistliği niye yakıştırıyor acaba? Bizce bunun cevabı açık. Burjuvazi, işçi sınıfının komünist partisine olan gereksinimini Yağcı'ların pasifist, sosyal demokrat kanalına akıtmak istiyor. Onca allamalar pullamalar bunun içindir.

Yağcı, "etrafımızı saran bunca telaş niye" diye soruyor ve herkesi "soğukkanlılığa davet" ediyor. Oysa gerçekte burjuvazinin telaş ettiği filan yok. Telaş gibi gösterilmek istenen, hazırlanan senaryonun bir parçasıdır. Yağcı da rolünü oynuyor.

Bir yandan yasallaşabilmek için neler yaptıklarını inciler dizerek anlatan Yağcı, öte yandan savunmasının bir yerinde de böyle bir sorunlarının olmadığını söylüyor:

"...Sorun, bir de yasal komünist partimiz olsun sorunu değildir."

Yıllardır sürdürdükleri legalleşme çabalarını Yağcı örtbas etmeye çalışıyor. Kafaları bulandırmak istiyor. Oysa şimdi parti dışına düşmüş bu çizginin legalleşme çabalarının ucu 70'li yıllara kadar uzanır. 1980'de de açık açık yazmışlardı:

"Günümüz koşullarında ... birleşik, legal, yığınsal bir işçi partisi olanağı öne çıkıyor." (*Atılım*, Haziran 1980)

Aynı günlerde *İşçinin Sesi*'nde biz de şöyle demiştik:

"TKP'nin oportünist yöneticilerinin legalizm hastalığı yeni değildir. Onlar 'TKP'ye özgürlük' belgisini de legalizm bataklığından çıkarmışlardı. Onlar illegaliteyi boyunlarında ağır bir zincir gibi taşıdılar. İllegaliteyi, kendilerine burjuvazinin yaptığı bir haksızlık olarak gördüler. Oportünistler 'legaliteyi' amaç haline getirdiler.

"Oportünistler, partimizi yok etmeye çalışıyorlar. Kendileri gibi olan TİP'li, TSİP'li oportünistleri aralarına alarak, *sayılarını* fazlalaştırmayı amaçlıyorlar. 'Legalite' hayalleri yayarak, işçi sınıfının bilincini bulandırıp, burjuvaziyle uzlaşıyorlar..." (*İşçinin Sesi*, 28 Temmuz 1980, sayı:133-134)

O gün söylediklerimizle bugün Yağcı'ların geleceği yeri göstermiştik. Tarihsel olarak aradan çok fazla bir süre geçmeden söylediğimiz yere geldiler.

Yağcı, kendilerine yöneltilen davanın benzerlerinden değişik bir dava olduğunu söylüyor:

"Bu dava, öncekilerinin bir devamı olmakla birlikte, öncekilerden önemli bir farklılık gösteren bir davadır." (*Cumhuriyet*, 5 Temmuz 1988)

"Davamızın ayırdedici yanı, bu davanın açılmasını biz istemiş, davayı bizim harekete geçirmiş olduğumuz gerçeğidir." (*Cumhuriyet*, 6 Temmuz 1988)

Yağcıların davasının ötekilerden farklı, hem çok farklı olduğu doğrudur. Ama zaten dava konusu olan parti de farklıdır. TKP tarihinde çeşitli davalar olmuş, bu davalarda yanlış teslimiyetçi tutumlar da alınmıştır. Şimdi teslimiyetçilik büyüdü, olgunlaştı, ayrı bir parti olarak TBKP'de somutlaştı. Bu dava herşeyleriyle teslimiyetçi TBKP'lilerin kendi kendilerini yargılatma senaryosundan başka birşey değildir.

"Ben partim için her türlü hesabı vermeye hazırım" diyor Yağcı. Nerede görülmüştür bir komünistin "partisi için" burjuvaziye hesap vermesi? Hiçbir yerde.

Yağcı, kendisini aklamak için Mustafa Kemal'in Lenin'e yazmış olduğu bir mektuba sarılıyor. Mustafa Kemal'i anti-kapitalist gibi göstermeye çalışıyor.

Daha çok örnek sayılabilir. Hepsi aynı yönde işaret ediyor. TKBP, TKP'den apayrı bir yaratık, Yağcı ise komünist değil, yağcıdır. Burjuva saflara geçmiş bu hainlerin asıl davasını işçi sınıfı görecektir.

Hüsam Kuzgun

Faşist Evren'in temmuz ayında İngiltere'ye yaptığı resmi ziyarete, bu ziyarette olanlara, Türk basını doğru dürüst yer vermedi. Çünkü faşist Evren İngiltere'de gittiği her yerde Türkiyeli devrimcilerin protestosuyla karşılaştı. Faşist Evren'in Türkiyeli devrimcilerce İngiltere'den kovulmuş olması, coğrafi açıdan çok önem taşımasa da, Türkiyeli devrimcilerin bu eylemi 12 Eylül 1980'den bu yana ilk kez faşist Evren'in yüzüne karşı yapılan militan bir protesto eylemi olması açısından, *tarihsel* bir önem taşıyor. Evren'in ziyaretine ilişkin eylem haberlerini İngiltere Türkiyeli İlericiler Birliği'nin yerel gazetesi İleri'den küçük bazı değişikliklerle aktarıyoruz.

İngiltere'deki Türkiyeli işçi ve öğrenciler, faşist Evren'e unutamayacağı bir ders verdiler, onu İngiltere'den kovdular

ASIL TÜRKİYE'DEN KOVACAĞIZ

Evren'i tam 7 kez yüzüne karşı kovduk. Üç kez de arkasından protesto eylemi koyduk. "Faşist Evren kovacağız heryerden" ve "faşist Evren defol"sloganları, Evren'in, İngiltere'yi ziyaretinde en çok duyduğu Türkçe-İngilizce sözler oldu. Faşist Evren İngiltere'den gözleri yere bakarak ayrıldı.

T.C. cumhurbaşkanı faşist Evren, 12-15 Temmuz tarihleri arasında İngiltere'ye resmi bir ziyaret yaptı. İngiltere'de yaşayan Türkiyeli ve Kıbrıslı işçi ve öğrenciler, faşist Evren'in bu ziyaretini, düzenledikleri sürekli eylemlerle aktif protesto ettiler.

İngiltere'de uzun yıllardır ilk kez, bir devlet başkanı bu kadar yoğun ve sürekli bir protesto dalgasıyla karşılaştı. Evren'i tam 7 kez yüzüne karşı kovduk. Üç kez de arkasından protesto eylemi koyduk.

İşçiler, devrimci öğrenciler Evren'i gittiği her yerde izlediler. Demokratik kamuoyunun da desteğini alarak, Evren'i, layık olduğu gibi, "faşist Evren kovacağız seni her yerden", "katil Evren", "Kürt halkına ayrılma hakkı", "Kürdistan'da soykırıma son", "demokrasi için tek yol devrim" gibi sloganlarla protesto ettiler. "Faşist Evren kovacağız heryerden" ve "faşist Evren defol"sloganları, Evren'in, İngiltere'yi ziyaretinde en çok duyduğu Türkçe-İngilizce sözler oldu.

1.GÜN:

Victoria'da karşılama: "Faşist Evren defol!"

İngiltere'de yaşayan Türkiyeli işçiler ve ilerici öğrenciler, Evren'in İngiltere'ye geldiği 12 Temmuz günü, sabahın erken saatlerinden itibaren, Londra İşçi Birliği'nde ve öteki derneklerde toplandılar. Çok sayıda işçi sınıf kinlerini Evren'in suratına karşı haykırmak üzere işlerini kaybetmek pahasına fabrikalarından izin almışlardı. Derneklerde toplandıktan sonra, hep birlikte Victoria tren istasyonuna gidildi.

Protestocular, istasyonun merasim kapısının hemen yakınında, yolun iki yanında iki ana yeri tuttular ve bütün önlemlere karşın, faşist Evren'i hak ettiği gibi "karşıladılar".

Yolun sol yanında, öteki devrimci örgütlerden de çok sayıda insanın bulunduğu yerde, İTİB'liler, İngiltere Türkiyeli İlericiler Birliği flamasını açtılar. Sivil, resmi, atlı polisler buna müdahale ettiler, devrimcileri dağıtmak istediler. Bunun üzerine, devrimciler, "faşist Evren defol", "insanlık onuru işkenceyi yenecek", "işkencecilerden hesap soracağız", "katil Evren", "faşist Evren kovacağız heryerden" sloganlarını Türkçe, İngilizce haykırmaya başladılar.

Meydana gelen itiş-kakış sırasında polis, daha Evren geçmeden çok sayıda protestocuyu gözaltına aldı, eylem yerinden uzaklaştırdı. Flamalara elkoydu. Ancak, bu protesto, *hiç durmadan* sürdü. Bu sırada, protesto gösterisi yapan devrimcilerin yanına gelen İşçi Partisi İslington milletvekili Jeremy Corbyn de bir ara polislerce hırpalandı.

Sol yanda İTİB flamasının açılmasıyla başlayan gösteriler, bir anda bütün çevreye yayıldı. Karşı cadde boyunca yığılmış olan İTİB'li işçi ve öğrenciler, "faşist Evren kovacağız heryerden", "faşist Evren defol" sloganlarını haykırmaya başladılar, protestoyu, anacaddenin kapısına

Faşist Evren'in gelişiyle birlikte saflar daha da belirginleşti

TBKP'nin uzlaşmacı eli Evr n' bile uzandı

Halkevi'nin yönetimine çöreklenmiş olan TBKP yanlısı resmiler, ortalığı bulandırmak, devrimcileri eylemsiz koymak, yapılmasını engelleyemedikleri eylemleri eyleme katılarak sulandırmak için "ardıcıl" çalıştılar. Ama başaramadılar.

Faşist Evren'in İngiltere'yi ziyareti, safların biraz daha belirginleşmesine yardımcı oldu.

Evren posterlerini oraya buraya yapıştırmaya ve Evren'e alkışçı toplamaya çabalayan elçilik, gerici-faşist kırmaları, işverenler, işadamları, beklendiği gibi, bir yanda toplandılar.

İTİB'liler, öteki devrimci örgütlerin sempatizanları, fabrikalarda Evren posterlerinin asılmasına karşı çıkan, onları yırtan, Evren'in militanca protesto edilmesinden yana olan işçiler, de öteki kutbu oluşturdular.

TBKP yanlılarının ise sosyal demokrasinin görmeye çalıştığı hain işlevi üstlendikleri iyice ortaya çıktı.

Kimden yanasın?

Faşist Evren'in gelişi yaklaştıkça Londra'da ortam kızıştı, "kimden yanasın" sorusunun yanıtını da giderek komünistler, demokratlar güncelleştirdi. Devrimciler solda bir "eylem birliği" oluştururken gerici-faşist güruh da, elçiliğin öncülüğünde bir birlik oluşturmaya çabaladı.

Bu süreçte İTİB ile gericiler arasında yoğun bir afiş kavgası yürüdü. Newington Green'deki Evren afişleri sürekli söküldü. İTİB üyeleri, devrimci işçiler, fabrikalarda Evren afişlerinin asılmasına karşı çıktılar. Böyle bir afişi yırttığı için işten atılan bir işçi, LİB'in bu kararın düzeltilmesini istemesi üzerine tekrar işe geri alındı. Bir fabrikada işçiler, işverenin ısmarladığı yemeğin, Evren afişi asan lokantadan gelmemesi şartını koştular.

Fabrikalarda yaygın bir tartışma yürüdü. Tartışmada saflar belliydi: İşverenler Evren yanlısıydılar. İşçiler ise "faşist Evren'i kovacağız" diyorlar, eylem istiyorlardı.

Öteki devrimci örgütlerin sempatizanları da, militan, eylemden yanaydılar. Ama, Halkevi'nin yönetimine çöreklenmiş olan TBKP yanlısı resmiler, ortalığı bulandırmak, devrimcileri eylemsiz koymak, yapılmasını engelleyemedikleri eylemleri eyleme katılarak sulandırmak için "ardıcıl" çalıştılar. Ama başaramadılar.

Yeni sosyal demokratlar eylemi de, birliği de baltaladılar

TBKP yanlıları, Halkevi'ni eylem birliğine kattılar ama eylem birliğinin eylemleri militanlaştıkça Halkevi üyelerinin eylemlere katılımını ya hepten engellediler, ya da düşük düzeyde tuttular.

Örneğin, eylem birliğinin üyesi örgütler camide gericilerin yaptığı toplantıya gitmeye karar verince, Halkevi bu karara uymadı. TBKP yanlısı yöneticiler, derneği kilitleyip ortalıktan toz oldular. Evren geldikten sonraki protesto eylemlerinin korsan yapılan büyük çoğunluğunda Halkevi'nin ancak 5-10 üyesi vardı. İşin ilginci, bunlardan da ancak 2-3 tanesi, TBKP yanlısı elebaşılardandı.

TBKP yanlıları, Halkevi üyelerinin yalnızca eylemlere katılımını engellemekle, azaltmakla kalmadılar. Aynı zamanda eyleme katılım sırasında garip tutumlar da yaydılar. Evren'in yakından protesto edildiği durumlarda ayrı durup İngilizce konuşarak öteki seyircilerdenmiş gibi görünmek, yükselen sloganları en kritik noktalarda yatıştırmaya çalışmak, herkes avaz avaz slogan bağırırken, piknik havası içinde çimenlere oturmak, eyleme katılan bazı

Türkiyeli devrimcilerin faşist Evren'i protesto gösterileri, onun ne denli nefret toplamış bir burjuva olduğunu bir kez daha dünya aleme gösterdi.

daha yakın ucuna da yaydılar. Böylece daha Evren gelmeden protesto yükseldi.

İstiklal Marşı'nı *Enternasyonal*'le bastırdık

Evren'in istasyona gelmesiyle birlikte, merasim bandosu İstiklal Marşı'nı çalmaya başladı. Bunun üzerine İTİB'liler, Londra İşçi Birliği üyesi işçiler, İngiltere Türkiyeli Öğrenci Federasyonu (İTÖF) üyesi öğrenciler, dünya işçi sınıfının marşını, *Enternasyonal*'i söyleyerek ortalığı inlettiler, burjuvazinin marşını bandoya rağmen *Enternasyonal'le bastırdılar.* Karşıda İstiklal Marşı söylemeye yeltenen bir avuç gerici, ağızları açık bakakaldılar.

Resmi karşılama töreni bittikten sonra, Evren'i götüren atlı araba istasyondan ayrıldı, caddeye çıktı. Arabanın görülmesiyle birlikte, ana caddenin iki yanından birden "faşist Evren defol", "faşist Evren, kovacağız seni heryerden" sloganları ve yumrukları yükseldi.

Eylem birliğinin ve İTİB'in afişleri ceplerden çıkarılıp Evren'e gösterildi. Yeri göğü inleten protestocular, protestoyu faşist Evren gözden kaybolana dek sürdürdüler.

Faşist Evren'i işçi ve öğrenciler böyle "karşıladılar". Caddenin her iki yanından, yoğun protesto seslerinden başka birşey duyulmaz oldu. Bu arada, hoş şeyler de oldu.

Tam iki ana protesto odağını geçtikten sonra, faşist Evren, kendisini destekleyenlerin olabileceğini düşünerek, onları(!) selamlamak üzere zırhlı camın ardından dışarı bakıp elini sallamak üzereyken, bir üçüncü odak oluşturmuş İTİB'lilerin açtığı "demokrasi için tek yol devrim" yazılı flamayı gördü. Eli havada kaldı. Mosmor olan Evren, yüzünü öte yana çevirmek zorunda kaldı, ama bu kez de, "faşist Evren, kovacağız seni heryerden" sloganını haykıran işçilerin öfkeli yüzleriyle, sallanan yumruklarıyla karşılaştı.

Victoria'da güzel bir protesto eylemi koyan devrimciler, Evren'i götüren kortejin Victoria istasyonundan ayrılmasıyla birlikte, polisin engellemelerini aşarak, sloganlar atarak, Trafalgar meydanına, Buckingham sarayına doğru yürüdüler, Evren'i belki burada da yakalarız diye düşündüler. Ancak Evren geçmişti.

Yürüyerek, daha doğrusu koşarak sarayın çok yakınındaki bir parka gelen devrimciler, burada faşist Evren'e şakşakçılık yapmış bir Türk gurubuyla karşılaştılar ve polisin tutuklama tehdidine rağmen, sloganlarla, bu kez bu gerici gurubu protestoya başladılar. Elçiliğin örgütlediği gericilerle küçük çapta bir çatışma oldu. Olay yerine gelen polis, gericileri işçilerin öfkesinden kurtardı, 2 gericiyi, 3 devrimciyi tutukladı, ama daha sonra salıverdi.

Westminster kilisesinde: Birden yükselen sloganlar tokat etkisi yaptı

Faşist Evren ve T.C. büyükelçiliği, protestoların artık bittiğini düşünüyordu ki, faşist Evren'in rahatı fazla uzun sürmedi.

Aynı gün öğleden sonra, meçhul asker anıtına çelenk koymak üzere Westminster kilisesine giden faşist Evren, burada devrimcilerin daha da başarılı bir eylemiyle karşılaştı.

Westminster kilisesinin önüne konmuş olan barikatların arkasını dolduran çok sayıda işçi ve öğrenci, önce suskun durup, ziyaretini tamamlayarak kiliseden çıkan Evren'i, hiç ummadığı bir anda, yoğun bir korsan protesto gösterisiyle tokatladı. Bütün bölge, yüzlerce protestocunun "faşist Evren defol", "faşist Evren kovacağız seni heryerden" sloganlarıyla inledi. "Faşist Evren kovacağız seni heryerden" sloganı yazılı kızıl afişler, eylem birliği afişleri yine ellerde yükseldi. Şaşkın bir suratla otomobiline giren Evren, bir köşeden kendisine atılan yumurtalardan, otomobilde olduğu için korunabildi.

Eylem tam zamanında ve mükemmel oldu. Bu denli kapsamlı bir protesto beklenmediği için "önlem" alınana dek, gösteri kilisenin çevresine yayıldı. Çevreye toplanmış bazı yabancı turistler de, devrimcilerin bu coşkulu protesto gösterisine katıldılar. Polisin üç devrimciyi tutuklaması üzerine, protestolar, Evren olay yerinden ayrıldıktan sonra da sürdürüldü. Daha sonra devrimciler, topluca Westminster'den ayrıldılar.

Faşist Evren, ziyaretinin ikinci gününde İngiltere başbakanı Margaret Thatcher'la görüştü. Öğleden sonra da, T.C. büyükelçilik konutunda bir resmi kabule katıldı. İşçiler ve öğrenciler, faşist Evren'e olan nefret ve öfkelerini buralarda da dile getirdiler

2.GÜN:

Başbakanlık önünde: Sloganların, pankartların arasından başı önde geçti

Sabah erken saatlerde biraraya gelen kalabalık, kent merkezinde, başbakanlığın bulunduğu Downing Street'in önünde toplandı. Sıkı güvenlik önlemleri arasında başbakanlığa gelen faşist Evren, yine öfkeli bir protesto gösterisiyle "karşılandı." Evren, kızıl pankartların, işçi ve öğrencilerin yoğun protesto sloganlarının arasından, neredeyse başını yere eğerek, Thatcher'ın yanına girdi. Bir gün önce, Victoria'da ve St.James Park'ta ağzının payını almış olan, elçiliğin örgütlediği gerici-faşist kırmaları ise sabahleyin ortalıkta yoktular.

Evren-Thatcher görüşmesi sürerken, T.C. büyükelçiliğinin önünde de bir başka eylem sürüyordu. Türkiyeli devrimciler, Kıbrıs'ın işgalinin 14. yıldönümü dolayısıyla bu protesto gösterisini düzenleyen Kıbrıslı Rumlarla proleter enternasyonalist dayanışmalarını gösterdiler. Kıbrıslı Türk ve Rumlardan, Türkiyeli devrimcilerden oluşan topluluk, elçilik önündeki gösteride, "Türk birlikleri Kıbrıs'tan çekilsin", "NATO Türkiye'den, Türkiye Kıbrıs'tan defol" gibi sloganların yanısıra, "faşist Evren defol", "işkencecilerden hesap soracağız", "zindanları boşaltacağız", "faşist Evren, kovacağız her yerden" sloganlarını haykırdı.

Elçilik önündeki protestocu topluluk, buradan Downing Street'e gitti. Evren, bu sokaktaki başbakanlık binasından ayrılırken, suratına tükürür gibi yükselen sloganlar arasından, bu kez iyice yüzsüzleşmiş bir suratla, işçilere el sallayarak geçti. İşçiler onun bu tutumunu, sıkılı yumruklarla, protestoyu daha da yükselterek yanıtladılar. Çevreye toplanmış yüzlerce İngiliz ve yabancıya, Evren'in ne denli nefret toplamış bir burjuva olduğunu bu protestoyla bir kez daha gösterdiler.

Büyükelçilik konutunda: Panikten gericilerin davulu patladı

Faşist Evren, kendisi için büyükelçilik konutunda verilen resmi kabul sırasında da protesto edildi.

Elçilik konutu önünde, bir avuç gerici-faşist kırması, elçiliğin adamları, Londra'nın Türk sosyetesi, Evren'i bekliyordu. Bunlar, İTİB'lilerle öteki sol örgütlerden devrimcilerin büyükelçilik konutu önüne gelmesiyle iyice paniğe kapıldılar. Devrimcilerin protesto sloganları, bölgede dörtbir yanda

(Devamı 6. sayfada)

Halkevi üyelerini İTİB'lilerden uzak tutmak, bu garip tutumların yalnızca birkaç örneğiydi.

TBKP'liler eylemleri inceden inceye baltaladılar. Böylece birliği de bozmuş oldular. Zaten baştan beri disiplinsiz davrandılar. Ortak bildiriye evet dedikleri halde, gerçekte beğenmedikleri için dağıtmadılar. Karar Victoria'da protesto olduğu halde, Halkevi bildirisine Trafalgar diye yazdılar. Bu, eylem birliğinde şiddetli eleştirilince, bunu geri aldılar ama bu kez de üzerlerine aldıkları otobüs ayarlama görevini yerine getirmeyerek Victoria'daki eylemi baltalama isteklerini yansıttılar.

TBKP yanlıları, birlik diye nutuklar atıyorlar ama militan eyleme yönelik birlik olduğu zaman iş değişiyor, bölücü kesiliyorlar. Öyleyse Halkevi'ni bu eylem birliği'ne neden soktular?

Eylem birliğine neden katıldılar?

TBKP, işçilerle "birlikte" görünüp, onları burjuvaziyle "birlik" oluşturma yönünde sürüklemek istiyor. Halkevi, eylem birliğinin dışında kalsaydı, TBKP'lilerin burjuvaziyle birlik yanlısı oldukları açık seçik ortaya çıkardı, hiçbir etkinlikleri kalmazdı. Bu nedenle, tutarsız gibi görünen bir tutum aldılar ama gerçekte hain amaçlarıyla çok tutarlı davrandılar. Devrimcilerin birliğini içerden baltalamaya çalıştılar.

Eylem birliği, işçi derneği gibi kılıflar ardına saklansalar da, TBKP'lilerin burjuvaziyle birlikten yana oldukları, eylemler boyunca çok güzel yansıdı. Eylemleri burjuvazinin kabul sınırları içine çekmeye çalışmaları, çekemedikleri durumlarda ise kendi varlıklarını belli etmemeye çabalamaları bunun örnekleridir. Ama en güzel örnek şudur:

Eylem boyunca bir kere flama açtılar. O da "Kutlu'ya ve Sargın'a Özgürlük" dileniyordu. Evren'e açılan bu flamanın anlamı derindir.

Bir kez, bu flama kime açılsa, onun özgürlükçü olduğunu anlatır. Çünkü özgürlük yanlısı olmayan birinden özgürlük istenmez. Evren'e açılması, TBKP'nin Evren'i bile özgürlükçü olarak yansıttığını gösteriyor.

Bununla bağlı ikincisi, bu flama TBKP'nin yalnızca öteki burjuva kesimlerle değil, Evren'le bile pazarlık yanlısı olduğunu gösteriyor. "Bak biz senden özgürlük dilenerek seni özgürlükçü diye tanıtmış oluyoruz, sen de bize legalite ver."

Üçüncüsü, böyle bir yoldan legal olmak isteyen parti, düzene zarar vermemeye, düzeni korumaya, burjuvaziyle birlik oluşturmaya baştan kararlı, yani daha şimdiden legal demektir.

Dördüncüsü, böyle bir partinin "tutuklu" elebaşları da devrimci tutuklularla bir tutulamazlar. Devrimci tutuklular esir düşmüş teslim olmamamışlardır. Yağcı'lar ise burjuvaziye teslim olmuşlardır. Yani burjuvaziyle birliği çoktan kurmuşlardır.

İşte TBKP yanlıları, öteki devrimci örgütleri de belki bu hain birliğe sürükleyebiliriz ve burjuvaziden bir aferin daha alır, pazarlıkta daha da ilerleyebiliriz diye eylem birliğine katıldılar. Ama başaramadılar.

(Baştarafı 5. sayfada)
yankı yapınca, çareyi(!) ellerindeki davula sarılıp gürültü yapmakta buldular. Ne var ki, davul bile "korkudan" patladı. Semt "faşist Evren" sloganları ile inlerken, gerici-faşist kırmalarının halk oyunlarından yararlanarak dikkatleri kendi üzerlerine toplama çabası da böylece sonuçsuz kaldı.

Elçilik konutu önünde eylem birliğinin flaması ve afişleri açıldı. Bazı Kürt örgütler de flama açtılar. İTİB üye ve sempatizanları ise ellerindeki kızıl protesto afişlerini taşıdılar ve protesto sloganlarını gür sesleriyle haykırdılar. Çaresiz kalan gerici-faşist kırmaları, bir provakasyon yaratarak polisin gösteriyi dağıtmasını sağlamak için, olanca güçleriyle çalıştılar. Ancak, başarılı olamadılar. Devrimciler, bu provakasyon çabalarını sergilediler, onlara eylemi daha coşkuyla ve kararlılıkla sürdürerek yanıt verdiler.

Öte yandan, Kıbrıslı Rum ilericilerin de, Türk birliklerinin işgal altındaki Kıbrıs'tan çekilmesini isteyen koca bir pankartla donattıkları bir kamyonla çevrede gösteride bulunmaları, gerici-faşist güruhun "neşesini" iyice bozdu. Hem Türkiyelilerin hem Kıbrıslı Rumların katılımıyla semti ayağa kaldıran bu yığınsal eylem, faşist Evren'in öfkeyle protesto edilmesi, çevrede biriken ve olayı izleyen yüzlerce İngiliz ve yabancıyı, Evren'in niteliği hakkında biraz daha bilgilendirmiş oldu. İyice anlaşıldı ki, faşist Evren, İngiltere'de rahat yüzü göremeyecek, her gittiği yerden *kovulacak.*

3.GÜN:

Cambridge'deki ilk gösteri ve ilk yürüyüş

Faşist Evren'in son gezisi Cambridge'deydi. Evren'e "görkemli" karşılamalar yapıldığından söz eden Türk gazetelerinin yazdığının tersine, Cambridge istasyonunda, Evren için, bırakın Türk bayrağını, bir "hoşgeldiniz" yazısı bile yoktu. Ama Cambridge'li, demokratların, Londra'dan gelen devrimcilerin sayısı çoktu. Gün ilerledikçe bu sayı iyice artarak koca bir protestocu yığını oluşturdu.

Cambridge'deki demokratlar, sabah saat 9'dan itibaren, kentin tren istasyonu önünde biriktiler. Londra'daki fabrikalardan, okullardan çıkıp, iki katlı 2 otobüs, minibüs ve otomobillerle Cambridge'e gelen Türkiyeli işçi ve öğrenciler de aynı yerde toplandılar. Cambridge'in belki de 1968'lerden bu yana yaşadığı en büyük, en yığınsal ve en coşkulu protesto gösterileri istasyondan başladı.

Evren'i getiren kraliyet treni istasyona vardığında, istasyonun karşısındaki meydanda toplanmış olan yüzlerce devrimcinin haykırdığı "faşist Evren kovacağız heryerden", "faşist Evren defol" sloganları yeri göğü sarsıyordu. Devrimciler, İTİB flamasıyla birlikte "işkencecilerden hesap soracağız", "Kürt halkına ayrılma hakkı", "demokrasi için tek yol devrim" flamalarını, eylem birliğinin flamasını, Dev Sol, Rızgari, Dev Yol flamalarını açmışlardı. Resmiler ise Evren'den Yağcı ve Sargın'a özgürlük dilenen bir pankart açarak, amaçlarının protesto değil uzlaşma olduğunu gösterdiler.

Evren öfkeli protestocu işçilerin yanından otomobile geçerken, "faşist Evren kovacağız seni her yerden" sloganları, kentin merkezinden bile duyulmaktaydı.

İstasyondan üniversite kütüphanesine götürülen faşist Evren'in otomobilini izleyen göstericiler, topluca, Cambridge kent merkezine yürüdüler. Üzerinde Evren resmi olan 2 tişörtü de protesto amacıyla yakan göstericiler, yürüyüşün sonunda, faşist Evren'in yemek yediği binanın yanına geldiler.

Cambridge'de iki gösteri, iki yürüyüş daha

Evren'i protesto eden sloganlar haykıran, çevredeki yüzlerce insanın sempatisini toplayan göstericiler, kendilerine katılan yeni guruplarla birlikte, dolaşıp binanın yakınına gidebilmek için kent merkezinden geçen bir yürüyüş daha yaptılar. Yürüyüş, çevredeki bütün halkın dikkatini faşist Evren'in protesto edilmesine çekti.

Yürüyüş kolunun Evren'in Cambridge Üniversitesi rektörüyle yemek yediği yerin daha yakınına gelmesiyle birlikte, eylem mitinge dönüştü. Mitingde eylem birliği, Türkiye'de Demokratik Hakları Savunma Komitesi adına konuşmalar yapıldı. Cambridge Üniversitesi öğretim üyeleri sendikasının başkanı, bazı İngiliz demokratları ve milletvekilleri de, faşist Evren'in bu ziyaretini protesto eden, Evren'in Cambridge'e gelişinin, hem üniversite, hem de kent halkı için bir yüz karası olduğunu vurgulayan konuşmalar yaptılar.

Evren polislerin koruması altında, "faşist Evren defol" sloganını haykıran ve yumruk sallayan devrimcilerin karşısında yere bakarak binadan ayrıldı. Onun ayrılmasının ardından, düzgün, disiplinli bir yürüyüş kolu oluşturan Türkiyeli ve yabancı yüzlerce demokrat ve devrimci, istasyona dek kenti boydan boya geçen bir yürüyüş yaptılar. İngilizce-Türkçe haykırılan sloganlarla, kent halkına, faşist Evren'in, ne denli sevilmeyen, istenmeyen bir insan olduğunun bir kez daha sergilediler.

Evren, yüzü yere bakarak tren istasyonundan ayrılırken, Cambridge kenti, faşizmin baskı ve zulmünü yaşamış, tek çarenin, tek yolun devrim olduğunu görmüş işçi devrimcilerin haykırdığı "faşist Evren defol", "faşist Evren, kovacağız heryerden" sloganlarıyla çınlıyordu.

Faşist Evren'i protesto eylemleri, Türkiye burjuva devletinin 21 yıl sonra Avrupa'ya ilk kez adımını atan cumhurbaşkanına unutamayacağı bir ders oldu.

İşçiler bugün faşist Evren'i İngiltere'de her gittiği yerden kovdular. Yarın devrimi gerçekleştirip, Türkiye'den de kovacaklar.

Faşist Evren, kovacağız seni heryerden!

Her yerde bir sürü grev, direniş var. Bunlar artık haber sayılmıyorlar

Artık haber bile sayılmayan haberler

Yürüyen grevler, eylemler haber sayılmıyor, çünkü, artık savaşımın düzeyi öyle yükseldi ki, bomba gibi, tüm toplumu yerinden oynatacak eylem haberleri bekleniyor, gerekiyor da.

Bu yazıda, günlük bazı grev, direniş haberlerini sıralayacağız. Bundan iki, hatta bir yıl önce her biri önemli birer haber oluşturacak bu grevler, direnişler, şimdi her gün, topluca oluyor da haber sayılmıyor. İşte bizim vermek istediğimiz haber budur: Grevlerin, direnişlerin artık haber bile sayılmaması!

Sıralamaya geçelim, TMO Genel Müdürlüğü ve 297 işyerinde, 1500 işçiyle 30 gündür sürdürdüğü grev 15 Temmuz 1988'de sona erdi. Tezkoop-İş genel başkanı Kenan Gürbüz ücretlerin ve sosyal haklarının artırıldığını bildirdi.

tutuyorlar.

Selüloz-İş sendikasının 96 işçiyle Adana kağıt torba fabrikasında 1 Temmuz 1988'de başlattığı grev sürüyor. İşçiler, işverenin uzlaşmaz tutumunu protesto etmek için greve girdikleri günden itibaren sakal bırakma eylemini sürdürüyorlar.

Özgıda-İş sendikası da Ünilever-İş'te Sana, Vita, Rama, Lever-İş'te, Lüx, Rewarda, ve Reksona işyerlerinde çalışan 1200'ü aşkın işçiyle grevler zincirine yeni bir halka ekledi. 4,5 aydır sürdürülen toplu sözleşme görüşmelerinden sonra uyuşmazlığa giren taraflar arabulucu

Otomobil-İş sendikasının Sace'de 83 işçiyle başlattığı grev onuncu ayına yaklaşıyor. On aydır işçi sendikasıyla işveren arasında görüşme yapılamadı. Grev öncesi işçiler asgari ücretin altında ücretle çalışıyorlardı. Saat ücretlerine seyyanen 275 lira zam isteyen sendikaya, işveren, asgari ücretin üstünde bir kuruş vermeyeceğini belirtmişti. O günden bugüne işveren görüşmelere yanaşmamakta, ama Sace işçileri de savaşımlarını kararlılıkla sürdürmektedirler.

Türk-İş'e bağlı Basın-İş sendikasının 24 Haziran'da 323 işçiyle Darphane ve Damga Matbaası'nda başlattığı grev bir ayını doldurmak üzere.

270 işçinin çalıştığı Noramin'de grev 3. ayına giriyor. Noramin ve Darphane işçileri, sık sık birbirlerinin grevini ziyaret ederek sınıf dayanışmasını canlı

safhasında da sonuç alamayınca, 13 Temmuz'da sendika grev kararı aldı.

SEKA işçilerinin, işverenin toplu sözleşme görüşmelerindeki kasıtlı tutumunu protesto etmek için 1 Temmuz'da başlattıkları direnişler büyüyerek sürmektedir. Sakal bırakmayla başlanan direniş, toplu viziteye çıkma gibi üretimi durduran eylemlere yükseldi.

14 Temmuz'da İzmit tesislerinde 600 işçi topluca viziteye çıktı. İşçilerin yarısı fabrika revirine doktor getirilerek muayene edilirken öteki bölümü SSK'ya gönderildi. Bu eylemden dolayı 23 işçi gözaltına alındı, 19'u tutuklandı. Tutuklanan 19 işçi için Kocaeli Asliye Ceza Mahkemesi'ne itiraz yapıldı. Mahkeme işçilerin tahliyesine karar verdi.

İşçiler eylemlerini fabrika çı-

kışından sonra E5 karayolu üzerinde yürüyerek sürdürdüler. Burada toplanan işçilere Selüloz-İş sendikası İzmit şube başkanı Fikri Karakadılar bir konuşma yaparak, işçilerden eyleme son vermelerini istedi.

Kahramanmaraş'a 35 kilometre uzaklıkta yapımı süren Sır Barajı'nda çalışan 900 işçiden 700'ü, ücretlerin azlığı ve toplu sözleşme görüşmelerinin uzamasını protesto ederek 14 Temmuz'da işi bıraktı. 20 aydan beri hiçbir artış yapılmadığını belirten işçiler, Tes-İş sendikası Diyarbakır 2 no'lu şube başkanı Veysel Kocaplan'nın da işverenle işbirliği içinde olduğunu ve işçilerin sorunlarıyla ilgilenmediğini söylediler.

İşi bıraktıktan sonra Kahramanmaraş'a doğru yürüyüşe geçen 700 işçinin eylemini polis engelledi.

Eskişehir'in Mihalıççık ilçesinde, 559 işçinin çalıştığı Kavak krom işletmesinde Türkiye Maden-İş sendikası toplu sözleşmede sendikanın getirdiği isteklerin hiçbirine yanaşmayan İsveç'li işverene karşı grev kararı aldı. Buna karşı işveren de lokavt ilan etti. İşçiler, 17 Temmuz'da, maden ocağının önünde toplanarak, savaşımlarını başarıya ulaştırana kadar madenden ayrılmayacaklarını söylediler.

Aylıklarının yetersizliği nedeniyle servis araçlarından parasız yararlanmak isteyen Hava İkmal Bakım Merkezi'nde çalışan 700 işçi aylardır başvurularına cevap alamamaları üzerine işyerine 3 kilometrelik yolu 20 Temmuz'da yürüyerek gitmeye başladılar. Maaş bordrolarını da Milli Savunma Bakanı Ercan Vuralhan'a gönderen işçiler protesto seslerini yükselttiler.

Petrol-İş sendikasının örgütlü bulunduğu Deva ilaç fabrikasında çalışan 370 işçi, 5 arkadaşlarının işten çıkarılmasını protesto amacıyla 20 Temmuz'da pasif direnişe geçtiler. Petrol-İş genel başkanı Münir Ceylan, işten çıkarmayla ilgili olarak işverenin "uydurma gerekçelerinin bulunduğunu" söyledi. İşveren yetkilileri, işçilerin direnişi karşısında, çıkarılan işçilerin ihbar ve kıdem tazminatlarının ödenerek iş akitlerinin feshedildiğini, başka işçi çıkarılmayacağını açıklamak zorunda kaldılar.

Daha çok grev, direniş sayılır. Bunlar artık haber sayılmıyor. Çünkü, artık savaşımın düzeyi öyle yükseldi ki, bomba gibi, tüm toplumu yerinden oynatacak eylem haberleri bekleniyor, gerekiyor da.

Burjuvazi içi kapışma halkın gözü önünde vurdulu kırdılı giderken, işçi sınıfının bu fırsatı, iyi değerlendirmesi gerekir. 1988 yılı bitmeden burjuvazi daha büyük çıkmazlar içine girecektir. İşçilerin militan, kararlı, ödünsüz ve tek yumruk halinde kavgayı yükseltmeleri, burjuvazinin yönetimini sarsacak, çatlaklarını derinleştirecek, belki de onu hızlı bir süreç içinde devirecektir.

Mehmet Erenler

Fabrikalardan makine sesinden
önce *İşçinin Sesi* gelecek!
Yıl:14, Sayı: 358, 25 Temmuz 1988

İŞÇİNİN SESİ
ÇEK-AL

Tek büyük işçi sınıfı!
Tek silah illegal parti!
Tek yol devrim!

1979 yılında partimizde büyük bir kavga patlak vermiş ve bununla birlikte derin bir ayrışma gerçekleşmişti

TKP'DE KAVGANIN TARİHÇESİ VII

Aramıza yeni katılan ve parti içi kavgayı yaşamamış olan yoldaşlarımız, bizden, kavganın tarihçesine ilişkin seçme bilgilerin yeniden yayınlanmasını istemişlerdi. Bu isteği yerine getirmek üzere yayınlamaya başladığımız derleme dizisinin, bu sayımızda yedincisini yayınlıyoruz.

Bundan önceki bölümlerde kavganın örgütsel tarihçesini ele almıştık. Bu sayımızda, kavganın altında yatan ana görüş ayrılıklarını ele almaya başlıyoruz. Bunların en önemlisi, tüm öteki ayrılıkların da göbeğinde duranı, burjuvaziyi değerlendirme konusundaydı. Bu konuda Yürükoğlu yoldaşımızın, gazetenin 113-114. ve 115-116. sayılarında çıkmış olan uzun yazısını bölüm bölüm yayınlıyoruz.

ULUSAL BURJUVAZİ NEDİR?

R. Yürükoğlu

Son aylarda Türkiye'den pek çok yoldaş ulusal burjuvazi konusunu işlememizi istiyor. Biz de bu... yazımızda "ulusal burjuvazi" konusunu ele alacağız.

TKP YAYINLARINDA ULUSAL BURJUVAZİ

Türkiye Komünist Partisi içinde son yıllarda hızla derinleşen Bolşevik-Menşevik ayrımının altında yatan önemli sorun ülkenin ekonomik ve toplumsal yapısına bağlı olarak *Türkiye'de devrimin karakteri* ve buna bağlı olarak da *liberal burjuvaziye karşı tutumdur.* İlginç ama çok anlamlı bir raslantı olarak, aynen devrim öncesi Rusya'da olduğu gibi bizde de liberal burjuvazi konusu, işçi hareketinin devrimci ve kuyrukçu kanatlarını belirleyen ayrımın tam göbeğinde oturuyor. Bu nedenle ulusal burjuvazi konusunu tüm militanlara ve devrimci işçilerin yargısına sunmak gerekiyor.

Ulusal burjuvazi konusunda TKP yayınlarının bir taramasına ayırdığımız bu bölümde çok sayıda alıntı yapacağız. Bunları iki bölümde ele alacağız. Önce, ulusal burjuvazi kavramıyla ne anlatılmak isteniyor, sonra Türkiye'de ulusal burjuvazinin nitelikleri, taşıdığı potansiyel.

Ulusal burjuvazinin tanımı

TKP'nin 3. Programı'ndan iki alıntıyla başlayalım:

"İşçi sınıfının mücadelesi, *köylü yığınlarının, orta tabakaların, ulusal burjuvazinin* demokratik haklar, ulusal bağımsızlık için yürüttükleri savaşı etkilemektedir" (TKP Program, s.7) (abç).

"Ulusal, liberal burjuvazi, *halk yığınlarının* ve büyük burjuvazi ile çelişkisinin baskı altında, emperyalizme ve işbirlikçi burjuvaziye karşı direnmek zorunluğunu zaman zaman duyuyor. *Burjuvazinin her iki kolunu* ayıran kesin bir duvar yoktur" (TKP Program, s.7).

Bu alıntılara göre ulusal burjuvazi,
a) orta katmanların dışındadır,
b) halk kavramının dışındadır,
c) burjuvazinin bir kesimidir.

Aynı program birkaç sayfa sonra şöyle diyor:

"... Nato'culuk politikası, toplumun orta katmanlarını: Esnafı, küçük tüccarı, ulusal burjuvaziyi, serbest meslek dalının alt sıralarını eziyor" (TKP Program, s.2).

Bu alıntıya göre, ulusal burjuvazi orta katmanlar içinde bir kesimdir.

Atılım, Mayıs 1975 sayısındaki "Program Amaç" yazısında *"burjuvazinin sola açılan, ulusal niteliği olan* kanadıyla, orta katmanlarla bağlı kesimiyle savaş ortaklığı kurmak gerek" (abç) diyordu. Bu alıntıda da ulusal burjuvazi orta katmanlara eşitlenmekte ve ayrıca "burjuvazinin sola açılan kesimi" olarak tanımlanmaktadır.

Yine programda şöyle denmektedir:

"Burjuvazinin içinde ayrışma süreci hızlanıyor. *Ulusal burjuvazinin, orta tabakaların*, işbirlikçi burjuvazi, emperyalizm ve yabancı sermaye ile çelişmeleri, çatışmaları artıyor, sertleşiyor." (TKP Program, s.7).

Bu alıntıya göre ulusal burjuvazi,
a) burjuvazinin bir kesimidir, ama,
b) orta katmanlar da burjuvazinin bir kesimidir.

Konferans raporunda şu cümleler yer alıyor:

"Halkımızın ezici çoğunluğunun oluşturduğu kampta: İşçi sınıfı, köylü, orta katmanlar, çıkarları işbirlikçi burjuvaziyle, emperyalizmle, aşırı gerici, cumhuriyet ilkelerine açıktan saldıran çevrelerle karşı karşıya gelmiş olan *ulusal burjuvazi* dediğimiz kesim var." (abç) (*TKP Konferansı*, s.29)

Bu alıntıya göre ulusal burjuvazi,
a) orta katmanların dışındadır,
b) halk kavramının içindedir,
c) çıkarları emperyalizmle işbirlikçi burjuvaziyle çelişen burjuvazidir.

Atılım'ın Nisan 1976 sayısında yayınlanan "TKP ve Hükümet Sorunu" adlı bir kısacık yazıda ulusal burjuvazi hem *"yerli endüstrici"* hem "burjuvazinin tekelci olmayan, emperyalizme karşı olan kolu" diye iki ayrı biçimde tanımlanmıştır. Birinci tanım, tekelcisi dahil tüm burjuvaziyi ulusal burjuvaziye eşitler. İkincisi, burjuvazinin bir kolu olarak görür.

Ulusal burjuvazi içinde kapsadığı kesimler konusunda TKP yayınlarında dişe dokunur tek bir yazı vardır. *Atılım*'ın Kasım 1975 sayısında yer alan "Ulusal Burjuvazi" adlı yazı şöyle diyor:

"Bazı sol çevreler, ulusal burjuvazi olarak, yalnızca endüstri burjuvazisini görüyorlar. Bu tür anlayış, Komintern'in 7. Kongresine dek TKP sıralarında da yaygındı. Bu görüş, ticaret burjuvasinin emperyalizmle, endüstri burjuvazisinin ise, ulusal hareketlerle bağı olduğu yolundaki yanlış bir yargıdan geliyordu.

"Kimilerine göre de, burjuvazi, sermayesinin büyüklüğüne göre, ulusal komprador diye ikiye ayrılır. Buna göre orta burjuvaziyi ulusal, büyük burjuvaziyi de komprador saymak gerekir. Çağdaş koşullarda ulusal burjuvazinin belirlenmesi için bu iki ölçüt doğru ve yeterli değildir. Üstelik, Türkiye'de burjuvazinin kendi içindeki ayrışma süreci hızlanmıştır.

"(...)

"Ulusal burjuvazinin toplumsal niteliğini belirlerken, bütün bunları, özellikle emperyalizmle onun arasındaki nesnel çelişkiyi göz önüne almak zorunluluktur. Çünkü böyle bir yaklaşım, ileri demokratik bir düzen için, proletaryanın politik erkini, hegemonyasını sağlamak için kurmaya çalıştığımız cephenin potansiyel temelini *genişletecek* ve gerçek boyutlarına ulaştıracaktır. (abç)

Bu alıntı, TKP'deki Menşeviklerin yakasını ele veren bir aşırı cesaret anının ürünü olmalı. Yoksa genel olarak böyle açık konuşmazlar.

Endüstri-ticeret ayrımı *konumuz açısından* anlamsız. Bu ayırım, ticaret burjuvazisinin komprador olduğu, endüstri burjuvazisinin de yeni yeni filizlendiği sömürge ve yarı sömürge ülkeler için anlamındadır. Bu nedenle "7. Kongre filan, filan..." diye yapılan ukalalığın konuya getirdiği hiçbir açıklık yoktur.

Atılım'dan yaptığımız alıntıdan şu sonuçlar çıkıyor: Ulasal burjuvazi,
a) yalnızca çıkarları emperyalizmle çelişen endüstri bujuvazisini değil ticaret burjuvazisini de kapsar,
b) yalnızca orta burjuvaziyi değil, çıkarları emperyalizmle çelişen büyük burjuvaziyi de kapsar.

Oportünistlerin tanımlarını okuyunca güç de olsa belirli bir sonuç çıkıyor: Ulusal burjuvazi, orta katmanlardan emperyalizme karşı olan büyük burjuvaziye dek uzanan geniş bir yığındır. Hiç olmazsa oportünistlerin "cepheyi genişletmek" için gösterdikleri çabayı kutlamak gerekir.

Türkiye'de ulusal burjuvazinin niteliği

Şimdi alıntıların ikinci bölümüne, bu geniş "ulusal burjuvazi"nin taşıdığı

niteliklere geçelim.

Atılım, Ocak 1974'de çıkan ve Türkiye halkına fikirlerinin genel bir dökümü anlamını taşıyan *ilk* sayısındaki "TKP ve Ulusal Burjuvazi" adlı yazı ile "ulusal burjuvazi'yi nasıl değerlendirdiğini şöyle ortaya koydu:

"TKP, anayurdun ulusal çıkarlarını savunan, emperyalizme, onunla işbirliği kuran tekellere karşı *demokratik bir düzen, gerçek bir halk hükümeti* için direnen ulusal burjuvazinin her olumlu girişimini desteklemiştir.

"... Memlekette kol gezen zorbalıklara karşı *ulusal bağımsızlık* ve *demokratik bir düzen* için savaşta ulusal güçlerin omuz omuza vermesi bir zorunluluktur. TKP, ulusal burjuvaziye karşı politikasını buna göre ayarlıyor." (abç)

Atılım, Mart 1974'de "Oportünizme Karşı Yığınsal Direnme" adlı yazıda CHP hükümeti hakkında şöyle yazdı:

"...işçi sınıfı, emekçi yığınları *yeni hükümetten devrimci bir programın* uygulanmasını istiyor. Bu programın uygulanması zamana muhtaç olabilir. Halk yığınları halkçı bir programı uygulamak isteyen bir hükümete gereken zamanı vermekten yanadır" (abç),

Atılım, Ağustos 1974'de "Anti-Emperyalist Savaş" adlı yazıda şöyle dedi:

"Emperyalizm Türkiye'de yukarıda saydığımız konumlarda gerilemiştir. Bu gerileme, *TKP'den ulusal burjuvazinin ayık güçlerine kadar açılan bir devrimci, ileri demokratik güçler* yelpazesinin bir amaca yönelik savaşının sonucudur... *Devrimci güçlerin* devrimci uyanıklığı kaybettiği, eylem ve işbirliğini gevşettiği her yerde, emperyalizm her ülkenin şartlarına göre değişik yöntemlerle gerici, faşist, cuntacı hükümetleri dayatma yoluna gidiyor."

Atılım, Mayıs 1974'de "İDD ve Sosyalizm" adlı yazıyla, devrimci bir güç olduğunu söylediği ulusal burjuvazinin *devrimden sonra* kurulacak iktidarda yer alacağını(!) da şöyle açıkladı:

"... Bu demektir ki, kapitalizmden sosyalizme geçişin bu aşamasında işçi sınıfı egemenliğini *burjuvazinin ilerici kolu,* orta tabakalar, devrimci aydınlarla *paylaşacaktır.*" (abç)

Oportünistler, liberal burjuvaziyle al takke ver küllah giderken ülkenin toplumsal ve siyasal ortamında ortaya çıkan gelişmeler işin tadını kaçırdı. Sosyal demokrat CHP'nin özellikle DİSK içinde yaptıkları oportünistleri pek çaresiz bir duruma soktu. Hâlâ eskisi gibi, *tüm* "ulusal bujuvazi"ye nağme yağdırmayı sürdürseler çok açık düşeceklerdi. Bu nedenle rotayı kırdılar ve "ulusal burjuvazinin sola açılan kanadı" edebiyatı aldı yürüdü.

Atılım, Eylül 1977 sayısındaki "Ulusal Demokratik Cephe" adlı yazıda şöyle dedi:

"Ulusal burjuvazinin anti-emperyalist-yurtsever kanadını giderek işçi sınıfının çevresinde, UDC'de birleştirme olanakları artıyor".

Atılım, aynı sayısında yer alan "Çağrı" adlı yazıda da şöyle dedi:

"İşçi sınıfı, *devriminin bugünkü aşamasında* köylülükle, kent orta katmanlarıyla ve *ulusal burjuvazinin sola açılan kanadıyla* bir tek ulusal, demokratik cephede birleşecektir." (abç)

Daha önceki alıntılarda gördüğümüz gibi, oportünistler ulusal burjuvaziyi "burjuvazinin anti-emperyalist, sola açılan kanadı" olarak tanımlamışlardı. Şimdi çok daha titiz seçiyorlar bağlaşıklarını! Şöyle: Burjuvazinin sola açılan, anti-emperyalist kolu olan ulusal burjuvazinin sola açılan anti-emperyalist kolu!

Neyse, sosyal demokratların sınıfsal işlevi ortaya çıktıkça oportünistlerin tutumu da iyice "sertleşti". Aralık 1977 sayısındaki "Ulusal Demokratik Cephe Üstüne" adlı yazı ile *Atılım* şöyle dedi:

"Aralarında bütün ayrımlara karşın, sağ kanat sosyal demokratların ve Maocu serüvencilerin dışında — komünist, sosyalist ve sosyal demokrat güçler, birliğin ertelenemez görev olduğu konusunda görüş içindedirler."

Aman! Ne oluyor? Aman demeye kalmadan işler yine değişti! Ağustos 1978 sayısındaki "Gerçek ve Yapay Sorunlar" adlı yazıda yine liberal burjuvazinin *tümü* ilerici-devrimci oldu:

"Başbakan Ecevit'in Sovyetler Birliği gezisi... *ulusal demokratik güçlerin iş ve eylem birliğini gerçekleştirmek yönünde yeni olanaklar yaratıyor*" (abç).

Madem ki sağ sosyal demokratlar da iyi niyetlerini kanıtladılar, o zaman artık yapılacak şey, CHP'nin de katılacağı, UDC'yi kuracak bir forum(!) toplamaktır. *Atılım,* yine Ağustos 1978 sayısında "TKP MK Plenum Raporu Özeti"nde forum çağrısı yaptı.

Bu dökümden sonra bir noktaya dikkat çekelim. Oportünistler 1978 öncesinde "ulusal burjuvazi"yi *bir bütün* olarak yüceltiyorlardı. CHP'nin halk sınıflarının üzerine yürümesiyle birlikte buna olanak kalmadı. O zaman çarkettiler, aynı çoşkuyla "sola açılan kanat"ı yüceltmeye başladılar. Bu değişim onların doğruya yaklaştıklarını değil, ortama göre konuşan belkemiksiz aydınlar, rüzgar fırıldakları olduklarını kanıtlar.

Aynı belkemiksizliğe yukarıdaki alıntılarda bir başka örnek daha var. Aralık 1977'de Ecevit'in başını çektiği sağ sosyal demokratlar ve Maocular güç birliği dışında tutulurken, aynı Ecevit'in Sovyetler Birliği gezisinden sonra Ağustos 1978'de sağ sosyal demokratlar yine güç birliğine kabul edildiler!

Şimdi oportünistlere göre "ulusal burjuvazi"nin "üstün yeteneklerini" sıralayalım:

1. Türkiye'de "ulusal burjuvazi" devrimci bir güçtür, devrimci bir program uygulamaya yeteneklidir.
2. Türkiye'de "ulusal burjuvazi" gerçek bir halk hükümetinden, ileri demokratik düzenden (ki bu, komünistlere göre devrimle gelecek düzenin adıdır) yanadır.
3. Türkiye'de "ulusal burjuvazi" anti-emperyalisttir (ki bu, Türkiye'nin bugününde temel olarak emperyalist ekonomik ilişkilerden bağımsızlık demektir).
4. Türkiye'de "ulusal burjuvazi", devrim için kurulacak cephenin temel direklerinden biridir.
5. Türkiye'de "ulusal burjuvazi" ileri demokratik devrim iktidarında (ki komünistler bunu işçi köylü devrimci demokratik diktatörlüğü olarak belirlemişlerdir) yer alacaktır.

Bu uzun alıntıları yapmak zorundaydık. Başka türlü TKP'nin başını tutmuş oportünist kliğin ideolojik sefaletini gözler önüne seremezdik.

"ULUSAL BURJUVAZİ"Yİ DOĞRU TANIMLAYALIM

"Ulusal burjuvazi" kavramı, Marks-Engels, Lenin ve Stalin'de başka türlü, Stalin sonrası dünya komünist hareketinde başka türlü kullanılmıştır...

Biz bu yazımızda bu farklı kullanımlar üstünde durmayacağız. *Oportünistlerin "ulusal burjuvazi" tanımını esas olarak tartışacağız.* Çünkü, Türkiye'de tartışılan konu, ulusal burjuvazi var mıdır, yok mudur sorusudur. Bu soru ancak "ulusal burjuvazi" kavramına ilerici-devrimci bir nitelik verilirse ortaya çıkabilir. Yoksa örneğin, "ulusal burjuvazi" o ulusun burjuvazisi anlamında da kullanılabilir. O zaman "ulusal" sıfatı, "o ulusa ait" anlamına gelir ve de "var mıdır, yok mudur" sorusu anlamsız olur.

Ulusal burjuvazi deyimi değişik anlamlarda kullanılabilir, kullanılmıştır. Bizim oportünistlerimiz de belirli bir anlamda kullanıyorlar. TKP'nin oportünist yöneticilerinin anlayışında "ulusal burjuvazi", "iyi hoş-devrimci burjuvazi" demektir. "Ulusal" sıfatı, bir ulusun burjuvası olmayı değil, "ilerici, devrimci, anti-emperyalist" olmayı anlatmaktadır. Bizim bu anlayışa bir eleştirimiz *yoktur.*

Biz *Atılım*'ın karanlıklarında gizlenen oportünist "liderlerimize" ulusal burjuvazi konusunda *iki* başka noktada karşı duruyoruz.

Birincisi, "ulusal burjuvazi"yi, iyi-hoş-devrimci burjuvazi olarak anlıyorsanız, o zaman bu anlayışı açıkça tanımlamak, kapsadığı toplumsal güçleri açıkca göstermek ve sonra da bu belirlemelere tutarlı kalmak zorundasınız. "Ulusal" sıfatıyla burjuvazinin devrimciliğini ya da dış güçlere karşılığını (anti-emperyalistliğini) varsaymanın kesin tarihsel sınırları vardır. Ve bu tarihsel sınırlar içinde, yine kesin *sınıfsal* sınırları vardır. Siz, herşeyi birbirine karıştırıyorsunuz.

İkincisi, hem "ulusal burjuvazi" deyimini "ilerici-devrimci burjuvazi" anlamında kullanıyorsunuz, hem de, Türkiye'de ulusal burjuvazinin varlığından söz ediyorsunuz.

Özellikle de bu ikinci eleştirdiğimiz yön nedeniyle, "ulusal burjuvazi" konusundaki tutumunuz sizleri çok zavallı Menşevikler yapıyor.

Biz bu yazımızda birinci eleştiri üstünde duracağız.

Şimdi tartışmaya geçelim. Ulusal burjuvaziyi, "anti-emperyalist, devrimci burjuvazi" olarak belirlediğimizde şöyle bir tanım yapabiliriz:

Ulusal burjuvazi, tüm ülkenin nesnel gerekliliklerini dile getiren ve en ağır darbeyi ülkenin gelişmesi önünde engel oluşturan düşmana indirmeyi amaçlayan burjuvazidir. Tüm ülkenin gerçek çıkarlarını, istemlerini dile getirir, ulusal hareketin *sözcüsüdür.*

Tüm ülkenin gerçek çıkarlarını dile getiren ulusal hareketin temsilcisi, öncüsü, sözcüsü, toplumsal gelişmeye bağlı olarak zaman içinde değişmiştir. Kapitalizmin yükseliş çağında, feodaliteye, dağınıklığa, yasasızlığa ve zorbalığa karşı savaşırken burjuvazi ilericiydi. Tüm ülkenin gelişmesinin sözcüsü olarak yükselmişti. Çünkü kapitalizm o aşamada toplumun ilerlemesini sağlayan yoldu.

Kapitalizm yeterince güçlenip toplumu egemenliği altına aldıktan sonra gericileşti. Artık burjuvazi, toplumun gerçek çıkarlarının sözcüsü değil, toplumu geri tutan güçtü. Kapitalizm ve burjuvazinin gericileşmesiyle birlikte, proletarya tüm ülkenin gerçek çıkarlarını dile getiren sözcü olarak yükseldi.

Kapitalizmin ilk geliştiği Avrupa'dan özetlediğimiz bu süreç, daha sonra ve çeşitli ulusal ve uluslararası özellikler altında dünyanın öteki bölgelerinde de yinelendi.

Söylediklerimizden anlaşıldığı gibi, kapitalizmin belli bir gelişme aşamasından sonra burjuvazi ilerici niteliğini yitirir, yani tüm ülkenin çıkarlarının dile getiren bir güç olmaktan çıkar.

"Ulusal burjuvazi"yi böylece tanımladıktan sonra, ulusal burjuvazinin *kapsamı* sorununa geçelim.

Ulusal burjuvaziyi "anti-emperyalist, devrimci *burjuvazi*" olarak belirlediğimiz zaman, bu tanımın *bugün* getirdiği belirli ve *kesin* bir kapsamı vardır. Bu kapsamın, bu sınırların dışına çıkılmaz. Oysa oportünistler kendi getirdikleri tanıma bile tutarlı durmuyorlar. Görelim.

Öncelikle temizlenmesi gereken bir çarpıtma *orta katmanlarla ulusal burjuvazinin ilişkisidir.*

Oportünistlerin pek çok yazısında küçük kapitalistler orta katmanlar içinde, köylülük ise dışında sayılmakta ve de orta katmanlar küçük burjuvazinin dışında birşey olarak ele alınmaktadır.

Orta katmanlar nedir? Orta katmanlar *küçük burjuvazidir.* Başlıca, köylülüğü ve kent emekçilerini içerir. Öğrenci gençlik, memurlar, aydınlar gibi bazı üretim dışı gurupların büyük bölümü de köken, yaşam düzeyi, dünya görüşü nedeniyle bu gurupla birlikte sayılır.

Orta katmanlar, ekonomik konumları gereği proletarya ile burjuvazi arasında orta bir yerde dururlar. Ne işçidirler, ne burjuvadırlar. Genel olarak işçi çalıştırmazlar, ya da daha doğrusu, kazançlarının ana bölümü ücretli emek sömürüsünden gelmez. Bu onları burjuva sınıfının dışına çıkarır. Öte yanda, üretim aracı sahibi olmaları onları proletaryanın dışına çıkarır.

Kapitalist toplumun *temel sınıfları* burjuvazi ve proletaryadır. Kapitalist toplumun kaderini bu temel sınıfların karşılıklı ilişkileri, savaşımları belirler. Orta katmanlar, bu iki temel sınıfın dışında *küçük burjuvazi* denilen ara sınıfı oluşturur. Küçük burjuvazi, burjuvanın sermayesi küçük olanı değildir. Küçük burjuvazi, burjuvazi değildir, ayrı bir sınıftır. Aralarında *sınıf çelişkisi* vardır.

Orta katmanlar, yani küçük burjuvazi, tüm geçmiş devrimlerin ve gelecek devrimlerin en temel bir sorunudur. Tüm devrimler gelip küçük burjuvaziyi kazanmakta kilitlenir. Oportünistlerin, devrimin bu en temel bir sorunu üstünde yıllardır hiç durmadıkları halde, sürekli olarak "ulusal burjuvazi" ile uğraşmaları onların Menşevikliğinin en güzel bir kanıtıdır.

İkinci olarak temizlenmesi gereken bir çarpıtma, ulusal burjuvazinin *yerli endüstri burjuvazisi anlamına* kulla-

nılmasıdır.

Batıda kapitalizmin ilk geliştiği dönemde *tüm* yerli burjuvazi "ulusal burjuvazi" idi. Toplumu ileri götüren sınıftı. O dönemde "ulusal burjuvazi" doğal olarak yerli burjuvaziye, yerli endüstri burjuvazisine eşitti.

Ya da az gelişmiş ülkelerde, sömürge ve yarı sömürgelerde, bağımlı ülkelerde kapitalizmin ilk gelişme döneminde yine buna *benzer* bir durum görülür. Yerli endüstrinin ilk gelişmeye başladığı dönemlerde egemen sınıflar feodal toprak ağaları ve komprador burjuvazidir. Gelişen yerli endüstri sermayesinin, komprador ve feodallerle çelişkisi o dönemde özellikle keskindir. Yerli endüstri burjuvazisi bir ölçüde birleşik bir toplumsal güç olarak davranabilmiştir. İşte bu dönemde, yine de çok dikkatli biçimde, "ulusal burjuvaziyi" yerli endüstri burjuvazisine eşitlemek olabilirdi.

Dikkatli olmak gerekir çünkü geri kalmış ülkelerde yerli endüstri sermayesi ortaya çıkar çıkmaz, ayrışmaya başlamıştır. Bir bölümü komprador burjuvazinin yerini almıştır. Bu süreçle birlikte yerli endüstri burjuvazisine "ulusal burjuva demek olanağı kalkmıştır.

Oportünistlerin *Atılım*'da imzasız yazılar ardına sığınarak, kimliklerini militanlardan ve işçi sınıfından gizlemeye neden uğraştıkları şimdi anlaşılıyor. Oportünistler daha Marksizm-Leninizmin ABC'sini öğrenmek durumundadırlar.

Ulusal-komprador burjuvazi ayrımı, yerli endüstri sermayesinin yeni gelişmeye başladığı dönemlerde yapılabilir. Ve bu, yerli endüstri sermayesi (ulusal burjuvazi) ile ticaret sermayesi (komprador burjuvazi) ayrımı anlamına gelir. Bu dönemde ticaret sermayesi, yerli endüstri sermeyesinden *bağımsız* ve hatta *onu güden* bir güçtür.

Yerli endüstrinin güçlenmesi, iç pazarın bütünlenmesi yani kapitalizmin ilerlemesiyle artık endüstri sermayesinden bağımsız bir ticaret sermayesinden söz edilemez. Artık ticaret sermayesi, endüstri sermayesinin *güdümündedir*. Doğaldır ki, bu dönemle birlikte ticaret burjuvazisi komprador, yerli endüstri burjuvazisi "ulusal" olarak değerlendirilemez. Ama *Atılım*'ın *sahte* teorik varsayımı nedeniyle değil. Artık endüstri sermayesinden bağımsız bir ticaret sermayesi yoktur ve komprador kategorisi kalkmıştır da ondan.

Buraya dek söylediklerimizden "ulusal burjuvazi"nin boyutları ortaya çıkıyor. "Ulusal burjuvazi", "yerli endüstri" burjuvazisinin tümü değildir, küçük burjuvazi değildir. Geriye ne kalıyor? Endüstri, tarım ve ticaret alanında iş gören *küçük ve orta kapitalistler.* Yani *tekel dışı burjuvazi.*

Görüldüğü gibi, oportünistler "ulusal burjuvazi" kavramını tekel dışı burjuvazi için kullanıyorlar. Ya da bir başka deyişle, kendi kendileriyle tutarlı olabilmeleri için böyle kullanmaları zorunludur.

"Ulusal burjuvazi"nin kapsamını küçük ve orta kapitalistler olarak belirleyince hemen ortaya çıkıyor ki, oportünistler "ulusal burjuvazi" kavramını *liberal burjuvazi* kavramı yerine kullanmaktadırlar. Çünkü "liberal burjuvazi" kavramının temsil ettiği toplumsal güç kapitalizmin gelişmesinden bu yana orta burjuvazi (küçük ve orta kapitalistler) dir. Liberal burjuva kavramının aynı toplumsal güçleri temsil ettiğini Lenin'in burjuva liberal Kadet Partisi'ni tanımladığı şu sözlerinde görebiliriz:

> "Kadet Partisinin tüm tarihi ve özellikle son seçimler, bu partinin *sınıf* tabanını kapitalist çiftlikçilerin, orta burjuvazinin ve burjuva aydınlarının oluşturduğunu açıkça göstermiştir.
>
> "Kadetler liberal burjuvazinin partisidir." (Lenin, *Toplu Yapıtlar,* İng. basım, c.12, s.179-180).

İşçinin Sesi'nin yıllardır "ulusal burjuvazi" deyiminden kaçınmasının, onun yerine ısrarla liberal burjuvazi demesinin anlamı da buradadır.

Böylece, bir yanda "ulusal burjuvazi"yi, ülkenin nesnel gereklilikle-rini dile getirebilen ve ana saldırıyı bu gerekliliklerin önünde engel oluşturan ana düşmana yöneltebilecek yetenekte burjuvazi olarak tanımladık. Türkiye'de toplumsal gelişmenin önünde duran ana düşman emperyalizm ve yerli finans kapitaldir.

Öte yanda, "ulusal burjuvazi"nin olabilecek tek kapsamını tekel dışı burjuvazi olarak belirlemiştik.

Asıl ele alınması gereken sorun, Türkiye'nin somutunda bu kapsamın bu tanımı temsil edip edemeyeceğidir. Bir başka deyişle, Türkiye'de tekel dışı burjuvaziye "ulusal burjuvazi" denebilir mi? Tekel dışı burjuvazinin, emperyalizm ve yerli tekelci burjuvaziyle belirli türden çelişkileri olduğu, hem teorik, hem pratik yönden açıktır. Bu çelişkiler tekel dışı burjuvaziyi anti-emperyalist, anti-tekelci, devrimci bir güç yapıyor mu?

Konunun bu ikinci yönünü gelecek sayımızda ele alacağız. Daha önce dünyada "ulusal burjuvazinin genel gelişimine bakalım.

DÜNYADA "ULUSAL BURJUVAZİ"NİN GELİŞİMİ

Ulusal-liberal burjuvazinin dünyadaki genel gelişmesini çok kısa olarak ele alacağımız bu bölümün amacı, burjuvazinin niteliğinin, ülkenin kapitalist gelişme aşamasına ve içinde yer aldığı dünya kapitalist ekonomisinin işleyişine bağlı olarak belirlendiğini gösterebilmektedir.

Emperyalist ülkelerde burjuvazi

Avrupa'da feodalite beşinci yüzyıldan onbeşinci yüzyıla dek uzanan süreyi, kapitalizm onaltıncı yüzyıldan uzanan süreyi kapsar.

Onbeşinci yüzyılın sonuna gelindiğinde eskiye oranla gelişmiş bir ticaret, para ekonomisi, kasabalar, kentler ve endüstri vardı. Yine de ulaşım güç, tehlikeli ve pahalıydı. Yöresel vergiler, gümrükler v.b. vardı. Ticaretin gelişebilmesi için artık daha geniş bölgelere güvenlik sağlayacak bir yapı, ulusal devlet temeli gerekiyordu.

Kapitalizmin gerçekten gelişebilmesi için, tarımda üreticinin işgücünden başka satacak birşeyi olmayan özgür emekçi olabilmesi için toprakla bağının kopması, serflikten vb. kurtulması gerekir. Kasabalarda da çırak ve kalfaların lonca sisteminin kısıtlamalarından kurtulmaları gerekir. Bu işin bir yönüdür. Öteki ve asıl yönü, üreticinin mülksüzleştirilmesidir.

Bu gerekleri yerine getirebilmek ve sonucunda toplumsal erki ele geçirebilmek için endüstri kapitalistleri hem *feodal ağalara* karşı, hem de insanın insan tarafından özgürce sömürüsünü engelleyen *loncalara* karşı savaş yürüttüler.

Tarımsal nüfusun mülksüzleştirilmesi endüstri sermayesi için iç pazarı genişletti. Eskiden kendi ürettiğinin bir kısmını kendi yiyen köylü, artık yok oluyordu. Yerini üretim araçlarından özgür proleter yığını alıyordu. Bunlar ücretli emeği oluşturuyordu. Ücret alacak, bu ücretle gereksinim malları satın alacaklardı. Bunları ücretle çalıştıracak olan kapitalist, tarımdan hammadde satın alacaktı. Mülksüzleşen köylülerin üretim araçlarını ele geçiren tarımcılar da artık üretim araçları için pazar oluşturuyordu. Böylece, tarımsal emekçilerin mülksüzleştirilmesi, toplumsal işbölümünü artırıyor ve iç pazarı genişletiyordu.

Kapitalizm böylece iç pazarı açıyordu, fethediyordu Ama kendisi henüz *manifaktür* aşamasındayken bunu tam başaramaz. Manifaktür el tekniğine dayandığı için küçük üretimi bir alanda, bir biçimiyle yok etse bile, öteki alanda, bir başka biçimiyle geliştirir. Çünkü hammadde için buna gereksinim vardır.

İç pazarın tam fethini ancak büyük makina endüstrisi gerçekleştirebilir. Tarıma, kapitalizmin kalıcı temeli olan makinayı sokar, emekçiyi kalıcı biçimde mülksüzleştirir, tarımla endüstriyi kalıcı olarak ayırır. Kapitalizm, ancak fabrika (maşinofaktür) aşamasında ulusal üretimin tümüne egemen olabilir.

Endüstri kapitalistinin doğuşu çiftçide olduğu gibi ağır bir süreç içinde gerçekleşmedi. Amerika'da altın ve gümüşün bulunması, yerli nüfusun madenlerde köle gibi kullanılması, sömürgecilik, bu doğuşu çok hızlı bir sürece dönüştürdü.

Böylece emekle üretim aracı birbirinden tamamen koparıldı. Kapitalizm, sahibinin emeğine dayanan özel mülküyeti eriterek ayağa dikildi. Ve eski toplumu emek ve sermaye diye yeterince ayırınca, yani kendi ayakları üzerinde durmaya başlayınca bu kez mülksüzleştirme yeni ve değişik bir boyut aldı. Büyük balık küçük balığı yutmaya başladı.

Burjuvazinin gericileşmesi

Onaltıncı ve onyedinci yüzyıllarda ticaret, endüstriyi devrimcileştirici bir etki yapıyor, güdüyordu. Ancak ticaret sermayesi ne denli güçlenirse, güçlensin, kendi başına kapitalizmin üretim biçimi olarak egemenliği anlamına gelemez. Ticaret meta dolaşımıdır ve meta üretimini, kapitalist üretimi geliştirir. Kapitalizm toplumsal üretime egemen olunca ise ticaret sermayesi endüstri sermayesinin güdümüne girer. Tücaretin endüstriye etkisi üst yapının alt yapıya etkisine benzetilebilir. Temel olan alt yapıdır., bizim örneğimizde endüsridir.

Bu nedenle tarihsel olarak kapitalizm üretimde ağırlık kazanmaya başladıktan sonra, burjuvazi gerçek anlamda devlete el uzatabilmiştir. Bu dönemde el uzatabilecek burjuvazi ise endüstri burjuvazisidir. Onsekizinci yüzyılda manüfaktür ilerlemiş, endüstri devrimiyle makina endüstrisine geçiş başlamıştır. Aynı dönemde de *burjuva devrimleri* başlamıştır.

1760'larda endüstri devrimi başladı. Bu süreçte burjuvazinin devrimci rolü de açıkça ortaya çıktı. Artık kapitalizm toplumsal *üretimi* kavrıyor, artık burjuvazi kapitalist yollardan sermaye biriktiriyordu. Artık koca dünya pazarı, ticaret onun güdümündeydi. Ve artık burjuvazi devlete el atıyordu. Feodal kurumları tümüyle silip atmaya yöneliyordu. Bu dönemde burjuvazi devrimciydi.

Emperyalist ülkelerde burjuvazinin gelişimi, endüstri devriminden başlayarak üç dönemden geçmiştir. Lenin, *Sahte Bayrak Altında* (Lenin, c.21, s.146) adlı yazısında bu dönemleri işlemiştir.

Birinci dönem, 1760'lardan (ya da kesin bir tarih, 1789'dan) 1871'e dek olan dönemdir. 1789 Büyük Fransız Burjuva Devrimi ile 1871 Paris Komünü arası, Avrupa'da burjuvazinin yükseliş dönemidir. Geneliyle burjuva-demokratik, ve özeliyle burjuva-ulusal hareketler dönemidir. Feodal yapıların yıkıldığı, ulusal devletlerin ortaya çıktığı bu dönemde burjuvazi *devrimcidir,* ilericidir. Toplumun ilerleyebilmesinin nesnel gereklerini saptayabilmiş ve bunları engelleyen ana düşmana karşı tüm gücüyle savaşmıştır. Bu anlamda 1871 Paris Komünü'ne dek Batı'da burjuvazi *ulusal burjuvazi* olarak nitelenebilir.

Bu dönemin gösterdiği başka önemli sonuç da, burjuvazinin gerçekten devrimci olabilmesi için endüstri burjuvası olması gerektiğidir.

İkinci dönem, 1871'den 1914 Birinci Emperyalist Dünya Savaşı'na dek olan arayı kapsar. Bu dönem, kapitalizmin tüm egemenlik ve emperyalizme yükselme dönemidir. Serbest rekabetçi kapitalizm, yerini finans-kapitale, *emperyalizme* bırakmaktadır. Marks'ın dediği gibi, kapitalizm ayakları üstüne dikildiği anda gericileşmeye başlamıştır. Bu dönüşümle birlikte burjuvazi artık, "ulusal burjuvazi" tanımındaki burjuvazi değildir.

Üçüncü dönem, emperyalizmin olgunlaştığı dönemdir. Emperyalizmin çöküşü ve sosyalist devrimler çağıdır ve de burjuvazinin yeri aynen eski feodellerin yeridir. Yıkılması gereken gericilik odağıdır. Finans-kapital artık *tüm* kapitalist sermaye katlarını *kendine bağlamıştır.*

Emperyalist ülkelerde, ikinci dönemle birlikte artık burjuvazi genelinde ilerici işlevini terketmiştir. Finans-kapitalin egemenliği sonucunda, tekeller dışındaki burjuvazi, yani *tüm kapitalist sermaye giderek emperyalizmin safına geçmiştir.* Finans-kapital öyle güçlü bir sermaye, öyle güçlü bir ekonomik ağdır ki, başka türlüsü zaten düşünülemez.

Bu söylediklerimizi Lenin'in şu sözlerinden izleyebilirsiniz:

> "Bir yanda birkaç elde toplanan finans-kapitalin çok büyük boyutları ve bunun sonucu olarak yalnız küçük ve orta kapitalistleri değil, çok küçük kapitalistleri ve küçük patronları da kendine bağımlı kılan olağanüstü yoğun ve yaygın bir ilişkiler ve bağımlılıklar ağının yaratılması, öte yanda dünyayı paylaşmak ve başka ülkeler üzerinde egemenlik kurmak için başka ulusal devletlerin finans guruplarına karşı giderek sertleşen savaşım, *mülk sahibi sınıfların tümden* emperyalizmin yanına geçmesini getiriyor." (Lenin, c.22, s.285)

Az gelişmiş ülkelerde ulusal burjuvazi

Emperyalizmin dünyaya yayılmasıyla birlikte, metropeller dışında kalan

geniş alanlarda kapitalizm gelişmiş, ulusal bilinç doğmuş, uluslaşma yükselmiştir. Kapitalizmin emperyalizme büyümesiyle bir yanda sömürgeleştirme hızla yayılırken, öte yanda yine emperyalizmin getirdiği bir sonuç olarak sömürgelerde hızla yayılan kapitalizm anti-sömürgeci savaşımı yükseltmiştir. Böylece "eski dünya"nın dışında kalan Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın geniş alanları ilk kez "tarih sahnesine" çıkmışlardır.

Sömürge ve yarı sömürgelerde emperyalizme ve onun ülke içi ajanlarına karşı savaş, tarihsel olarak *iki aşamadan* oluşmuştur. En başta sömürgecilik zincirini kırmak ve emperyalizmden siyasal bağımsızlığını kazanmak. İkinci aşama ki geri kalmış ülkelerin, eski sömürge ya da yarı-sömürgelerin bugün içinde bulundukları aşamadır, emperyalizmden ekonomik bağımsızlığı kazanma aşamasıdır.

Sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin emperyalizme karşı verdikleri savaşımın ilk aşamasında, ulusal kurtuluş aşamasında, siyasal bağımsızlık aşamasında ulusal burjuvazi belirli bir olumlu rol oynamıştır. Çünkü bu dönem yerli erdüstri burjuvazisinin yeni yükseldiği, egemen kesim durumunda olan komprodor burjuvaziyle çatıştığı, henüz toplumu ilerletme işlevinin sonuna gelmediği bir dönemdir.

Ne var ki, az gelişmiş ülkelerin emepryalizme karşı verdikleri savaşım ulusal bağımsızlık aşamasında durmadı. Sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin emperyalizmden siyasal bağımsızlığı kazanmalarıyla ulusal kurtuluş hareketleri *dünya çapında* ikinci aşamaya, ekonomik bağımsızlık için savaşım aşamasına yükseldi.

Böylece, bu ülkelerde devrimin kapsamı değişti. Bu ülkelerin çoğunda henüz feodalite tasfiye olmamış, kapitalizm yeterince gelişmemiştir. Bu özellikler, liberal burjuvazinin yine destekleyebileceği bir dizi dönüşümleri gündemde tutuyor. Öte yanda emperyalizmle olan çatışma, artık uluslararası kapitalist işbölümü sistemini ilgilendiren bir çatışmadır. Bugün "bu çatışma, kapitalist dünyadaki üretim güçlerinin gelişme gereksinimiyle, emperyalist sosyo-ekonomik ilişkilerin dar sınırları arasındaki genel çelişkinin bir parçası" (K.N. Bruters, *"Günümüzde Ulusal Kurtuluş Hareketinin Bazı Özgün Nitelikleri"*, Asia in Soviet Studies, Moskova 1969,s.79) olmuştur.

Az gelişmiş ülkelerin bugün içinde bulundukları devrim aşaması, ilk aşamaya göre çok daha ileri amaçlar taşıyor. Bu ülkelerde kapitalizmin gelişme hızına bağlı olarak demokratik devrimle sosyalist devrim giderek birbirine daha yakınlaşıyor. Ve bu ülkelerdeki devrimler yine ülkenin kapitalist gelişme düzeyine bağlı olarak değişen ölçülerde daha başından anti-kapitalist öz taşıyor. Tüm bu gelişmeler, bu ülkelerde ulusal-liberal burjuvazinin oynayacağı olumlu rolü buduyor. Bunlar her radikal reformda kendi çıkarlarına bir tehdit görüyorlar.

Görüldüğü gibi, az gelişmiş ülkelerde liberal burjuvazi oldukça ilginç bir durum göstermektedir. Bu ülkelerde kapitalizmin gelişmişlik derecesine göre potansiyeli değişiyor. Kapitalizmin daha az geliştiği yerlerde, geneliyle, emperyalizmden kurtuluş savaşının birinci aşamasındakine *benzer* olumlu bir rol oynaması olanağı yok değildir. Oysa kapitalizmin geliştiği, işçi sınıfının savaşa atıldığı ülkelerde (ki az gelişmiş ülkelerin çoğunluğu giderek bu aşamaya yükseliyor) ulusal-liberal burjuvazisi, bu savaşıma destek verebilecek yetenekten yoksundur (M. Ryndina, et al, *Kapitalizmin Siyasal Ekonomisi*, İngilizce basım, Moskova 1974,s.271) Ve bu iki ucun arasında bir yerlerde duran çok ülke vardır.

Özetlersek ve genelleme yapmaya çalışırsak, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde, siyasal bağımsızlığı kazanma, iç pazarı bütünleme, uluslaşma ve ulusal devletlerin kuruluş aşaması olan ilk aşamada liberal burjuvazi olumlu bir rol oynamıştır. Ama ikinci aşamada, emperyalizmden ekonomik kurtuluş aşamasında aynı rolü oynaması olanaksızdır. Yine de bu kuşaktaki ülkelerin her birinin somutunda, genel demokratik, anti-feodal görevlerin kapsamı içinde bakmak gerekir. Tersi bir tutum, devrim davasına zarar verir.

Geçiş kuşağı ülkelerinde tekeldışı burjuvazi

"Dünyanın emperyalizm tarafından sömürülen ülkeleri de bir bütün değildir. Onların da çeşidi var. Lenin'in dediği gibi, kapitalist dünyada 'güç, ekonomik ve siyasal gelişme derecesine göre değişir.' Bu anlamda bir güç ayrımının, farklılaşmanın sömürülen kapitalist ülkeler arasında olmadığı düşünülemez.

" 'Geçiş kuşağı' adını verebileceğimiz ülkeler, gelişmiş ülkelerle az gelişmişler arasında orta bir yerde duruyorlar. Bu ülkeler, öteki az gelişmiş ülkelere oran!a, hayli yüksek gelişme tempolarına sahiptir. Ve bunların çoğu, örneğin Türkiye ve birçok Latin Amerika ülkesi, kapitalizmin genel bunalımının birinci evresinde belli bir endüstrileşme çabasında bulunabilmiş ülkelerdir. Hindistan, Pakistan, Türkiye, İran, Yunanistan, Filipinler, Mısır, Brezilya, Venezüella, Arjantin, Meksika, Portekiz, Güney Kore, Malezya vb., genel olarak bu kuşakta yer alıyor" *(Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, 4. basım, s.40-41).

İşte bu geçiş kuşağı ülkeleri, ekonomik-toplumsal yönden az gelişmiş ülkelerle emperyalist ülkeler arasında bir yerde durmaktadırlar. Oysa kapitalizmin ulaştığı gelişme aşaması "ulusal burjuvazi" konusunda bu ülkeleri aşağı yukarı emperyalist ülkelerle aynı yere koymaktadır.

Geçiş kuşağı ülkelerinde, yerli-yabancı tekellerin egemenliği altındaki bir ekonomik yapıda orta ve küçük kapitalist sermaye, giderek tekelci sermayenin eklentisi gibi bir işlev görür. Aynen yerli, tekellerin emperyalizmin "taban örgütü", "ilçe örgütü" olarak çalışması gibi, bu sermaye gurubu da yerli ve yabancı tekellerin "taban örgütü" gibi işlev görmektedir. Bu işleyiş, tekeldışı burjuvazinin tekelcilerle olan çelişkilerini ortadan kaldırmaz ama bu çelişkilerin yapısını, çerçevesini, sınırlarını belirler. Bu söylediklerimiz, geçiş kuşağı ülkelerinde tekel dışı burjuvaziye devrimci olmayan (daha doğrusu *devrime karşı*) bir yapı veren en önemli *ekonomik olgudur.*

Geçiş kuşağı ülkelerinde, hızla gelişen kapitalizm, kendi mezar kazıcısını da hızla geliştirmiştir. Bu ülkelerde genişlemesine ve derinliğine güçlü bir işçi sınıfı çıkmış, ekonomik ve siyasal örgütleri eliyle savaşıma dalmıştır. Burjuvazinin *iç* çelişkileri ne olursa olsun, *uzlaşır* çelişkilerdir. Hangi kesimi olursa olsun, proletaryadan ölesiye korkacağı bilinen bir gerçektir. İşte toplumsal yaşamda güçlü, örgütlü, disiplinli, savaşkan bir proletaryanın yer alışı, bu ülkelerde tekel dışı burjuvaziyi proletaryaya, devrime karşı bir güç yapan en önemli *toplumsal ve siyasal olgudur.*

Günümüz dünyasının en büyük gerçeği, dört kıtaya yayılmış sosyalist sitemdir. Başını Sovyetler Birliği'nin çektiği dünya sosyalist sistemi, uluslararası alanda enternasyonal proletaryanın dünya burjuvazisinin karşısına dikilmiş, devletleşmiş gücüdür. Emperyalizm-sosyalizm çelişkisi günümüz dünyasının, herşeyi belirleyen ana çelişkisidir. Bu durum, tekelci ya da tekel dışı burjuvazideki, genel dünya çapında, safları proletaryaya karşı sıklaştırma "bilincini" artırmaktadır. Emek-sermaye çelişkisinin uluslararası planda yansıması olan emperyalizm-sosyalist sistem çelişkisi derinleşip keskinleştikçe, bu çelişki uluslararası ve ulusal düzeylerde burjuvazinin iç çelişkilerini daha geriye itici bir rol oynamaktadır. Bu rol doğal olarak emperyalist güçlerin sonra en güçlü olarak geçiş kuşağında ortaya çıkmaktadır. Bu ülkeler, emperyalist ülkelerden sonra kapitalizmin en çok geliştiği ülkelerdir. Bu söylediklerimiz de, geçiş kuşağı ülkelerindeki tekel dışı burjuvaziyi proletaryaya ve devrime karşı yapan en önemli *uluslararası* olgudur.

Bu ülkelerde bir yandan *ekonomik* olgular, öte yandan çeşitli *toplumsal* ve *siyasal* olgular, sonra *uluslararası* olgular, tekel dışı burjuvaziyi ilerici, devrimci bir güç olmaktan çıkarmıştır. Burjuvazinin bu kesimi giderek hem toplumsal, hem siyasal anlamda özerkliğini (eğer kaldıysa), yitirmektedir.

Genelleme

Buraya dek söylediklerimizden çıkan bir temel yargı vardır. Burjuvazinin ya da çeşitli kollarının ilericiliği, devrimciliği, ulusallığı *en başta kapitalizmin gelişme düzeyi* ile belirlenir.

Bir ülkede kapitalizmin önünde duran engelleri temizlemek gündemdeyse, kapitalizm yeni gelişiyorsa, o ülkede ulusal burjuvaziden söz edilebilir. Oysa bir ülkede kapitalizm egemen üretim biçimi olmuşsa, o ülkede burjuvazi giderek güçsüzleşir. Ekonomiyi tekeller ahtapot gibi sarmışsa, o ülkede burjuvazinin *hiçbir kesiminin*, toplumun nesnel gerekliliklerine yanıt verebilmesi, ana düşmana karşı darbe vurabilmesi beklenemez. Çünkü bu, kapitalizme darbe vurmak, sosyalizme yürümek anlamına gelir.

Yukarıda değindiğimiz temel yargının, bir de toplumsal-siyasal düzeyde yansıması vardır. Burjuvazinin ya da çeşitli kollarının ilericiliği, devrimciliği, ulusallığı *proletaryanın bağımsız bir güç olarak ortaya çıkmış olup olamaması* ile belirlenir.

Bir ülkede işçi sınıfı bağımsız bir güç olarak toplumsal ve siyasal yaşamda yer almışsa (ki bu ancak fabrika aşamasıyla olabilir) artık burjuvazinin *hiçbir kesiminden* devrimci olması beklenemez. İşçi sınıfının bağımsız olarak siyaset sahnesine çıktığı anda burjuvazi gericileşir. Proletaryanın böyle bir güce eriştiği bir toplumda, burjuvazinin *hiçbir kesimi* ana düşmana (emperyalizme ve tekellere) kararlı darbe vuramaz. Bu, kendi bindiği dalı kesmesi anlamına gelir.

Ulusal burjuvazi konusuna bu genelleme ışığında bakarsak, görürüz ki, bugün ileri kapitalist-emperyalist ve orta derecede gelişmiş kapitalist ülkelerde, tanımındaki özelliklere sahip bir ulusal burjuvazi *yoktur.* Tekel dışı sermaye vardır ve tekelci sermayeyle belirli bir çelişkisi de vardır. Ne var ki bu çelişki tekelci sermayenin tekel dışı sermaye üstündeki binlerce ekonomik bağla sağlanmış hegemonyasından doğan bir çelişkidir. Bu nedenle, emperyalist ülkelerde tekel dışı burjuvazi ne ekonomik, ne toplumsal, ne siyasal açıdan özerk bir güç değildir. Geçiş kuşağı ülkelerinde ise hemen hemen özerk bir güç değildir. "Ulusal burjuvazi" açısından iki ülkeler topluluğu arasındaki fark, niteliksel değil, *nicelik* farkıdır.

Az gelişmiş ülkeler topluluğuna gelince, yukarıda söylediklerimizden, kapitalizmin en az geliştiği ülkelerde küçük ve orta sermaye devrimci bir güçtür sonucuna varmamak gerekir. Bugün hiçbir ülkede klasik tanımı içinde ulusal burjuvazi bulunamaz. İçinde yer aldığı çağ ve yaşadığı kapitalist gelişmenin dinamiği, klasik ulusal burjuvazinin yer aldığı çağdan çok farklıdır.

Böyle ülkelerde, ulusal-liberal burjuvazinin emperyalizme gerçekten karşı olduğunu, ülkeyi emperyalizmden kurtarmaya savaşacağını düşünmek saçmadır. Uluslararası kapitalist ekonomik ilişkiler sistemi *entegrasyon* demektir. Öyle bir entegrasyon ki, ve de öyle bir enternasyonal güçler dengesi altında gelişiyor ki, ne denli az gelişmiş olursa olsun, hiçbir kapitalist ülkede hiçbir sermayeci sınıf, artık emperyalizmin ekonomik ilişkileri dışında varolamaz.

Kapitalizmin ulusal burjuvazi eliyle ilk olarak geliştirildiği Avrupa'nın o döneminde, o ülkelerde değil de, emperyalizmin az ve orta gelişmiş ülkelerde kapitalizmi baştan kendine bağlayarak geliştirdiği dönemde ve ülkelerdeyiz. Bugün, az ve orta gelişmiş kapitalist ülkelerin, ileri kapitalist-emperyalist ülkelerin ilk dönemlerde geçirdiği ekonomik gelişme aşamalarından geçeceğini düşlemek hem en ufak bir teorik olasılıktan uzaktır, hem de hiçbir ülkenin pratiğince kanıtlanmamaktadır. O ülkelerde klasik kapitalist gelişme, feodal toplumdan adım adım yürüyerek gelişti. Bu ülkelerde ise kapitalist gelişme emperyalizm eliyle baştan kapitalizmin dünyada genel olarak vardığı tekelci-kapitalizm aşamasının biçimleri ile ortaya çıkıyor.

Bu ekonomik-teorik çözümlemenin çok önemli bir siyasal sonucu vardır: Eğer dünya kapitalist sistemi, az ve orta gelişmiş ülkeleri bir ilişkiler ağı içinde bütünlenmişse, ve artık emperyalizmden bağımsız klasik tipte bir ulusal kapitalist gelişmeye yaşamda yer yoksa, bu demektir ki, artık çağdaş tekelci kapitalizmin yapısı az ve orta gelişmiş kapitalist ülkelerde ve özellikle orta gelişmiş ülkelerde *klasik anlamında özerk* bir ulusal burjuvazinin biçimlenmesine olanak vermez. Bu nedenle, bırakın yerli-yabancı tekellere karşı olan ileri demokratik halk devrimini, ulusal demokratik devrimlerde (yani anti-emperyalist, anti-feodal devrimlerde) bile devrime aktif katılabilecek bir ulusal burjuvazi bulabilmek güçtür.

Cezaevlerindeki komünistler, devrimciler SHP'nin sahte yardımlarını reddediyorlar

Biz haklarımızı savaşarak alıyoruz

Burjuvazi, ülkenin her yanını saracak alev dalgasının parçaşı olan mahkumların üzerine gitmekten çekiniyor. Ateşle oynamanın tehlikeli olduğunu biliyor.

12 Eylül faşizmiyle, dışarıda olduğu gibi, cezaevlerinde de baskı, terör ve işkence tüm şiddetiyle ortalığı kapladı. Ve 12 Eylül'den bu yana, cezaevleri, kamuoyunun gündeminden hiç inmiyor.

Burjuvazinin amacı, yoğun baskı ve terörle, içerideki devrimcileri yıldırmak, kişiliksizleştirmek, siyasetten koparmaktı. Pişmanlık yasaları vb. de bu amaca yönelik politikaların bir parçasıydı.

Her alanda olduğu gibi, burjuvazi, bu alanda da umduğunu elde edemedi. Cezaevlerinde bulunan komünistler, devrimciler olarak, tüm baskı ve yaptırımlara güçlü bir şekilde karşı çıktık. Eylem ve direnişlerimizle, hem burjuvazinin cezaevlerinde uygulamış olduğu politikayı boşa çıkarttık, hem de oldukça geniş kazanımlar elde ettik.

Cezaevleri tüzüğü de, burjuvazinin öteki yasaları gibi işlevsizleşti, kağıt yığınına dönüştü. Tüzüğe göre, duvara bir tek çivi bile çakılması yasak. Oysa biz canımız pahasına verdiğimiz mücadelelerle, duvarlarına balta vurarak, onurumuzu koruduk.

Özetle, baskılar, işkenceler, hücreler ve akla gelmedik türlü çeşitli yaptırımlar bizleri yıldırmadı, bundan böyle de yıldıramayacaktır.

Çıban patlıyor

Son zamanlarda cezaevleri "yeni" bir döneme girmektedir. Metris firarı ve onun akabinde Aydın E Tipi Cezaevi'nde açığa çıkan tünel nedeniyle, Adalet Bakanlığı, bu tür olayların olmaması için "yeni" önlemler almak amacıyla, E tipi ve özel tip cezaevi müdürlerini Ankara'ya çağırarak bir toplantı yaptı.

Bu toplantıda tartışılan ilginç bir konuya değinmeden geçemeyeceğim. Toplantıda, bakanlık, firarların önlenmesi için en etkili yöntemlerden birinin de, tektip elbise uygulaması olduğunu söyleyerek, müdürlerden tektip uygulamasının hayata geçirilmesini istiyor. Bunun üzerine müdürlerden biri, "biz bu adamlara elbise giydiremeyiz, eğer siz giydirebilirseniz buyrun giydirin" diye yanıt veriyor.

Cezaevi müdürleri toplantıdan döndükten hemen sonra, bakanlığın gönderdiği ilk genelgeyi bloklara dağıttılar. Genelgede, "firarları önlemek amacıyla görüşler yalnızca birinci dereceden akraba, ana, baba, kardeş ve çocuklarla yapılacak" deniyor. Oysa daha önce soyadı uysun, uymasın herkes görüşe gelebiliyordu. Tabi görüş konusu bununla da bitmiyor. Genelgede şöyle deniliyor:

"Bakanlık tarafından belirlenmiş olan açık görüş günlerinde açık görüş yapılacak. Ancak, örneğin dört günlük açık görüşte, koğuş sayılarının çokluğu ve açık görüşe uygun yerlerin azlığı nedeniyle, koğuşlar sırayla, bir saatten az olmamak koşuluyla (fazlası cezaevinin insiyatifinde) bir sefere mahsus olarak dışarıda görüş yapacaklardır."

Ardından, "bunlar 'firarları önlemek' amacıyla alınmış önlemlerdir" deniyor.

Bu genelgenin gelmesinden sonra, ilk açık görüş için, idare ile yaptığımız görüşmelerde, idare, "bakanlığın verdiği talimatı aynen uygulayacağız, bu konuda hiçbir taviz vermeyeceğiz" diyerek kestirip attı. Daha önce, soyadı sorunu olmadan, tam gün koğuşlarda görüş yaparken, şimdi bu haklarımızı elimizden alıp, 1 saat bahçede görüş yapmayı dayatıyorlardı. Böyle bir uygulamayı kabul etmemiz mümkün olmadığı için biz de görüşü protesto ettik.

Aydın cezaevinde çıkan tünelin ardından, bakanlığın dayattıklarına karşı oradaki devrimcilerin başlattığı açlık grevi sırasında, biz de bulunduğumuz yerde iki günlük açlık grevi yaparak, hem oradaki arkadaşlara destek verdik, hem de bu uygulamaları protesto ettik.

Cezaevi idaresi, destek eylemi yapan herkese bir ay süreyle mektup cezası verdi. Bundan önce, açlık grevleri ancak 48 saati aştıktan sonra cezalandırma yöntemine başvuruyorlardı. Bu kez, bırakalım 48 saati aşmayı, henüz eylem birinci gününü bile doldurmamışken ifadelerimiz alındı ve ertesi gün, 1 ay süreyle, mektup alıp-verme yasağı ile cezalandırıldığımız bildirildi.

Bakanlık ve idare, bu uygulamaları hayata geçirebileceklerinden emin olamadıkları için, bize karşı mümkün olduğunca temkinli yaklaşıyor, çeşitli kısıtlamaları yavaş yavaş dayatıyor, dayatmadan önce de nabız yokluyorlardı.

Öğrendiğimiz kadarıyla, Aydın'da, açlık grevi sonucunda, gaspedilen haklar geri alındı. Böylece uygulanmak istenen "yeni" politika boşa çıkarılmış oldu. Biz de, gerek destek eylemimizle, gerekse açık görüşte koyduğumuz tavırla, bu "yeni" uygulamaları hiçbir şekilde kabul etmeyeceğimizi gösterdik. Tekrar geriye dönmeye hiç niyetimiz yok, gerekirse açık bir savaşı göze almaktan kaçınmayacağız.

Bunu hisseden idarenin tavrında bir yumuşama görülmeye başladı. Toplantının ardından takındıkları kesin ve sert tavırları bırakıp, "durumun düzelmesi için elimizden geleni yapmaya çalışacağız" havalarına girdiler.

Sonunda, açık görüşlerin, birinci dereceden akrabalarla sınırlı kalmayacağını söylediler. Üçüncü dereceden akrabaların, (her türlü akrabalık dahil) önce savcıya başvurarak izin alacaklarını, herhangi bir saat sınırlaması getirilmeyeceğini, görüşlerin koğuşta yapılması için "çalışacaklarını", mektup cezasının kalktığını, ancak bunun dosyaya işlenmesini kaldıramayacaklarını açıkladılar.

Yukarıda görüldüğü gibi oldukça alttan alıcı yaklaşmalarına rağmen, kendilerine geriye dönebilecekleri manevra alanını da bırakmış oluyorlar.

Şurasını kendileri de çok iyi biliyorlar ki, oyalama taktiği, hayatın her alanında mücadelenin yükseldiği bir dönemde işlemez. Bujuvazi için çıban başı olan cezaevleri patlamaktadır.

Sonları hayırlı olmayacak

Ülkenin neresine bakarsak bakalım burjuvazinin sıkışmışlığını çok açık bir şekilde görebiliriz. İşçi-emekçi halkın her kesiminde bir başkaldırı, sürüp gitmektedir. Hoşnutsuzluk arttıkça, burjuvazi tarafından yönetilmek istememe de o derece geniş, kitlesel potansiyele dönüşmektedir. Yönetemezlik ise, her geçen gün kendini çıplak biçimde göstermeye başlamıştır. Nitekim, burjuva yazarları bu durumu çeşitli biçimlerde, titrek bir sesle "allah sonumuzu hayır etsin" sözleriyle dile getirmektedir.

Yüzeysel anlatımla ülke, işte böyle bir süreçtedir. Herşey çok hızlı değişiyor. Devrimci durumun ayak sesleri duyuluyor. Bizim için asıl önemli olan, bu hızlı değişimleri anında yakalayabilmek ve iyi değerlendirebilmektir. Partimiz bunu en iyi yapan örgüt olmuştur. Bu durumda bize düşen görev, bizlerin de cezaevlerinde, aynı duyarlılığı göstererek, olayları değerlendirmeye yeteneğine ulaşmak ve partimize olanaklarımız ölçüsünde her konuda katkıda bulunmaktır.

Cezaevlerinin dününü, bugünü değerlendirdiğimizde, yaşam koşullarının sınıf mücadelesinin keskinliğine göre şekillendiğini net bir biçimde görebiliriz.

Yukarıda çizilen tablodan da görüleceği gibi, cezaevindeki koşulların bugünkü noktasından daha geriye gitmesi mümkün değildir. Burjuvazi, ülkenin her yanını saracak alev dalgasının parçası olan mahkumların üzerine gitmekten çekiniyor. Ateşle oynamanın tehlikeli olduğunu biliyor. Cezaevlerinin patlamasına neden olabilecek uygulamalardan kaçınıyor. Getirilmek istenen son uygulamalar da yalnızca, devletin prestijini (kaldıysa) kurtarmaya yönelikti.

Bunda da burjuvazi ilk dersini Aydın E tipi cezaevinden aldı. Tünelin açığa çıkmasının ardından, idarenin baskı uygulaması, mahkumların isyanına neden oldu. Gardiyanların, polislerin denetimi sağlayamaması sonucunda, içeriye komanda birlikleri sokulmuş olmasına rağmen göğüs göğüse kavga sürdü, açlık grevine dönüştü. Yaklaşık 30 günlük açlık grevinin ardından, burjuvazi, bütün cezaevlerinin patlama noktasına geldiğini düşünerek, yenilgiyi açık bir şekilde kabullenmek zorunda kaldı.

SHP'nin de cezaevlerine ilişkin oldukça "duyarlı" bir yaklaşımı var. Son dönemlerde, çeşitli cezaevlerinde yaşanan açlık grevleriyle birlikte, SHP bu işin "peşine" düştü. Verdiği demeçlerde, yaptığı basın toplatılarında, değişik cezaevlerinde, değişik uygulamaların kaldırılmasını ve bütün cezaevlerinde aynı uygulamaların yapılmasını savundu.

İlk bakışta, SHP, bütün cezaevlerinde yaşam koşullarının iyileştirilmesini istiyor gibi görünüyor. Oysa amacı iyileştirme değil, bizleri susturmak, bastırmaktır. Böyle yaparak, bir yandan demagojik militanlık yapıyor, öte yandan da korkusunu, endişesini dile getiriyor.

SHP, firarlardan sonra, "cezaevlerinde firarların arttığını, iyi idare edilmediğini, yetersiz kalındığını" söyleyerek, devrimcilerin dışarı çıkmasından ölesiye korktuğunu belli etmişti. Bunların amacı, cezaevlerinin iyileştirilmesi değil, standartlaştırmaktır. Bu standartlaşmanın da tüzüğü uygulayarak olabileceği, ancak bazı değişiklikler yapılması gerektiği düşüncesindeler. İleri gitmiş cezaevlerini geriye çekerek, çok geride kalmış cezaevlerini de hafiften ileri alarak ortasını bulup, bu "dertten" kurtulma amacını güdüyorlar. Ankara'da mahkum yakınlarının SHP binasında açlık grevi yapmasına, SHP'nin kovarak "destek" vermesi de, sosyal demokrasinin yüzünü yine açığa çıkarmıştır.

Biz deriz ki, SHP, bu tür yöntemlerle kimseyi aldatamayacağı için bu sevdadan vazgeçsin. Varolan tüzüğü çoktan kağıt tomarı haline getirdik. Haklarımızı savaşarak alıyoruz, SHP'nin sahte yardımına ihtiyacımız yok.

Görüldüğü gibi, zindanlar artık burjuvaziye zindan olmaktadır. İşçi sınıfımız bütün emekçileri de yanına alarak kendi partisi olan Türkiye Komünist Partisi önderliğinde bütün ülkeyi burjuvaziye zindan edecektir.

...Cezaevi

Gorbaçof'un işçiden beklediği, disiplinle, daha verimli üretmeyi öğrenmek ve bu doğrultuda yönetilmektir

Tarih Sovyet işçisinden verimli bir mücadele bekliyor

Yoksa, koca Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin likidasyonu ve kapitalizmin restorasyonu tehlikesi her geçen gün daha da güncelleşmektedir.

Sovyet işçi sınıfı, Gorbaçof'un *perestroyka*'sına başından beri soğuk, kuşkulu baktı. Reformlara umulan ölçüde aktif katılmayarak, tutumunu belli etti. Konferansa sunduğu raporda Gorbaçof'un söyledikleri bu görüşü doğrulamaktadır. *Rapor*'da Gorbaçof şöyle demektedir:

"Demokratikleşme güçlü bir düşünce, duygu ve girişim dalgası başlattı...

"(...)

"İşçi sınıfı, yüksek derecede bir *uyanıklık* ve iyi bir örgütlülük gösteriyor. Alışılmamış, yeni ve karmaşık olan şey yaşamlarımızı istila ederken, işçi sınıfı yine kendi mükemmel siyasal ve moral niteliklerini, *şeylere gerçekten sivil (civic), devlet adamı gibi yaklaşımını sergiliyor* ve perestroykaya *emeğiyle* destek oluyor...

"Köylülük *derin bir ilgiyle* karşıladı...

"... Aydınlar,... partinin, toplumun entellektüel ve tinsel potansiyelinin tümüyle perestroyka için harekete geçirilmesi çağrısına *hevesle* karşılık verdi..." ("27. Parti Kongresi'nin kararlarının ve perestroykayı ilerletme görevlerinin uygulanmasında ilerleme üstüne", SBKP genel sekreteri Mihail Gorbaçof'un 19. Tüm Ülke Konferansı'na raporu, *Soviet Weekly*, 9 Temmuz 1988, s.3) (abç)

Burada, işçi sınıfının "uyanık" olduğu, "devlet adamı yaklaşımında bulunduğu" ve perestroykaya yalnızca "emeğiyle" katkıda bulunduğu söyleniyor. Bu, gerçek bir demokratikleşme (aktif yığın demokrasisi) isteyen işçi sınıfının, Gorbaçof'un reformlarına nasıl kuşkulu, "dikkatli" yanaştığını anlatıyor. Gorbaçof, Sovyet işçi sınıfının gönlünü kazanamamıştır.

Öte yandan, tarım emekçilerinin "derin ilgisi", aydınların "hevesi" gibi ifadeler, raporun genel çerçevesiyle birlikte düşünüldüğünde, Gorbaçof'un perestroykasının *asıl* hangi kesimlere seslendiğini ve reformlardan kimlerin kazançlı çıkacağını belli ölçülerde sergiliyor.

Gorbaçof ve işçi sınıfı

Sovyet işçi sınıfı Gorbaçof'a kuşkuyla bakmakta yerden göğe kadar haklıdır. *Rapor*, dikkatle okununca görülüyor ki, Gorbaçof'un görüşlerinin ve konferansta kabul edilen kararların merkezinde, Sovyet devletini kuran, SBKP'ye hayat veren işçi sınıfı *yatmıyor*.

Tersine, Gorbaçof'un önerileri, Sovyet işçi sınıfının SBKP'de ve Sovyet devlet aygıtında, niceliksel ve niteliksel etkinliğini küçültmeye yöneliktir.

Bir kez, Gorbaçof'un *Rapor*'u içinde işçi sınıfı sözcüğü birkaç kez kullanılmaktadır. Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin Konferans'ına sunulan raporda egemen sözcük, "halk"tır.

Gorbaçof, raporun, komünist partisinin sorunlarına, yapı ve işlevine ilişkin bölümlerinde de işçi sınıfı ya da işçi kavramından çok "çalışan halk" ya da yalnızca "halk" kavramından yararlanmaktadır. Bunun bir nedeni olmalıdır.

Bu neden, şu satırların içinden çıkmaktadır:

"...Öteki ve çok dikkate değer bir sorun, partiye üye almaya ilişkindir. Parti açısından son derece yaşamsal önem taşıyan bu konuda bürokratik yaklaşımlardan ve *her tür kotadan (kontenjandan) kurtulmakta tereddüt etmemeliyiz*. Partiye üye olmak için başvuran bir kişinin yararlılık ve hünerlerinin takdir edilmesinin ana ölçütü, bunların durumu ve perestroykada ne rol aldığıdır. Bu koşul *herkesi* — işçileri, köylüleri ve aydınları, aynı şekilde — ilgilendirmelidir."

Gorbaçof burada, kotalardan söz ederken, bir işçi partisi olan komünist partisine üye alım standartlarında, başvuranların sınıfsal köken ve konumlarına göre belli bir kota sınırlaması konmasına son verilmesinden söz ediyor. Aynı konuda konferans kararı da şöyledir:

"Demokratikleşme, SBKP'ye yeni üye alımı gibi önemli bir süreçte de etkili olmalıdır. Biz, ilerici insanların, girişimci insanların (partiye) kabulünde çoğu kez yapay engeller yaratan, kotaya göre üye kabulü sistemine son vermek üzere kararlılıkla harekete geçmeliyiz.

"Yeni adayların niteliklerinin değerlendirilmesinde ana ölçüt, onun siyasal olarak nerede durduğu, perestroykaya o anki katkısı, işe yaklaşımı ve moral görünümüdür. Bunun yanısıra, iş kollektifinin görüşü de nesnel olarak dikkate alınmalı ve partiye üyelik konuları partinin açık toplantılarında tartışılmalıdır." ("SBKP 19. Tüm Ülke Konferansı'nda alınan kararlar", *Soviet Weekly*, 16 Temmuz 1988, s.VII)

Gorbaçof'un önerisiyle konferans kararına da giren bu anlayış, bir işçi sınıfı partisi olan komünist partisinin kapılarını, hem de Gorbaçof'un *perestroyka*'sını ölçüt koyarak, *herkese, bütün sosyal sınıf ve katmanlara, sınırsız olarak açmak* demektir. Bu, toplumda taşıdığı ağırlık yüzde 65 dolayında olmasına karşın SBKP içinde yarıdan az oranda temsil edilen (ki bu oran sürekli düşmektedir) işçi sınıfının komünist partisi içindeki ağırlığının hızla azalması anlamına gelecektir.

Mantığı sonuna kadar götürelim. Gorbaçof'un reformu, SBKP'yi bir "halk partisi"ne dönüştürmeyi, *komünist partisini likide etmeyi* amaçlamaktadır.

Konferansta, üçte birden de az oranda temsil edilen işçi sınıfı Gorbaçof'a güvenmemekte haklıdır.

Sovyetler için tek umut işçi sınıfının devrimci tepkisidir.

Sovyet devletinin niteliği

Gorbaçof'un bütün konuşması boyunca işçi sınıfı kavramından kaçması, bol bol "halk" kavramından yararlanması bir tesadüf değildir. Bu, Gorbaçof'un raporunda yer alan ve daha sonra kararlara geçen devlet anlayışından kaynaklanmaktadır.

Gorbaçof, Sovyet devletinin bugünkü niteliği hakkında, daha önceden de duyduğumuz şöyle sözler etmektedir:

"Yoldaşlar, hepimiz biliyoruz ki, devletimiz işçi sınıfı diktatörlüğünün bir aracı olarak *doğmuştu*. 1960'lar dönemecinde onun giderek tüm halkın devletine evrimleştiği *sonucuna ulaşıldı*. Ancak, siyasal sürecin içeriğine ilişkin daha derinlemesine araştırmalara girdikçe, daha aşikar olarak ortaya çıkıyor ki devletimiz, terimin tam anlamıyla bir halk devleti yapılmalıdır." ("Rapor," *agy*, 9 Temmuz 1988, s. 8)

Konferans kararındaki metin de bundan çok farklı değildir. *Kararlar*'da şunlar yazıyor:

"Sovyet devleti proletarya diktatörlüğünün bir aracı olarak doğmuştu, toplumsal gelişmenin belli bir aşamasında tüm halkın devletine evrimleşti. Şimdiki aşamada, hedefimiz, Sovyet devlet sistemini bu kavramla tam olarak uyumlulaştırmaktır. Çünkü ülkenin bütün meseleleri halk ve onun yetkili temsilcilerince kararlaştırılacak ve onların tam ve etkin denetimi altında yönetilecektir." ("Kararlar", *agy*, 16 Temmuz 1988, s. VI)

Bu tartışmayı biz *Yaşayan Sosyalizm* kitabında yapmıştık. Yine de, bazı doğruları burada kısaca yinelemek yararlı olacaktır.

Bir kez, Gorbaçof, "tüm halkın devleti" değerlendirmesinin 1960'lar dönemecinde yapıldığını söylerken yanlış söylüyor. Şimdi kendisinin sıkı sıkıya yapıştığı bu görüş, Stalin tarafından 18. Kongre konuşmasında getirilmişti. Konferansta Stalin'in kurbanları anısına anıt dikilmesi önerisi getiren genel sekreterin, neredeyse kürlerle anılmasına çalıştığı Stalin'in bu fikrini, hem de Huruşçof'a mal ederek savunması siyasal namussuzluk değilse nedir?

İkincisi, bütün sınıflı toplumlarda devlet egemen sınıfın diktatörlüğüdür. Sovyet devleti de, tüm çarpıklıklarına vb. rağmen, son çözümlemede, henüz işçi sınıfının diktatörlüğüdür. Kağıt üstünde bir değil isterlerse bin karar alsınlar, sınıf niteliği değiştirilmediği sürece böyle de kalacaktır. Ne var ki çarpıklıklar, devletin sınıf niteliğinin de köklü değişimine doğru hızla yol alıyor. Ama henüz değişim olmadı.

Bugün Sovyetler'de proletarya diktatörlüğünün olmadığını söyleyen görüş, Marksizm dışı bir görüştür. Bugün Sovyetler'de "tüm halkın devleti"nin bütün gereklerinin yerine getirilmesi gerektiğini(!) ilan eden Gorbaçof ve yandaşları, bu görüşü başka bir eylemlerini perdelemede kullanmaya çalışıyorlar: Amaçları, partiden tasfiye etmeye çalıştıkları işçi sınıfını, devletin yönetim kademelerinde tuttuğu yerden de etmektir.

Bu, yetki ve sorumluluklarının artırıldığı söylenen Sovyet'lere yapılan seçimlerde, a) işçi sınıfının toplumda tuttuğu yer oranında temsil edilmesinin, yani "kota kuralı"nın kaldırılması önerisinde, b) 2250 kişilik *Kongre*'ye aralarında sendikaların da bulunduğu "sivil" örgütlerin kongrelerinde seçilecek 750 temsilcinin gönderilmesi önerisinde daha açıkça görülmektedir. Her iki öneri de işçi sınıfının Sovyetler'de, devletinin tepe yönetim organlarında tuttuğu yeri azaltmaya yöneliktir.

Gorbaçof, bu konuda, "farklı toplumsal katmanların oransal olmayan temsilinden korkmamalıyız" demekte, 150 milyon işçiyi temsil eden sendikaları bir sürü dernekle aynı kategoriye yerleştirmekte, bu tutumuyla da Sovyet'lerdeki işçi oranının azalacağını, azalmasını istediğini ima etmektedir.

İşçi sınıfının yönetmeyi öğrenmesini değil disiplinle, verimli çalışmayı artırmasını istiyorlar

Buraya kadar yaptığımız değerlendirmeler, Gorbaçof'un *perestroyka*'sının, işçi sınıfını kendi devletinin yönetimine daha fazla çekmek gibi bir sorunu olmadığını yeterince açıyor.

Grev hakkının sözünün bile edilmediği, ama ana meselenin işletmelerden devletin en tepe noktalarına kadar "daha iyi daha verimli, daha rasyonel, tasarruflu yönetmek" olarak konulduğu 19. Konferans'ta, işçi sınıfından teknokrasinin beklediği şey de açıklıkla belli olmuştur: Disiplinle, daha verimli üretmeyi öğrenmek ve bu doğrultuda yönetilmek.

Sovyet işçisi, disiplinle, verimle, bitmez tükenmez bir enerjiyle çalışmasını, üretmesini zaten herkesten iyi bilir. Bunu uygulamıyorsa, nedeni siyasal sistemin kendine yabancılaşmasına tepki duyduğundandır. Gorbaçof, yabancılaşmayı ayyuka çıkararak işçi sınıfının verimini değil, olsa olsa tepkisini artırabilir. Sovyetler için tek umut da işçi sınıfının devrimci tepkisidir. Yoksa, koca Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin likidasyonu ve kapitalizmin restorasyonu tehlikesi, her geçen gün daha da güncelleşmektedir.

SBKP'nin 19. Konferansı'nda benimsenen reformlar, devrimci olmadığı gibi, komünizmden geri adım atıldığını anlatıyor

Emperyalistler devrim diyorsa...

Batılı emperyalistler, son gelişmeleri "1988 Rus devrimi", "Gorbaçof devrimi", vb. adlarla tanıtmaya çabalıyorlar. Özellikle özel mülkiyeti geliştirmeye yönelik "önlemlere" alkış tutuyorlar.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi genel sekreteri Mihail Gorbaçof, temmuz ayı başında sona eren SBKP 19. Tüm Ülke Konferansı'na bir rapor sundu. "27. Parti Kongresi'nin kararlarının ve perestroykayı ilerletme görevlerinin uygulanmasında ilerleme üstüne" başlığını taşıyan rapor, Sovyet ekonomisine, dış ilişkilerine, iç siyasete, partinin toplumdaki yerine ve işlevine, devletin yapı ve işleyişine ilişkin çeşitli görüşler getiriyordu.

Gorbaçof'un raporunu görüşen konferansta oluşturulan komisyonlar, *Rapor*'da ve SBKP MK tarafından toplantıya ayrıca sunulan "Tezler"de yer alan görüşler doğrultusunda 6 karar tasarısı hazırladılar. Bu karar tasarıları, konferansta görüşülerek kabul edildi.

Kararlar sırasıyla şu başlıkları taşıyor:

- SBKP 27. Kongresi'nin kararlarını ve perestroykayı ilerletme görevlerini uygulamada ilerleme üstüne.
- Sovyet toplumunu demokratikleştirme ve siyasal sistemde reform.
- Bürokratizmle savaş üstüne.
- Glasnost üstüne.
- Etnik (guruplararası) ilişkiler üstüne.
- Hukuk reformu üstüne.

Şimdi, SBKP 19. Tüm Ülke Konferansı'nın kararları ışığında, hem SBKP'de hem de Sovyet devletinin yapı ve işleyişinde önemli değişikliklerin hazırlıkları yapılıyor. 1989 sonuna kadar olan süre içinde, SBKP'nin tüzüğünden Sovyet anayasasına dek kapsamlı değişikliklere gidilmesi bekleniyor. Sovyetler'de gerçekten *yeni* bir dönem başlıyor.

"Yeni dönem" bir dönemeç noktasıdır

19. Konferans'ta görüşülen *Rapor*'un ve alınan kararların ilk toplu değerlendirmesi bize, SBKP'de Lenin'in ölümünden bu yana sancılı bir süreç içinde, derece derece güç kazanan ve buradan da dünya komünist hareketine egemen olan oportünizmin, yolun sonuna geldiğini, Gorbaçof'un genel sekreterliğiyle birlikte, oportünizmin bir *nitelik* sıçraması geçirdiğini anlatıyor.

Gorbaçof, bu yeni döneme "sosyalizmin yenilenmesi", "devrimci yeniden yapılanma", hatta "sosyalizmin yeni insancı ve demokratik görünümü" adını veriyor.

Öte yandan, Batılı emperyalistler, son gelişmeleri "1988 Rus devrimi", "Gorbaçof devrimi", vb. adlarla tanıtmaya çabalıyorlar. Özellikle özel mülkiyeti geliştirmeye yönelik "önlemlere" alkış tutuyorlar.

Türkiye'de ise, resmiler (TBKP) ve irili ufaklı küçük burjuva "sol" guruplar, Gorbaçof'la ve 19. Konferans'la gelen yeni döneme alkış tutmada gecikmiyorlar.

2000'e Doğru dergisi, TBKP'nin dış ilişkiler görevlisi Ali Söylemezoğlu'nun kendileri için izlediği konferansa ilişkin notlarını yayınlıyor. Nedense, "Moskova'ya giden son Osmanlı elçisinin yeğeni" olduğunu belirtmek ihtiyacını duymuş olan Ali Söylemezoğlu, konferansta kabul edilen ve siyasal, hukuksal reformların eşlik edeceği "ekonomik reform programının, bir iktisatçı olarak aklına yattığını"(!), Gorbaçof ve yandaşlarının "başarıya ulaşacaklarına dair inancının pekiştiğini"(!) sözlerine ekliyor. (*2000'e Doğru*, 10 Temmuz 1988)

Bizce, Gorbaçof'un önerileri ve 19. Konferans kararları, asıl olarak, ilk anda göz kamaştıran görünümleriyle ya da salt biçimsel özellikleriyle *değil*, özü itibariyle değerlendirilmelidir. Bu da en başta şu soruların yanıtlarının verilmesini gerektirir:

- Konferansta getirilen görüşlerde, alınan kararlarda, uygulamaya sokulması kararlaştırılan reformlarda, işçi sınıfına nasıl bir yer veriliyor? İşçi sınıfını devletin fiili yöneticisi yapma yönünde ne gibi önlemler getiriliyor?
- Bununla bağlı olarak, parti, devlet, demokrasi anlayışları nasıldır?
- Ekonomik reform programı, sosyalist ekonomiyi nasıl güçlendiriyor? Kapitalist ekonominin mekanizmalarına, özel mülkiyete dayalı üretim ilişkilerine karşı ne gibi önlemler getiriliyor?
- Emperyalizme karşı, sosyalizmi devrimlerle beslemek üzere ne gibi hedefler getiriliyor?

Gorbaçof'un raporu, konferans kararları, bu soruların yanıtlarını belli bir biçimde vermektedir. Bu yanıtları, önümüzdeki sayılarda ele alacağız.

Ama, Konferans kararlarıyla birlikte kopan "demokratikleşme" yaygarası konusunda kısa birkaç söz söylemeden de geçemeyeceğiz.

Demokrasi çoğunluğun yönetimidir. Bu, sosyalizmde, hem de işçi sınıfının nüfusun mutlak çoğunluğunu oluşturduğu Sovyetler Birliği'nde, "işçi sınıfının kendi devletinin yönetimine nasıl daha fazla çekileceği, kendi adına devleti yöneten bürokrasiden yönetimi hangi mekanizmalarla devralacağı" sorusundan yanıtıyla belirlenir.

Ama, Gorbaçof'ların yanıtını aradığı soru bu değil, "Sovyet devletini en iyi nasıl işleteceğiz, yönetilenleri en etkin biçimde nasıl yöneteceğiz" sorusudur. Bunun nesnel nedeni, teknokrasinin, Sovyet işçi sınıfı adına devleti yöneten bürokrasinin *yerine*, oturmanın kavgasını vermesidir. Gorbaçof'la temsil edilen teknokrasinin getirmekte olduğu reformların ana vurgusu, bu nedenle, "verimli, etkin yönetim"dir. Bu çerçevede, reformların, teknokrasiye kapıları açması, onun ve onun peşinden giden entelligentsiyanın (aydınların) partide, devlette ve toplumda etkinliğini, yetkisini ve erkini güçlendirme hedefini taşıması garip değildir.

Öte yandan, toplumun derinlerinden yükselen demokrasi istemlerine de karşılık vermek zorunda olan teknokrasi, bürokrasiyle kavgasında bazı ödünler vermek, Sovyetler'e kağıt üstünde bazı haklar tanımak durumunda kalmıştır.

Kağıt üstünde diyoruz, çünkü, reformlar, bırakın aktif yığın demokrasisini, en basit demokratik haklar çerçevesine bile ulaşamamaktadır. Getirilen siyasal çerçevede, çok partili bir sisteme, işçi sınıfının kendisini kendi devletinin haksızlıklarına karşı korumasında bir silah olan grev hakkına yer tanınmamıştır. Kendisini kuran işçi sınıfının grev hakkını tanımayan bir sosyalist devlet, nasıl demokratikleştiğini ileri sürebilir?

Farklı sınıfların, katmanların olduğu sosyalizmde, Sovyetler'in bugünkü somut durumunda çok partili demokratik yapıyı kabullenmemek, "tarihsel olarak biçimlenmiş tek-parti devletinin koşulları"nın ("Kararlar", *agy*, s. VII) arkasına gizlenmek, toplumda ve devlette demokratikleşmenin önünü tıkamak demektir. Farklı sınıflar, siyasal programlarını farklı partiler içinde yansıtamıyorlarsa, kavgayı mutlaka varolan tek partinin içinde sürdüreceklerdir. Bu da, kısa ve uzun erimde, işçi sınıfının partisini onun olmayan görüşlerle zehirlemek, sosyalizmi sulandırmak demektir.

Bu "reformlar" herhangi bir burjuva devlette ortaya çıksaydı, belki bir ilerleme olarak görülebilirdi. Ama bizim konumuz, sosyalist bir devlettir, Sovyetler Birliği'dir. Bu ülkede "demokratikleşme" adı verilen herhangi bir gelişmeyi biz, burjuva demokrasisinin standartlarıyla değil, sosyalizmin komünizme ilerlemesinin bir *zorunlu önkoşulu* olan aktif yığın demokrasisinin standartlarıyla, dünya devriminin teorik-pratik gereksinimleriyle tartar biçeriz.

Bu açıdan değerlendirildiğinde, SBKP genel sekreterinin *Rapor*'unda ayrıntılanan ve konferansta benimsenen reformların, komünizme ilerlemenin nesnel önkoşullarıyla, toplumsal gelişmenin gerekli ve zorunlu kıldığı düzeyle sınıfsal öz olarak fazla bir ilgisi olmadığı açıkça görülür.

Şöyle ki, işçi sınıfı, toplumun çoğunluğunu oluşturmasına karşın, reformların odağında değildir. Getirilen reformların öngördüğü siyasal-legal "önlem"ler, ekonomide kapitalizme geri dönüşü kısa ve uzun erimde besleyecek başka "önlem"leri tamamlamakta, onun üstyapısını sağlamaktadır. Reformların gözü, sınıfsal özü kapitalizme bakıyor.

En son reformlarla ortaya çıkan genel çerçeve şudur:

Sosyalist ekonominin mekanizmalarını bozup parçalama, kapitalist ekonomik mekanizmaları güçlendirme sonucunu *mutlaka* yaratacak olan bir ekonomik reform dizisi. Bununla uyumlu olacağı düşünülen, ama burjuva demokratik ölçülerin ötesine geçemeyen bir siyasal çerçeve. İşçi sınıfının, komünist partisinde ve devlette varolan etkinliğini de azaltmaya yönelik önlemler. Temel çelişkinin emek-sermaye çelişkisi, çağın ana çelişkisinin de sosyalizm-emperyalizm çelişkisi olduğunu bütünüyle unutan, devrimleri birer "tehlike" olarak gören, uzlaşmacı bir uluslararası siyaset anlayışı...

Durum böyleyken, konferans kararlarıyla benimsenen reformların, komünizme ilerlemenin bir zorunlu önkoşulu olan sosyalist demokrasiyi getireceğini, sosyalizmi ilerleteceğini söyleyebilmek için, insanın ya kör, ya da kötü niyetli bir hain olması gerekir.

İşçinin Sesi, böyle körlüklere, hainliklere hiçbir zaman pabuç bırakmadı. Sovyetler'de sosyalizmin ilerlemesi, sosyalist sistemin zayıf halkalarda devrimlerle beslenmesi, komünist partilerinin varlık nedeni ve proleter enternasyonalist görevi olan devrimi gerçekleştirmesi için, doğru, Marksist-Leninist görüşü her zaman yüksekte tuttu.

Şimdi de öyle yapacaktır. Sovyetler Birliği'nde gerçekleştirilmeye çalışılan reformların hangi amaca, hangi toplumsal kesime hizmet ettiğini sergileyecek, "yeni dönemin" özünü oluşturan görüşlerin gerçek niteliğini Türkiyeli devrimcilere anlatmayı sürdürecektir. Çünkü, dünyanın komünizme, komünizmin devrime, devrimin de doğru ideolojik-siyasal çizgiden giden devrimcilere gereksinimi var.

Ekonomik reformla özel mülkiyeti, özel girişimi güçlendiriyorlar

Buna kapitalizme dönüşün yollarını döşemek derler

Gorbaçof reformlarının sonuna dek "ilerletilmesi", pazar ekonomisi koşullarının egemen olacağı bir yapıyı anlatır. Bunun da adı sosyalizm değildir.

SBKP genel sekreteri Mihail Gorbaçof tarafından partinin 19. Tüm Ülke Konferansı'na sunulan rapor, çeşitli konularda ayrıntılı görüşler getirmekte, Gorbaçof'un *perestroyka*'sının çeşitli yönlerine açıklık kazandırmaktadır.

Tarımda, endüstride, ticarette özel girişime yeni olanaklar

Gorbaçof, raporunun büyük bir bölümünü yiyecek sorununa, tarım ve endüstride yapılması düşünülen "yeni" reformlara ayırmış. Ekonomide, kabul edilen iki yeni yasanın üstünde özellikle duruyor. Bunlar, işletmelere, "tam özerklik (hozraşot)" ve "kendi kendini finansman" ilkelerini getiren "devlet işletmeleri hakkında yasa"yla, "kooperatifler hakkında yasa"dır.

"Kooperatifler hakkında yasa"yla, tarımda ve endüstride "kontratla ve kira kontratıyla kiralama" sistemi getiriliyor. Bu sistem, Gorbaçof'un sözleriyle, "kamu mülkiyetinin üstünlüklerini, bireyin kişisel çıkarı, *mal sahibi olma yaklaşımı* ve sivil kendini kanıtlama ile birleştirecek". (*agy*)

Ekonomik alanda birçok sorun olduğunu belirten Gorbaçof, tarımsal üretimdeki sorunları, devlet ve kollektif çiftliklerinin, birçok olanağa sahip olmalarına karşılık, üretimi artıramamaları ile bağlıyor. İşletmecileri suçluyor ve çözüm yolu olarak şunu öneriyor:

"Deneyim gösteriyor ki, arzu edilen yiyecek çıktısını sağlamanın en kestirme ve en güvenilir yolu, *heryerde* yaygın olarak kiralama düzenlemesine ve işgücünü örgütlemenin ve uyarmanın öteki etkin biçimlerine gitmektir. Bu şimdiki tarım siyasetinin kilit ögesidir...

"Herşey, halkın ilgisini en hızlı nasıl uyandıracağımıza, kontrata ve kiralamaya dayalı kollektiflerin çalışmasını en hızlı nasıl ilerleteceğimize, çiftçileri bu sürece en yaygın olarak nasıl çekebileceğimize ve onları çiftlikteki gerçek efendiler haline getirebileceğimize bağlıdır."

Sovyetler'de kabul gören terminoloji "kollektif" olduğu için Gorbaçof, sık sık bu sözü kullanıyor. Ancak, asıl hedefini şöyle açıklıyor:

"Eğer bireye, onun çalışma ve yaşam koşullarına ilgi gösterilmezse, tarıma ne kaynak ayırırsak ayıralım, istenilen sonucu vermeyecektir...

"(...)

"Çiftçiyi egemen efendi yapmalı, onu emir yöntemlerine karşı korumalıyız."

(Devamı 14. sayfada)

(Baştarafı 13. sayfada)
Varmak istediği amaç da şöyle:

"Kısaca, yoldaşlar, şimdiki tarım siyasetinin özü, çiftliklerdeki üretim ilişkilerini kökten değiştirmektir."*(agy)*

Nereye doğru değiştirmek? Raporda geçen "mal sahibi olma yaklaşımı" sözünün de anlattığı gibi, hem tarımda *hem de* endüstride *özel mülkiyete* doğru değiştirmek... Konferans delegelerinden, SSCB Bilimler Akademisi'nin tanınmış bir üyesi olan Syvatoslav Fyodorov, işin bu yönünü şu sözlerle anlatıyor:

"Bence perestroykada en önemli şey, maksimum sayıda işletmeyi, işyerini, fabrikayı kira kontratları sistemine transfer etmek ve toprağı çiftçilere — şimdiki gibi 5 yıllığına değil, 50-100 yıllığına kiralamaktır." (*Moscow News*, 26 Haziran 1988)

Gorbaçof ve yandaşları, sorunu, üretimin verimini artırmak amacıyla yaratılan basit bir kiralama işlemi, bir tür "maddi özendirici" gibi göstermeye çabalıyorlar. Ama, bu öneri, sosyalist bir toplumda tarım, endüstri ve ticarette kapitalist üretim ilişkilerini geliştirip güçlendirmenin, kişi ve guruplar arasında büyük gelir farklılıkları yaratmanın, toplumsal dayanışmayı parçalamanın en usta yöntemlerinden biridir.

Zaten Gorbaçof, ücret farklılıklarının en aza indirilmesi gibi fikirleri, yine "maddi özendiriciler" şemsiyesinin altına sığınarak yadsımaktadır. Şöyle demektedir:

"... İş kollektifinin çalışmasındaki herhangi bir iyileşme, daha yüksek gelirle özendirilecektir... Ücretlerin eşitlenmesi, üzülerek söylüyorum, psikolojimizde ve endüstriyel pratiğimizde haddinden çok fazla etkide bulunmuştur. Onu kapıdan kovuyoruz, bacadan giriyor...

"Kanıtlamama gerek var mı ki, ücret eşitleme eğilimlerini hallaç pamuğu gibi atmanın en etkin yolu, hozraşot ilkelerini yalnızca bir bütün olarak iş kollektiflerinde değil, onların alt kuruluşlarında ve her işyerinde tutarlılıkla uygulamaktır."*(agy*, s. 5)

Tabii, böyle bir öneriyi fiyat reformu önerisi izlemektedir. Buna göre, çeşitli maddeler üstündeki devlet subvansiyonları kalkacak, birçok malın fiyatı artırılacaktır. Bu, yaratılması özendirilen gelir farklılıkları ile birlikte, gelir dağılımını daha da bozucu etki yapacak, sınıf farklılıklarını azdıracaktır.

Finans ve kredi sisteminde, bankacılıkta "reform"lar yapılmasına ilişkin öneriler (*agy*, s.5), bu çerçevenin içinde yerine oturuyor.

Temel bilimsel araştırmalardan, uygulamalı bilimden, endüstriyel ya da tarımsal üretime, ticarete varıncaya dek "özel girişimcilik" ruhunun geliştirilmesi çabasını, neredeyse bütün üretimi pazar koşullarına bağımlı kılma çabasının çerçevesinde anlamak gerekir. Çünkü raporda, "kumanda" ekonomisi, "kumandaya dayalı işletme yöntemleri" yadsınır ve devlet planlama örgütünün üretimin planlamasındaki rolü geriye çekilirken yapılan, bu rolü pazara bırakmaktır. Bunun anlamı şudur ki, Gorbaçof reformlarının sonuna dek "ilerletilmesi", pazar ekonomisi koşullarının egemen olacağı bir yapıyı anlatır. Bunun da adı sosyalizm değildir.

Sayfaları hazırlayan:
Haluk Moralı

Sovyet gazetecisi Pumpyanski, "dogmalardan" vazgeçtiklerini duyuruyor, ama:

Vazgeçtikleri "dogma" değil devrimdir

Mercan Köklü

"Dogma", ölü, yaşamla bağı kalmamış düşünce kalıplarına verilen addır. Marksizm-Leninizmin, "kapitalizmin çökeceğine" ve "onu sosyalizmin izleyeceğine" ilişkin görüşleri "dogma" değildir. Çünkü onlar, kristal kulede yaşayan "bilim"(!) adamlarının, "günün siyaseti öyle icap ettiriyor" diye ortaya attıkları görüşler değil, tersine, uzun yılların pratiğinden *bilimsel* araştırmayla günışığına çıkarılan, yaşamımıza hükmeden toplumsal yasalardır. Marksizm-Leninizm, bir buçuk asırdır sınana sınana gerçekliğini tekrar tekrar kanıtlamış, bugün burjuva bilim adamlarının bile yadsıyamadığı *gerçeğin teorisidir.*

Bundan bir süre önce İstanbul'da yapılan Uluslararası Basın Enstitüsü (IPI) genel kuruluna bazı Sovyet gazetecileri de katıldı. Bu gazetecilerden, *Novoe Vremya*'nın dış siyaset yazarı Aleksandr Pumpyanski, "kapitalizmin oldukça makul bir sistem olduğunu" söylemiş. Kendisine bazı sorular yönelten *2000'e Doğru* dergisinin bir sorusuna da şu yanıtı vermiş:

"Kapitalizmin çökmekte olan bir sistem olduğu ve onu sosyalizmin izleyeceği dogmasından vazgeçtik. Kapitalist ekonominin, kaynakları, özendiricileri ve teknolojik gelişme olanakları olduğunu gördük." (*2000'e Doğru*, 22-28 Mayıs 1988)

Pumpyanski, belki de, Sovyet hiyerarşisinde önemli yer tutan biri değildir. Ancak, IPI genel kuruluna delege olarak katıldığına göre, Gorbaçof ve yandaşlarının anlayışını kaba hatlarıyla da olsa yansıtıyor diyebiliriz. Kaldı ki, söyledikleri, Gorbaçof'un anlayışıyla hiç de ters düşmüyor. Bu nedenle, ağzından çıkan bu bir çift sözün üstünde durmaya değer.

Pumpyanski, "kapitalist ekonominin, kaynakları, özendiricileri ve teknolojik gelişme olanakları olduğunu gördüklerinden" söz ediyor. *Görünürde*, Stalin'in, 2.Dünya Savaşı'ndan sonra ortaya çıkan durumu teorileştirerek yaptığı, günümüze dek SBKP'de ve dünya komünist hareketinde yaygın olarak savunulmuş olan bir yanlışı, "düzeltiyor"(!). Ama gerçekte böyle midir?

Gerçekte, komünistlerle Pumpyanski gibilerinin yolu, yüzseksen derece ayrılıyor. Çünkü Sovyet gazetecisi, komünist harekette onyıllar boyu yadsınan bir gerçeğin (kapitalizmin üretici güçleri kendi ölçüsünde geliştirebileceği gerçeğinin) kabülünü, *özü* yalancılık, Marksizm-Leninizmin temel görüşlerine saldırı olan *hain* bir tutuma kılıf yapıyor.

Marksizm-Leninizmin doğruluğu bir kez daha kanıtlandı

Çok söyledik. Stalin, sosyalizme tarihsel katkıları olmuş bir komünistti. Ama ağır yanlışlar da yapmış bir komünistti.

Onun belki de en önemli yanlışlarından biri, 2.Dünya Savaşı ertesinde, "pazar sorunu"na, "kapitalizm altında üretici güçlerin durumu"na ve "kardeş partilerin" görevlerine ilişkin getirdiği görüştür.

Stalin, kapitalizmin sonunu pazar sorunuyla bağlı görüyor, kapitalizmin "üretici güçleri geliştirme yeteneği"ni yitirdiğini düşünüyor ve "kardeş" partilere "barışın korunması" ve "burjuva-demokratik özgürlükler sancağını ileri götürme" görevini veriyordu. Dünya oportünizmi ve revizyonizmi, bir yandan Stalin'in tarihsel katkılarını, doğrularını yadsıyıp "yanlış" diye bir kenara atarak, ama öte yandan da, onun bu yanlış görüşüne sıkı sıkıya sarılıp "geliştirerek" bugüne geldi.

Stalin'in bu yanlışı, oportünizme ve revizyonizmin yardım etti. Kapitalizm zaten yıkılmakta olduğuna göre dünya devrimi, yalnızca sosyalist ülkelerin ekonomik gelişmesine, emperyalizmin, bu süreçte, evrim yoluyla çökmesine bağlandı. Sonuçta, dünya devrimi hedefi geri çekildi. Kapitalist ülkeler komünist partilerinin görevleri pasifist bir barış savaşımıyla ve reformist siyasetlerle sınırlandırıldı. Süreçin bugün vardığımız noktasında, dünya komünist hareketi, artık komünistlikten çıktı ve "dünya resmi hareketi" oldu.

Stalin, 2.Dünya Savaşı'yla birlikte bir dünya sosyalist sisteminin ortaya çıkışının kapitalist dünya ekonomik sistemi üzerindeki etkisini abartıyor ve "bu savaşın ekonomi üzerindeki etkisinin en önemli sonucunun, bir tek, evrensel dünya pazarının çözülmesi olduğunu, bunun da dünya kapitalist sisteminin genel bunalımının daha sonraki ağırlaşmasını belirlediğini" ileri sürüyordu. Stalin, *SSCB'de Sosyalizmin Ekonomik Sorunları* adlı yapıtında şöyle diyordu:

"...Amerika Birleşik Devletleri, Büyük Britanya, Fransa gibi üç kapitalist devletin rakibi olarak Almanya'nın ve Japonya'nın safdışı edildikleri doğrudur. Ama öte yandan Çin'in ve Avrupa'daki halk demokrasisi ülkelerinin kapitalist sistemden koptuğu ve Sovyetler Birliği ile cephe kurdukları görüldü. İki karşıt cephenin varlığının ekonomik sonucu şu olmuştur ki, *bir tek ve evrensel dünya pazarı çözülmüş* ve böylece günümüzde birbirine karşıt olan iki dünya pazarı ortaya çıkmıştır." (Stalin, *Son Yazılar: 1950-1953*, Sol Yayınları, s.88-90) *(abç)*

Elbette tek dünya pazarı çözülmemiş, iki dünya pazarı ortaya çıkmamıştı. Stalin'in yanlışı, emperyalist ülkelerin sosyalist ülkelere ambargo uyguladığı "soğuk savaş" ortamında, sosyalist ülkelerle emperyalist dünya arasındaki ilişkilerin asgariye indiği *anlık* bir durumu teorileştirip, "iki dünya pazarı" görüşünü getirmek oldu.

Öte yandan, emperyalist kuşatma altındaki sosyalist ülkelerde, endüstrileşmede önemli başarıların kazanılmakta oluşu, Stalin'i, bu yanlışını bir adım daha ilerletmeye götürdü. Kabaca ifade edersek, Stalin'e göre, iki dünya pazarının varolduğu ortamda, sosyalist ülkeler gelişecekti, öte yandan ise, "kapitalist ülkelerin güçlerini dünya kaynaklarına uygulayış alanları genişlemeyecek ama azalacak, dünya pazarları karşısındaki durumları ağırlaşacak ve işletmeler, üretimlerini daha kısmak zorunda kalacaklar"dı. Bu da "dünya kapitalist sisteminin genel bunalımının ağırlaşması"na yol açacaktı. *(agy)*

Bu mantıkla, Stalin, *"Lenin'in, çürümesine karşın kapitalizmin bütünüyle eskisine göre çok daha hızla geliştiği'ne ilişkin, 1916 yazı başlarında ifade ettiği ünlü tezinin hâlâ geçerli olduğu iddia edilebilir mi?"* diye soruyor ve şöyle yanıtlıyordu: *"Bence iddia edilemez." (agy)*

Yaşam, Stalin'in bu görüşünün yanlışlığını gösterdi, *Lenin'i doğruladı.*

Sosyalizmin, en başından beri *tek* bir dünya pazarında emperyalizmle rekabet içinde olduğu, emperyalist-kapitalizmin, bunalımlı yapısına rağmen, üretim güçlerini *kendi ölçüsünde, zaman zaman çok, zaman zaman az* geliştirme yeteneğine sahip olduğu, bugün artık hiç kimsenin yadsıyamayacağı bir veridir. Bilimsel-teknolojik devrim, bilgisayar teknolojisinde ve uygulamada bugün varılan nokta, bunun örnekleridir. Ayrıca, "kendi haline bırakılırsa dünya kapitalizmi, bugün de gelişme ve yaşamı sürdürme yönünde kullanabileceği önemli bir rezerve sahiptir." *(TKP Programı*, s.15)

Kapitalizm, üretici güçleri, hem de büyük adımlarla geliştirme yeteneği gösterdiyse, bunun anlamı ne olabilir? Ne yapılmalıdır?

Kapitalizmin can çekiştiği "dogma" değildir

Pumpyanski'nin bu sorulara ilk yanıtı, Marksizm-Leninizmin, "kapitalizmin çökmekte olan bir sistem olduğu" temel doğrusunu, "dogmalardan(!) vazgeçtik" diyerek yadsımak oluyor.

Bir kez, Pumpyanski'nin vazgeçtiği, "dogmalar" değil *gerçeklerdir.* "Dogma", ölü, yaşamla bağı kalmamış düşünce kalıplarına verilen addır. Marksizm-Leninizmin, "kapitalizmin çökeceğine" ve "onu sosyalizmin izleyeceğine" ilişkin görüşleri ise "dogma" değildir. Çünkü onlar, kristal kulede yaşayan "bilim"(!) adamlarının, "günün siyaseti öyle icap ettiriyor" diye ortaya attıkları görüşler değil, tersine, uzun yılların pratiğinden *bilimsel* araştırmalar sonucunda günışığına çıkarılan, yaşamımıza hükmeden toplumsal yasalardır. Bir buçuk asır boyunca her an, sınana sınana gerçekliğini tekrar tekrar kanıtlamış, bugün burjuva bilim adamlarının bile yadsıyamadığı *gerçeğin teorisidir.*

Marks, sınıflı toplumların gelişme ve *çökmesinin* altında yatan temel yasayı, *Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı*'da şu sözlerle açıklıyordu:

"Gelişmelerinin belli bir aşamasında toplumun maddi üretim güçleri, varolan üretim ilişkileriyle çatışmaya girer...

"Bu ilişkiler, üretici güçlerin gelişme biçimlerinden, onların ayakbağına dönüşür. O zaman, bir toplumsal devrimler çağı açılır... Hiçbir toplumsal düzen, içinde barındırabileceği tüm üretici güçler gelişmeden yok olmaz. Ve de yeni, daha yüksek üretim ilişkileri hiçbir zaman, kendi varoluşlarının maddi koşulları eski toplumun rahminde olgunlaşmadan ortaya çıkmaz." (Marks-Engels, *Seçme Yapıtlar*, İng. basım, c.1, s.503-504)

Demek ki, sınıflı bir toplumun çöküşü ve onun bağrından yeni bir toplumun yükselişinin temelinde *üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki çelişki* yatar. Engels, bunu, "kapitalist üretim biçiminin tüm mekanizması, kendi yarattığı üretici güçlerin basıncı altında dağılır" sözleriyle, kapitalizm için somutluyor. (Engels, *Anti-Dühring*, İng. basım, s.335).

Ardından, Marksizmi Marksizm-Leninizme büyüten Lenin, emperyalizmin "cançekişen kapitalizm" olduğunu örnekleriyle gösteriyor ve *Emperyalizm: Kapitalizmin En Yüksek Aşaması*'nda emperyalist-kapitalizmin vardığı noktayı şu sözlerle anlatıyor:

"Büyük bir işletme, dev boyutlar kazandığı ve yığınla verinin kesin hesaplanması temelinde, onmilyonlarca insan için gerekli olan toplam birincil maddenin üçte ikisi ya da dörtte üçü kadarının arzını bir plana göre örgütlediği zaman, hammaddeler, bazen birbirlerinden yüzlerce ya da binlerce mil ötede olan, en elverişli üretim bölgelerine sistematik ve örgütlü bir biçimde taşındığında, hammaddenin, birçok çeşit bitmiş malın yapımına kadar birbirini izleyen tüm işleme aşamaları tek bir merkezden yönetildiği zaman, bu ürünler onlarca ve yüzlerce milyon tüketiciye tek bir plan çerçevesinde üleştirildiğinde,... işte o zaman, açıktır ki, üretimin yalnızca karşılıklı bağımlılığına değil sosyalizasyonuna sahibiz, açıktır ki, özel ekonomik ve özel mülkiyet ilişkileri artık içeriğine uymayan bir kabuk oluşturmaktadır. Öyle bir kabuk ki, ortadan kaldırılışı suni olarak geciktirildiğinde kaçınılmaz olarak çürümek zorunda olan, oldukça uzun bir süre çürüme durumunda kalabilecek (en kötüsünden oportünist apsenin tedavisi uzarsa) ama kaçınılmaz olarak ortadan kaldırılacak bir kabuk..." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İng. basım, c.22, s.302-303)

Lenin, burada emperyalist toplumun kaçınılmaz çürümesinden söz ediyor. Üretimin yer değiştirme eğilimiyle birlikte, emperyalist ülkelerde üretici temelin düşüşü... Suç işlemede, ırkçılıkta artışı da içeren yığınsal ve yapısal işsizlik... Kamu hizmetlerinde hızlı kötüleşme, sağlık, eğitim, vb. alanlarda özellikle emperyalist ülkelerde hızlanan bunalım... Artan siyasal gericilik, rüşvet, do-

landırıcılık ve her türlü sahtekarlık... Militarizm, şövenizm ve saldırganlığın sivil uçakları pervasızca düşürmeye, devlet basmaya dek büyümesi... Bütün bunlar, son derece yoğun bilimsel-teknolojik devrimi de yaşayan, üretici güçleri korkunç bir hızla geliştiren emperyalist-kapitalizmin aynı ölçüde hızlı çürümesini, çöküşünü anlatıyor.

Pumpyanski, elbette bunun farkındadır. Ama onun, bütün bu aşağılık, iğrenç özelliklerine, çürüyüşüne karşın "kapitalizmi oldukça *makul(!)* bir sistem olarak" görmesi, artık Stalin'in yanlış sorusuna yanlış yanıt vermenin mantıksal sonucu değildir. Pumpyanski, Marksizm dışı bir konumdan konuşuyor. Dahası, Gorbaçof'un Sovyet toplumunda yapmaya çalıştığı "reform"ların *içeriği*, dünya devrimine bakışı, emperyalizmi, "gerçeklere ters düşen burjuvazinin"(!) "politika"sına indirgemesi, ABD'ye "yeryüzünün sıcak noktaları"nı söndürmede işbirliği elini uzatması, vb. hatırlandığında, IPI genel kuruluna delege olarak "seçilen" bu gazetecinin "sosyalizmin kapitalizmi izleyeceği" görüşünden vazgeçtiklerini açıklaması hiç de garip değildir. Gerçekten "balık baştan kokuyor."

Kapitalizmin sonu sınıf savaşımıyla bağlıdır

Kapitalizmin çöküşünü pazar sorunuyla bağlı gören anlayışlar yanlıştır. Komünistlerin elinde, gerçeğin teorisi, Marksizm-Leninizm var. Marksizm-Leninizm, kapitalizmin çöküşünü pazar bunalımına değil, "üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki çelişki"ye bağlıyor. Çöküşün "kaçınılmazlığı" buradan geliyor.

Lenin, kapitalizmin krizlerini pazar bunalımıyla değil, üretimin toplumsal karakteri ile üretimin sonuçlarına el koymanın bireysel karakteri arasındaki çelişkiyle açıklıyor ve şöyle diyordu:

"... Çelişki ne kadar daha çok gelişirse, ondan çıkış yolu da o kadar *daha kolay* olacaktır ve çıkış yolunu bu sistemin gelişmesi sağlıyor." (Lenin, *agy*, c.2, s.172)

Lenin, bunun ipucunu da veriyor. *Emperyalizm*'de, "kaçınılmaz olarak *ortadan kaldırılacak* bir kabuk"tan söz ediyor. Yani, kapitalizmin kaçınılmaz olan çöküşüne, *kaçınılmaz olarak* yığınların işçi sınıfı öncülüğünde *aktif eyleminin* (devrimin) eşlik etmesi gerektiğini anlatıyor. Kabuğu, ilk kez 1917 Ekim Devrimi çatlatıyor.

Bu bizi, Stalin'in yanlışının *sonuçlarıyla birlikte, komünistçe kabulünün* ne anlama geldiği sorusuna getiriyor. Türkiye Komünist Partisi, bu soruyu, parti içindeki oportünizme karşı savaş sırasında, açık ve net olarak yanıtladı. Bu yanıtı parti belgelerinden şöyle özetleyebiliriz:

"(...)

"Bugün iki dünya sistemi vardır ama bir tek dünya pazarı vardır. Kapitalist sektör de, sosyalist sektör de onun parçalarıdır. Tek bir dünya pazarının parçaları olan ülkeler birbirleriyle ekonomik ilişkilere girmeden yaşayamaz.

"Emperyalizmi bir çırpıda ekonomik olarak geçmek olanaksızdır. Emperyalizm yarışa eşitsiz başlamış, dünyayı sömürerek hâlâ da eşitsiz koşmaktadır. Sonra barış dönemleri kapitalizmin de nefes aldığı, geliştiği dönemlerdir.

"Eşitsiz gelişme, kapitalizmin her barışçıl dönemini aynı zamanda yeni paylaşımların 'zorunlu' olduğu bir noktaya vardırır. Emperyalizm dünyada ağırlıkta oldukça, barış dönemi savaşa hazırlık dönemidir. Bu nedenle, varlığı ve gücüyle dünya savaşının önünde tek engel olmasına karşın, sosyalist sistem savunmasına büyük önem vermek zorundadır. Bu da, sosyalist ekonominin gelişmesini yavaşlatmaktadır.

"Kapitalist emperyalizm, çelişkilerle dolu bunalımlı yapısına rağmen, üretim güçlerini büyük adımlarla geliştirme yeteneğini göstermiştir. Emperyalizmin, bir dizi devrimle vurmadan, salt sosyalist sistemin ekonomik güçlenmesi sonucu, evrim yoluyla çökeceğini düşünmek, dünya devrimi hedefini geri çekmektir. Kapitalist ülkeler komünist partilerinin görevlerini pasifist bir barış savaşımı ve reformist siyasetlerle sınırlandırmak demektir. Dünya sosyalist sistemi ile kapitalist ülkeler işçi sınıfının proleter enternasyonalist birliğini, genel demokratik içerikli bir uluslararası dayanışma düzeyine indirmek demektir. Emperyalist ülkelerde nesnel temeli çok güçlü olan oportünizmin büyümesine yolu açmak demektir.

"Günümüz dünyasının somut güç dengesi içinde barışçıl yoldan devrim bir hayaldir..." ("Dünya Devrimi ve TKP", *TKP II. Leninciler Konferansı 1981, Kararlar*, s.119-120)

"... Dünya sosyalist sisteminin yeni devrimlerle beslenmeden kapitalizmi geçmesi bir yana, çözülme tehlikesi vardır. Çağın dönüşümünü hızlandırmak ve geri dönüşsüz kılabilmek için devrimler gerekmektedir." (*TKP Programı*, s.17)

Gorbaçof *glasnost*'undan yüz bulan Pumpyanski gibilerinin *2000'e Doğru*'nun sayfalarına yansıyan "açık" sözleri, Gorbaçof *perestroyka*'sının özel mülkiyeti ve özel girişim "ruhunu" güçlendirmeye yönelik uygulamaları (ve dünya emperyalizminin bunu 1988 Gorbaçof devrimi olarak göklere çıkarmada ağız birliği etmesi), Lenin'in ne kadar haklı olduğunu ve Türkiyeli komünistlerin ne kadar doğru yolda olduğunu bir kez daha gösteriyor.

Komünistler *devrim ve proletarya diktatörlüğü* sancağını fabrikalarda yükseltirken, resmi Yağcı'ların, burjuvazinin "ulusal çıkarlar sancağı"nı omuzlaması, burjuvazinin "yurtsever önderleri" olarak, "sıcak nokta" Türkiye'de devrimi engelleme misyonuyla öne sürülmesi, Türkiye işçi sınıfının *doğru yolda* yürüdüğünün en son kanıtıdır.

Gelecek, kapitalizm yıkılsın diye yan gelip yatanların değil, onun için savaşanlarındır. Marksizm-Leninizm de yan gelip yatanların, burjuvaziyle uzlaşanların değil savaşanların yolunu aydınlatır. Bizim yolumuz aydınlıktır.

Gorbaçof'un ikiyüzlü açıklık modası içinde, son günlerde ana hedef Stalin'dir.

Gorbaçof çizgisiyle *kulaklar* hortladı

Stalin'e yöneltilen "eleştiriler" bizim yıllardır liberaliyle, faşistiyle burjuva siyaset adamlarından duyduklarımızı solda sıfır bırakıyor. Ve gerçekte Stalin'in yanlışlarından çok, şimdi bu "eleştirileri" yönelten Gorbaçof'ların iğrenç yüzünü, *kulak* özünü açık ediyor.

Her gün, bütün dünyanın burjuva basını yazıyor: "Gorbaçof *glasnost* yanlısıdır" diye.

Reykjavik, Washington ya da Moskova'da varılan, gün ışığı görmemiş anlaşma ya da protokoller, yazıya geçmemiş sözler gizli kalsa da önemli değil. Gorbaçof *açıklık* yanlısı.

Dünyanın hangi "sıcak noktasında" hangi devrim emperyalizmle elbirliği içinde söndürülecek, ya da Afganistan'da devrim, neyin karşılığında feda edilmiş-bunlar gizli kalmış hiç önem taşımıyor. Politbüro toplantılarının tutanakları, Merkez Komitesi toplantıları gizli kalmış, nedir ki? Maksat *açıklık!*

Bu ikiyüzlü açıklık modası içinde, son günlerde ana hedef Stalin'dir. Stalin'e yöneltilen "eleştiriler" bizim yıllardır liberaliyle, faşistiyle burjuva siyaset adamlarından duyduklarımızı solda sıfır bırakıyor. Ve gerçekte Stalin'in yanlışlarından çok, şimdi bu "eleştirileri" yönelten Gorbaçof'ların iğrenç yüzünü, *kulak* özünü açık ediyor.

Bununla bağlı olarak Sovyet basınında çıkan, Batı'da da yayınlanmış bir gurup haber seçtik. Bir de siz izleyin:

- "Stalin'in kurbanları ağıt yakıyor... 'General'in çizmesi, narin ve boynunu bükmüş bir çiçeği çiğniyor..." *(Moscow News)*
- Stalin'in yerinden yurdundan ettiği, kanal inşaatlarında işçi yaptığı *kulaklar* (zengin özel toprak sahipleri), ressam Pyotr Belov'un resim sergisinde gözyaşı döküyor.(Moskova'daki resim sergisinden)
- Moskova parti örgütünün olağan toplantısında delege seçilemeyen, ama daha sonra Gorbaçof'un marifetiyle SBKP 19. Konferansı'na "delege" seçtirilen Devlet Arşivcileri Enstitüsü direktörü Yuri Afanasiyef, "Stalin'in kurbanlarının itibarının iade edilmesini istedi." *(The Guardian)*
- Aralarında Yuri Afanasiyef gibi değerli komünist partisi üye ve delegelerinin bulunduğu 110 ileri gelen aydın, bay Mihail Gorbaçof'a özel başvuruda bulunarak, "Stalin'in kurbanlarının anısına" Moskova'ya bir anıt dikilmesini istedi. Gorbaçof, projenin en yüksek desteğe sahip olduğuna ilişkin özel güvence verdi... Anıt kampanyasını ilk başlatanlardan, sağcı Demokratik Birlik örgütünün lideri Yuri Şubko, Stalin'le ilgili olarak, "Yahudiler Nazilerin katliamını nasıl hatırlıyorsa, Sovyet halkı da Stalinizmi öyle hatırlamalıdır" dedi. *(The Guardian)*

Stalin "eleştiri"leri, Gorbaçof'ların kulak *özünü gösteriyor.*

- Stalin döneminde çalışma kamplarına gönderilmiş bir *kulakın* ölümünden sonra "ortaya çıkartılan" bir mektubu, Stalin'in yakın çalışma arkadaşlarından ve *kulak* arazilerinin kollektifleştirilmesini yürüten komünistlerden olan, 95 yaşındaki Lazar Kaganoviç'e karşı, "Stalin döneminden doğrudan suçlu olduğu" gerekçesiyle kullanılıyor. *(Smena)*
- "SBKP 19. Konferansı delegelerinden, Savunma Bakanlığı tarihçilerinden general Dmitri Volkogonof, *Trud* gazetesine yolladığı bir yazıda, Stalin'in 'yanlış bilgilendirilmiş, beceriksiz, ahlaksız, ikiyüzlü, vefasız, deli' birisi olduğunu yazdı. Stalin'in yaşamı üzerine yeni bir kitap hazırlayan Volkogonof, Stalin'le ilgili yazısında şunları ileri sürdü: 'O, *Sosyalizmin Ekonomik Sorunları*'nı yazdı ama, ekonomi politikten hiç anlamazdı. Hatta, bu yapıtı o yazmadı... (Stalin'in en yakın çalışma arkadaşları olan) Molotof'un endüstri işletmecilik pratiği yoktu, Malenkof kolejden atılmıştı, Kaganoviç ise ayakkabı tamircisiydi...' *(The Independent)*
- "Brejniyef, Stalinizmin yeniden canlanmasından sorumludur." *(Nedelya)*
- Edebiyat dergisi *Novi Mir*, Lenin'in, tarımın yeniden örgütlenmesinde ve askeri komünizm döneminde takındığı acımasız tutumuyla, Stalin'in "gaddarlıklarına" yol açmış olabileceğini belirtiyor.
- Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 1 Temmuz 1988'de sona eren 19. Tüm Ülke Konferansı, Moskova'da "Stalin'in kurbanlarının anısına" bir anıt dikilmesi kararını aldı. SBKP MK Politbürosu da 4 Temmuz 1988 tarihli toplantısında bu kararı onayladı. *(Soviet Weekly, Financial Times)*

Bu kısa haberler, Sovyet basınında Stalin'e karşı sürdürülen bu kampanya sırasında çıkmış haberlerin çok küçük bir kısmıdır.

Gorbaçof'un *glasnost*'uyla, aydın çevrede Komünist Partisi'nin tarihine, değerlerine, liderlerine karşı görülmedik bir *saldırı* açığa çıktı. Brejniyef'le başladı, Huruşçof'a, Stalin'e vardı. Gorbaçof destekli olduğu için, *sürecek.*

Tarımda sosyalistleşmeye karşı çıkarak kentlerdeki işçi sınıfını açlığa mahkum etmeye girişen *kulakları* (varlıklı özel toprak sahipleri), tarihte hak ettikleri yere gönderen komünist yaşamasın. Ama zararı yok, birer birer çıkarın siz *kulakları* mezardan. Hatta yasalar çıkarın yeni *kulaklar* yaratmak için, her yaştan! Mumlar yakın kiliseler donansın, anıtlar dikin *kulakların* anısına, torunları sevinsin. Maksat, *glasnost* gelişsin!

Savaşın geleceğini herkesten önce ve herkesten çok gördüğü için, hafif değil de ağır endüstriye öncelik verilsin diyen, böylece koca bir sosyalist ülkeyi likidasyondan kurtarma onurunu taşıyan komünistin adını silin siz tarih kitaplarından! II. Dünya Savaşı'nda "Jo amca"nın kararlı, inançlı kumandası altında faşistleri toprağa gömen milyonlarca işçi, emekçi hiçbir şey bilmiyor. Bir siz, Gorbaçof'un *glasnost*'uyla ortalığa saçılan ağaç kurtları, siz biliyorsunuz, tarihte neler olmuş! Yazın dergilerde çarşaf çarşaf: "Stalin suçlu, Stalin deli. Katil Stalin!" Gorbaçof *glasnost* yanlısı ve hedef şimdi Stalin! Yarın kim? Kimbilir demiyoruz, sizin gidişinizden biliyoruz: Yarınki hedefiniz, Lenin! Ardından Marks, Engels geliyor. Bunun ipuçları daha şimdiden belirdi.

Komünist hatta devrimci bile olmayan saflardan Stalin'e yönelen eleştiriler, eleştiri değil dil uzatmadır, karalamadır! Bu karalama kampanyasının ardında da Gorbaçof'lar vardır.

Büyük işler başarırken çok önemli yanlışlar da yapan Stalin'in *yanlışlarını* biz eleştiririz, yerden yere vururuz. Ama hainler, ağaç kurtları Stalin'e dil uzatmaya kalktığında biz, Stalin yoldaşımızın yanında dururuz. Gün gelir "komünist"liği buruk bir mazi olacak olan ağaç kurtlarını da kuruturuz!

"Biz" kimiz diye soracaksınız. Biz, dünya işçi sınıfının, dün Nikaragua'da, bugün Güney Afrika'da, yarın Türkiye'de ateş hattında savaşan müfrezeleriyiz. Biz dünya işçi sınıfıyız, liderlerimizin ardındayız.

Evren'in İngiltere gezisi, burjuva basının yalancılığını bir kez daha sergiledi

ASIL KENDİLERİ EZİLDİLER

Türkiyeli devrimciler, faşist Evren'i tam 7 kez yüzüne karşı kovup, 3 kez de arkasından protesto eylemi koydular. Evren İngiltere'den gözleri yere bakarak ayrıldı.

Burjuvazi, sağıyla, soluyla, şamata yapadursun, faşist Evren'in Türkiye'den kovulacağı günler uzak değildir.

Faşist Evren'in İngiltere ziyaretine ilişkin olarak Türk basınında yayınlananlar, halkta yaygın olan, "burjuva basın yalan yazar" kanısını bir kez daha doğruladı.

Burjuva basın yalancıdır

Faşist Evren'in İngiltere ziyaretinin birinci gününü haber veren Türkiye gazeteleri, Evren'e "görkemli" törenler yapıldığını *(Hürriyet)*, "muhteşem" karşılamalar düzenlendiğini *(Tercüman)*, Londra'daki "bütün Türklerin Evren'i karşılamaya koştuğunu"(!) *(Günaydın)* yazıyordu. Oysa, durum hiç de Türk basınının yansıtmaya çabaladığı gibi değildir. Burjuva basın, hem de kuyruklu yalanlar savurarak, kendini avutmaktadır.

Bir kez, İngiltere'de Evren için düzenlenen resmi karşılama, İngiltere için olağan bile sayılamayacak ölçüde "sade"ydi. Evren'e İngiltere'de fazla ilgi gösterilmedi.

BBC'nin dünyaya yayın yapan World Service radyosu, Evren'in gelişini, protestolarla birlikte duyururken, televizyonda Evren'in geliş haberi ilk gün bile çok sınırlı yer aldı. 5.45 haberlerinde Evren'in ziyareti bir cümleyle geçiştirildi. Bundan sonraki haberlerde Evren'in sözü bile edilmedi. Evren'in ziyaretiyle ilgili bilgi alabilmek için, gece 10.30'da yayınlanan *Newsnight* programını beklemek gerekti.

Bu programda hem Evren'e ayrılan süre çok kısa tutulmuştu, hem de geri kalan sürede, Evren'i protesto eden devrimcilerin eylemine, Londra İşçi Birliği temsilcisinin, Uluslararası Af Örgütü yöneticisinin demeçlerine yer veriliyordu. Program, geneliyle, Türkiye'deki baskıların sergilendiği bir programdı.

Gazetelerde ise, Evren'in "karışık" karşılandığı belirtildi. Evren için en olumlu sayılabilecek *The Times* gibi gazetelerin haberi bile oldukça "soğuk"tu. Öte yandan, Türk basınında yağlandıra ballandıra anlatılan 1500 polis, Evren'i onurlandırmak için vb. değil, korumak için ve yalnızca Victoria'da görevliydi. Bu da eleştiri konusu oldu.

14 Temmuz tarihli *The Guardian*, "Türkiye'nin despotu general Evren'in ziyaretinin, Avam Kamarası'nı güvenlikçisiz bırakmasını eleştirdi ve polislerin "kendilerinin Sebastian Coe gibi koşuştuklarından" şikayet ettiklerine yer verdi. Gerçekten, Evren'i protesto gösterileri o denli yoğun ve sürekli oldu ki, polis ünlü İngiliz koşucusu Sebastian Coe gibi bir yerden bir yere koşmak zorunda kaldı. Cambridge'de yayınlanan *Cambridge Evening News* gazetesi, 14 Temmuz'daki protesto eylemlerini verebilmek için ikinci baskı yaptı. Protesto eylemleri Evren'den daha çok ilgi gördü.

Cambridge Üniversitesi'nin Evren'e "fahri doktorluk" ünvanı vermesi planlandığı halde, demokratik kamuoyunun şiddetli tepkisi karşısında Evren'e "fahri doktorluk" ünvanı verilmedi. Evren'e gösterilen ilgi koşullu ve sınırlıydı.

İngiltere kraliçesinin Evren onuruna verilen yemekte yaptığı konuşma durumu güzel anlatıyor:

> "Bir İngiliz şirketinin doğal gaz kullanımında geliştirdiğimiz uzmanlığı şu anda başkentinize getirmekte olması bizim için gurur kaynağıdır. Gerek sivil gelişme, gerek savunma alanında İngiliz şirketleri Türkiye'de daha çok iş yapmaya hazırdır.

12 Eylül'den sonra Faşist Evren'in yüzüne karşı ilk kez yapılan protesto eylemleri, tarihsel önem taşıyor.

Faşist Evren, "binler"in alkışıyla(!) değil, işçilerin protestosuyla karşılaştı!

Türk gazeteleri, "bütün Türklerin Evren'i karşılamaya koştuğu", "binlerin" caddelere doldoğundan söz ediyorlar. Bu, kuyruklu bir yalandır.

Daha da ileri giden Rauf Tamer, Evren'in gezisiyle ilgili yazısında, faşist Evren'i protesto edenler "adımbaşı rastlanan Türk bayraklarının karşısında ezildiler, küçüldüler ve toz oldular" diyor. Herhalde İngiliz hükümetinin Victoria'yla saray arasındaki direklere, protokol gereği astırdığı bayrakları kastediyor. Elçilik, dağıttığı Türk bayraklarını taşıyacak sayıda adamı Türkiyeli işçiler arasından bulamadı ve asıl o ezilip toz oldu. Kaldı ki, yalancı R. Tamer'in, "sanırım Evren paşa bu manzarayı tam göremedi" diyerek kıvırtması, aslında bunu anlatıyor.

Evren'in Türkiyeli destekçileri, elçiliğin örgütleme çabalarıyla biraraya getirilip Trafalgar meydanının bir köşesine yerleştirdiği bir avuç işadamından ve gericifaşistten, elçilik mensuplarının ailelerinden oluşuyordu. Sayılarının azlığı bir yana, kimlerin Evren'i desteklediği, ona verilen desteğin, bırakın binleri, yüzlerle bile ölçülemeyeceğini anlatır. Evren'i bayraklarla karşılamaya gelen en büyük gurup işveren konumunda olan bazı Kıbrıslı Türklerdi. Onların da sayısı yine bin değil, taş çatlasa birkaç yüzdü. Bunlar, yalnızca ilk gün karşılama yaptılar, saraya giden yolda durdular. Neden karşılama yaptıkları kendilerine sorulunca ise, "denize düşen yılana sarılır" diye cevapladılar. Yani onlar bile yılana sarıldıklarının farkındaydılar.

Kıbrıslı birkaç yüz karşılayıcı, ellerinde TC bayraklarının yanısıra KKTC bayrakları da taşıdılar. Karşılayıcılar arasında yalnızca TC bayrağı taşıyanlar parmakla sayılacak kadar azdılar.

Evren, ellerinde bayraklarla binlerce destekçisini falan görmedi. Çünkü yoktular. Ama, gördüğü, duyduğu çok şey oldu. Örneğin, Rauf Tamer'in "adımbaşı rastlanan Türk bayraklarının karşısında ezildiler, küçüldüler ve toz oldular" dediği işçiler, ilerici öğrenciler, Evren'i, Victoria istasyonundan başlayarak, gittiği her yerde izlediler. Hem kendilerini ona çok iyi gösterdiler, hem de "faşist Evren defol", "faşist Evren, kovacağız her yerden" sloganlarını ona çok iyi *duyurdular.* R. Tamer'in, yalanlarla pembe bir manzara çizdikten sonra, "sanırım Evren paşa bu manzarayı tam göremedi" diyerek kıvırtması da aslında bunu anlatıyor.

Ayrıca, hem Rauf Tamer'in, hem de Oktay Ekşi'nin Londra'daki rejim restekçilerini "tek bilek tek yumruk" olmaya çağırmaları, işçilerin başarılı protestosunun burjuvazinin nasıl yüreğine oturduğunu gösteriyor.

Sosyal demokrat Oktay Ekşi, *Hürriyet*'teki yazısında şöyle diyor:

> "Şamatacılar, kendi açılarından başarılı sayılabilecek bir varlık ortaya koydular. Örneğin Victoria istasyonunun ve Westminster Abbey'in dışında, ellerinde dövizlerle, yumruklarını sallayarak yaptıkları olumsuz tezahüratla, cumhurbaşkanı Evren'in gelişini protesto ettiklerini gösterdiler..."

Bu sözler hem faşist Evren'in uğradığı bozgunu yansıtıyor, hem de, bizim protesto eylemlerimizin değil, asıl sosyal demokrasinin anti-faşistliğinin "şamata" olduğunu bir kez daha kanıtlıyor.

Burjuvazi, sağıyla, soluyla, şamata yapadursun, faşist Evren'in Türkiye'den kovulacağı günler uzak değildir.